

Kaitseliidu noorteorganisatsioon Kodutütred
Tartu ringkond

Kaisa Meus

**KODUTÜTARDE PANUSTAMINE RIIGIKAITSESSE TARTU
RINGKONNA PRAEGUSTE JA ENDISTE
KODUTÜTARDE NÄITEL**
noortemagistritöö

Juhendaja: Kristel Altsaar

MSc

Tartu 2021

SISUKORD

ABSTRACT	3
SISSEJUHATUS	5
1. KODUTÜTARDE ORGANISATSIOON	7
1.1. Organisatsiooni liikmeskond, struktuur ja juhtimine	7
1.2. Organisatsiooni tegevus	9
1.3. Tartu ringkonna tegevus	12
1.4. Naiste võimalused riigikaitstes	14
2. METOODIKA	16
3. TULEMUSED	17
3.1. Küsitluse tulemused	17
3.2. Intervjuude tulemused	26
3.3. Järeldused	31
KOKKUVÕTE	33
KASUTATUD MATERJALID	34
LISAD	39
Lisa 1. Veebiküsitlus	39
Lisa 2. Intervjueeritavate kirjeldus	43
Lisa 3. Intervjuu 1	43
Lisa 4. Intervjuu 2	50
Lisa 5. Intervjuu 3	58
Lisa 6. Intervjuu 4	67
Lisa 7. Intervjuu 5	74
Lisa 8. Intervjuu 6	80

ABSTRACT

This research paper has been written on the topic "Estonian Defence League Girls Organization's members contribution in national defence organizations on the example of Tartu county" by Kaisa Meus. The subject of the research is topical and important because the Estonian Defence League's Girls' Organization's membership is growing and women in national defence organizations are becoming more important. The author is interested in this topic because she has been a member of this youth organization for nine years. The aim of the research was to find out if and how members of Home Daughters want to continue with national defence organizations. The author posed three questions: "How do current members want to continue in national defence organizations?", "What benefits has participating in the Home Daughters organization given in life and in other national defence organizations?" and "What kinds of fears do members have with continuation in other national defence organizations and are these fears founded?".

To find answers for the research questions, the author conducted a survey among the current members of Estonian Defence League Girls' Organization Tartu county aged 14–18 years from 15th to 26th October 2019. There were also interviews with former members to collect their experiences in national defence organizations.

The first chapter of the paper describes the membership, structure and management of this organization, gives information about the organization's activities and traditions including the Tartu county activities and events. The paper also introduces womens' options in national defence organizations. The survey revealed that 87% of current members want to continue in national defence organizations. 29% said that they do not have any fears regarding this, others' fears were lack of time, physical and mental weakness, and lack of knowledge and skills.

Based on former members' experiences, there are some problems with time management, but they can be solved by time scheduling and prioritizing. Regarding weakness or lack of knowledge and skills, they said that people develop in national defence organizations and there are always helpful people who can help to solve problems. Both current and former members said that participating in Home Daughters

gives teamwork skills and a sense of responsibility for different situations in life. It also makes girls more independent. In national defence organizations it gives previous knowledge, experience, acquaintances and a better idea of the activities carried out.

It could be concluded that large part of current members want to continue in national defence organizations. For future research in this field, the author recommends asking more specific questions in the survey and in the interviews, broadening the pool of respondents, and it also would be a good idea to use purpose-made transcription programs.

Keywords: National defence organizations, women in national defence organizations, Estonian Defence League Girls Organization, Estonian Defence League, voluntary work

SISSEJUHATUS

Noortemagistritöö autor uurib Kodutütarde Tartu ringkonna praeguste liikmete edasisi plaane ning endiste liikmete kogemusi riigikaitstes pärast kodutütred olemist, tuginedes noorliikmete seas läbi viidud küsitlusele ning kunagiste noorliikmetega tehtud intervjuudele. Töö teema on aktuaalne, sest Kodutütred on järjest kasvav organisatsioon, mille liikmetele tutvustatakse muuhulgas riigikaitstes jätkamise võimalusi, samuti on naised ja nende roll riigikaitstes üha suurema tähelepanu all. Autor valis selle teema, sest on ise üheksa aastat Tartu ringkonnas kodutütar olnud ja teda huvitavad teiste liikmete mõtted ja arvamused Kodutütarde organisatsiooni kohta. Lisaks ei saa autor varsti enam vanuse tõttu Kodutütarde noorliige olla ja teiste lugusid kuulates loodab ta leida omale sobiva viisi riigikaitstes jätkamiseks.

Töö eesmärk on saada teada, kas ja millistes organisatsioonides soovivad praegused kodutütred riigikaitsega jätkata, millised on nende hirmud seoses sellega ning millist kasu nad kodutütred olemisest nii riigikaitstes kui ka igapäevaelus näevad. Samuti koguda endiste liikmete mõtteid organisatsiooni kasulikkusest ja nende hirmudest ning nende paika pidamisest riigikaitsega tegelemises. Autor sõnastas kolm uurimisküsimust: „Kuidas plaanivad praegused kodutütred jätkata riigikaitstes?“, „Millist kasu on andnud Kodutütarde tegevuses osalemine elus ja teistes riigikaitseorganisatsioonides?“ ja „Millised on noorte hirmud riigikaitsega tegelemises ja kas neil on alust?“.

Eesmärkide täitmiseks viis autor ajavahemikus 5. oktoobrist 26. oktoobrini 2019 läbi veebiküsitluse Tartu ringkonna 14–18-aastaste kodutütarde seas. Samuti viis intervjuud endiste Tartu kodutütardega: kaitseliitlase, Kodutütarde tegevliikme, Kodutütarde toetajaliikme, ajateenistuse läbinu ja endise liikmega, kes praegu riigikaitse tegevuses ei osale. Endiste Tartu ringkonna kodutütarde seast ei õnnestunud leida naiskodukaitsjast intervjuueeritavat, seetõttu viis autor läbi intervjuu Pärnu ringkonna endise kodutütrega, kes praegu on Naiskodukaitse liige.

Töö esimene peatükk tutvustab Kodutütarde organisatsiooni, selle esimene alapeatükk kirjeldab organisatsiooni liikmeskonda, juhtimist ja struktuuri, teine alapeatükk räägib organisatsiooni tegevusest üldiselt ning kolmas keskendub Kodutütarde Tartu

ringkonna tegevusele, neljas alapeatükk tutvustab naiste võimalusi riigikaitstes. Teine peatükk seletab lahti noortemagistritöö metoodika. Kolmandas peatükis analüüsitakse küsitluse ja intervjuude tulemusi ning tehakse nende põhjal järeldused. Tulemustele järgneb kokkuvõte ning töö lõpeb lisadega, kus on välja toodud veebiküsitlus, intervjuueeritavaid kirjeldav tabel ning intervjuude transkriptsioonid.

Taustamaterjalidena kasutas autor Merike Jürjo raamatut „Kodutütarde mustrid“, Kodutütarde veebilehte, Kodutütarde põhikirja ja arengukava, lisaks muud internetist leiduvat informatsiooni.

Töö valmimisele kaasa aitamise eest soovib autor tänada oma juhendajat Kristel Altsart, Kodutütarde Tartu ringkonda, küsitlusele vastanuid ning intervjuueeritavaid.

Noortemagistritööd iseloomustavad järgmised märksõnad: Naised riigikaitstes, riigikaitse, Kodutütred, Kaitseliit, vabatahtlik töö.

Töö algne versioon on varasemalt kaitstud Tartu Jaan Poska Gümnaasiumis uurimistööna, koolipoolne juhendaja oli õpetaja Katriin Valdre. Töö on ümber kohandatud vastavalt Kodutütarde noortemagistritöö nõudmistele.

1. KODUTÜTARDE ORGANISATSIION

1.1. Organisatsiooni liikmeskond, struktuur ja juhtimine

Kodutütarde organisatsioon on tüdrukutele mõeldud Kaitseliidu noorteorganisatsioon, mis on vabatahtlik ning selle missiooniks on noori isamaalise kasvatus kaudu igakülgsest arendada (Tutvustus 2019). Organisatsiooni eesmärgid ja ülesanded võtab lühidalt kokku Kodutütarde pühalik töötus: „Tahan olla korralik ja aus, armastada oma kodu ja isamaad, aidata ligimest ja jääda ustavaks Kodutütarde põhimõtetele ja seadustele.” (Noorteorganisatsiooni Kodutütred ... 2013). Kodutütred tegutsevad igas Eesti maakonnas Kaitseliidu malevate juures ning organisatsiooni noorliikmeid oli 2020. aasta III kvartali lõpus 3715, koos tegev-, toetaja- ja auliikmetega oli organisatsiooni liikmeid 3948. Lisades juurde Kodutütarde noortejuhid, kes kuuluvad Naiskodukaitsesse, Kaitseliitu või Noortesse Kotkastesse panustas Kodutütarde tegevusse kokkuvõtvalt 4128 inimest. (Kaitseliidu ülesanded ... 2021)

Organisatsiooni liikmeskond jaguneb neljaks. Noorliikmed on 7–18-aastased tütarlapsed, kes jagunevad järkude järgi kuueks. VI järk on kõige madalam ning I järk kõige kõrgem. (Noorteorganisatsiooni Kodutütred ... 2013) Järgukatsete abil kontrollitakse noorte teadmisi ja oskusi järgmistel teemadel: Eesti loodus, Eesti ajalugu, kodutütarde teadmised ja oskused, käitumine ja loovus, matkatarkused/skaudioskused ning turvalisus (Kodutütarde ... 2021). Organisatsiooni tegevliikmed on täisealised noortejuhid, kes tegelevad rühma juhtimisega. Toetajaliikmed aitavad kaasa organisatsiooni eesmärkide saavutamisele, näiteks laagrites tegevusi läbi viies. Auliikmeks saab valida inimese, kes on Kodutütarde ringkonnale osutanud suuri teeneid, tal on võimalik osaleda ja anda nõu ringkonna üritustel ning koosolekutel. Nii tegev-, toetaja- kui ka auliikmed tegutsevad vabatahtlikult ning ei saa selle eest rahalist tasu. (Noorteorganisatsiooni Kodutütred ... 2013)

Organisatsiooni juhiks on avaliku konkursiga valitud ja Kaitseliidu ülemaga töölepingu sõlminud peavanem (Noorteorganisatsiooni Kodutütred ... 2013; Proos 2020). Alates 2018. aastast on Kodutütarde peavanem Ave Proos (Peavanem 2018). Eelnevalt on organisatsioonil olnud neli peavanemat: Angelika Naris (ametis 2002–2018), Anne

Eenpalu (1999–2002), Maret Lepik (1992–1998) ja loomisaegne peavanem Salme Pruuden (1932–1940) (Endised ... 2018).

Lisaks peavanemale juhivad organisatsiooni Kodutütarde keskjuhatus ja -kogu (Noorteorganisatsiooni Kodutütred ... 2013). Kodutütarde keskjuhatus ülesanneteks on juhtida organisatsiooni tegevust, näiteks koostada sisekord ning arengukava, seada tegevussuunad, kirjutada aastaaruanne, koordineerida keskkogu tööd ja viia ellu seatud ülesandeid, samuti peab keskjuhatus kontrollima organisatsiooni eelarve. Keskjuhatus valitakse kolmeks aastaks ning sinna kuuluvad peavanem, peavanema abi ning neli noortejuhti, kelle on keskjuhatusse valinud keskkogu. (Keskjuhatus 2019) Kodutütarde keskkogu, mille koosolekud leiavad aset vähemalt kaks korda aastas ja kuhu kuuluvad peavanem, ringkonnavanemad ja lisaks veel üks liige kõigist ringkondadest, räägib näiteks kaasa organisatsiooni tegevussuundades, teeb pakkumisi põhikirja parandamiseks ja analüüsib aastaaruandeid. Lisaks valitakse keskkogu koosolekul Kodutütarde keskjuhatus ning organisatsiooni esindaja ja tema asendaja Kaitseliidu keskkogule. (Keskkogu 2018)

Ringkonna tasandil juhib tegevust vabatahtlikuna tegutsev ringkonnavanem, kelle ülesanded on ringkonna esindamine ja juhtimine, samuti liikmete vastuvõtmine ja väljaarvamine. Lisaks korraldab ringkonnavanem rühmade tegevust, annab aru ringkonna tegevustest ja teeb koostööd teiste organisatsioonidega. Tema tegevust toetab ja ringkonna funktsioneerimist juhib ning korraldab ka ringkonna noorteinstruktor, kes on ringkonna ainuke palgaline töötaja. (Noorteorganisatsiooni Kodutütred ... 2013; Proos 2020)

Ringkonna moodustavad rühmad, mis viivad läbi koondusi (Noorteorganisatsiooni Kodutütred ... 2013). Koondused on õppekogunemised, mille eesmärk on õppida järgukatsetes nõutut, samuti tegutseda mitmekülgse huvitegevusega ja veeta koos toredalt aega (Koondused 2021). Rühma juhtimisega tegeleb tegevliikmest rühmavanem ning mõnedes rühmades ka noorliikmest rühmajuht, lisaks võivad eelmainitudel olla abid (Noorteorganisatsiooni Kodutütred ... 2013). Rühmaliikmete aktiivsust hinnatakse aktiivsustundides, mida saab üritustel osalemise eest. Liikme, kellel koguneb aastaga vähem kui 48 aktiivsustundi, võib organisatsioonist välja arvata. (Kaitseliidu kodukord 2020)

1.2. Organisatsiooni tegevus

Kodutütarde tegevus on väga mitmekülgne ning igal rühmal ja ringkonnal on oma traditsioonilised üritused – koondused, laagrid, ekskursioonid ja väljasõidud (Jürjo 2017: 44). Palju tegutsetakse koos poistele mõeldud Kaitseliidu noorteorganisatsiooni Noorte Kotkastega (Jürjo 2017: 44; Noorteorganisatsiooni Noored ... 2013). Ka riiklikul tasandil on tüdrukutel erinevaid võimalusi enda arendamiseks (Jürjo 2017: 44).

Juba 1999. aasta augustist viiakse läbi pealinnalaagreid, mis toimuvad Tallinnas. Laagrisse kogunevad organisatsiooni kõige aktiivsemad liikmed ning osalejatel on tihe programm: näiteks külastatakse ministereid, Riigikogu, Stenbocki maja, presidendilossi ja Kaitseliidu peastaapi. Külastuste käigus kantakse ka pidulikke vorme. Samuti tegeletakse meelelahutusega, selleks minnakse näiteks loomaaeda, teletorni ja botaanikaaeda. Traditsiooniliselt süüdatakse küünlad Metsakalmistul endiste presidentide haudadel. (Jürjo 2017: 51; Ligi ... 2018)

Samuti on Kodutütardel tava pidada suurlaagreid. Neist esimene toimus 1944. aasta suvel Harjumaal ning 2002. aastal leidis Jõgevamaal aset esimene ühislaager koos Noorte Kotkastega. (Jürjo 2017: 47–49) Suurlaagrid on Kodutütardel ning Noortel Kotkastel siiani ühised ja 2018. aasta suvel korraldati Lääne-Virumaal üheskoos suurlaager „Spekter” (Jürjo 2017: 49; Kodutütred ja ... 2018). „Spektris” osales umbes 1000 noort ja lisaks kodutütardele-noorkotkastele võtsid sellest osa ka noored Poolast ja Leedust (Kodutütred ... 2018). 2020. aasta suvel pidi suurlaager „Spekter” taas toimuma, kuid koroonaviiruse leviku tõttu asendati see virtuaalse laagripäevaga, kus neljas otseülekandest õpetati kõigile vaatajatele varjualuse püstitamist, lõkke tegemist, vee filtreerimist ja metsasöögi valmistamist (Suurlaager ... 2020).

Organisatsioon kannab edasi oma põhiväärtusi, ent samas algatatakse ka uusi traditsioone ning üritusi. Nii on näiteks alates 2018. aastast vabariiklikul tasandil välja antud Kodutütarde aasta pärli tiitlit, tiitlisaajaks saab iga ringkond esitada mõne silmapaistva noortejuhhi, rühma, ettevõtmise või toetaja (Kodutütred ... 2019). 2019. aastal toimus kolmandat korda suvekool, kus kodutütred-noorkotkad said lisaks ühiselt aja veetmisele kaasa rääkida organisatsiooni kujunemises ja arengus ning teist korda toimus noorte meedialaager, mille eesmärgiks oli kaasata noori organisatsioonide tegevuse levitamises suuremale kuulajaskonnale (Kaitseliidu ... 2019; Kõik ... 2019).

2020. aastal jätkati värskete traditsioonide ellu viimist, samuti algatati uusi üritusi ja üleskutseid. Näiteks toimus kolmandat korda virtuaalmatkamine, mis on matkaväljakutse, mille ülesandeks on populariseerida liikumist ja matkamist, esimest korda sai sellest osa võtta kogu Kaitseliit ning matkakilomeetreid koguti kokku 33230,83 (Virtuaalmatkamine ... 2020; Virtuaalmatkamise ... 2020). Teistkordselt toimusid 2020. aastal militaarlaager, mis tutvustas huvilistele riigikaitset sügavamalt, kui seda pakub organisatsiooni tavapärase tegevus, ning vabariiklik tunnustuskonkurss, mille käigus valiti aasta parim kodutütar, noorkotkas ning mõlema organisatsiooni noortejuht (Militaarlaager ... 2020; Kaitseliidu ... 2020). Uue ettevõtmisena toimus 2020. aasta esimestel päevadel Valgemaal Kodutütarde ja Noorte Kotkaste võistlusmatk „Valge Välg“, mis toimus juba teistkordselt 2021. aasta veebruaris (Noored ... 2020; Poderat 2021). 2020. aasta sügisel algatas Kaitseministeerium esmakordselt kaardikonkursi, kus Kaitseliidu noored said võimaluse Kaitseministeeriumile pühadekaart joonistada (Joonista ... 2020).

2021. aasta alguses korraldas Kaitseliidu peastaap suusaürituse „Kaitseliit suusatama 2021“, mis oma olemuselt sarnanes virtuaalmatkamisega ning asendas Kaitseliidu meistrivõistlusi. Üheskoos kogu Kaitseliiduga, sealhulgas Kodutütardega, sooviti koguda vähemalt 40 075,017 km. Seatud eesmärki sai täita 15.02-01.03.2021 ning koos suusatades koguti 42 005 suusakilomeetrit. (Kaitseliit ... 2021)

Organisatsiooni liikmed kannavad tegevustes osaledes tihti vormiriietust, mille embleem näitab ringkonda, kuhu liige kuulub, noorliikme järgutäpid tema järguastet ja juhitärnid ametikohta, samuti kantakse vormil erinevaid tunnustusi. Juhtide esinduslik vorm koosneb tumesinisest pintsakust ja seelikust, valgest särgist, mustadest kingadest ja nahatooni sukkpükstest. Noorliikmete esindusvormi elemendid on barett, helesinine pluus, kollane kaelarätt, must seelik ja kingad, vöökött ja sukkpüksid. (Kodutütarde ... 2013) Esindusvormi kannavad organisatsiooni liikmed pidulikel puhkudel, näiteks aktustel, paraadidel ja vastuvõttudel (Kodutütarde ... 2015). Lisaks esindusvormile on organisatsiooni liikmetel rohelist värvi välivorm, mida kantakse väljaõppeüritustel. Selle osad on jope, jakk, tuulejakk, püksid, T-särk, saapad, nokkmüts ja kootud müts. Samuti kuuluvad välivormi juurde varrukaembleem ja nimesilt, vajadusel ka ametikohatunnused. (Kaitseliidu ... 2017)

Paljud üritused saavad toimuda tänu 2017. aastal Kaitseliidu noorteorganisatsioonide ja Kaitseministeeriumi algatatud Noorte isamaalise hariduse programmile ehk IHPl. Programmi eesmärgiks on põhikoolis käivates noortes läbi huvihariduse kasvatada isamaalisust. Selle kaudu soovitakse Kaitseliidu noorteorganisatsioonide tegevustesse kaasata rohkem noori, kes pole nende organisatsioonide liikmed, samuti suurendada üldsuse teadlikkust organisatsioonidest, toetada rühmade tegevusi ning suurendada organisatsioonide liikmeskonda. Projekti algatajad soovivad, et 2026. aastaks oleks 75% Eesti põhikoolides vähemalt üks Kaitseliidu noorteorganisatsiooni rühm. (Noorte ... 2017a) Tänu programmile on rühmadel võimalik saada rahalist toetust oma tegemistele, samuti suurendada koostööd ja viia läbi koolitajatega õppepäevi (Noorte ... 2017b).

Organisatsiooni tegevus on pidevas arengus ning aastateks 2021–2025 loodud Kodutütarde ja Noorte Kotkaste ühises arengukavas on seatud uued arengueesmärgid, eesmärgistamisel on arvestatud ka noorliikmete arvamusega (näiteks veebiküsitluse või 2019. aastal toimunud suvekooli arutelude põhjal). Põhifookusesse on tõstetud riigikaitse, töötatakse selle nimel, et noorliikmete jätkamine Kaitseliidus või Naiskodukaitstes oleks sujuv ning populaarne. Soovitakse, et vähemalt 20% organisatsioonide liikmetest jätkaks Kaitseliidus, Naiskodukaitstes või tegutseks noortejuhina. Selleks tehakse aina enam koostööd Kaitseliidu ning Naiskodukaitsega, samuti pakutakse juhipotentsiaaliga noortele võimalusi juhirollis olla. Lisaks tehakse rohkem malevatevahelist koostööd, kaastakse organisatsioonide tegevusse mitte-eesti emakeelega noori ja leitakse partnereid teiste (välis)noorteorganisatsioonide, koolide ning omavalitsuste seast. Veel kaasajastatakse järgu- ja erialakatseid ning võetakse kasutusse uusi (digi)lahendusi, näiteks soovitakse luua äpp „Alati valmis!“. Senisest rohkem tahetakse panustada ka juba olemasolevatesse noortejuhtidesse nende väärtustamise, toetamise ning koolitusvõimaluste pakkumiste kaudu. Eesmärk on, et Kaitseliidu noorteorganisatsiooni noortejuht oleks motiveeritud ning inspireeriv ja teaks, et pakub Eesti noortele esimest võimalust panustada riigikaitse. Eelmainitu kõrval püütakse avalikkuse seas tõsta teadlikkust Kaitseliidust ja selle noorteorganisatsioonidest kui võimalusest riigikaitse panustada. Laiema kaasamise, avatud ürituste ning tutvustuste abil soovitakse Kaitseliidu noorteorganisatsioonide

liikmeskond 2025. aastaks kasvatada 10 000. (Kaitseliidu noorteorganisatsioonide ... 2021)

Paljud aastateks 2014–2020 loodud arengukavas seatud eesmärgid täideti. Organisatsioonide liikmeskond kasvas, soodustati järkude ning erikatsete sooritamist, jätkati olemasolevate traditsioonidega, algatati ka uusi ettevõtmisi ja kuulati üha rohkem noorte arvamust. Arendati välja välivorm ning avaldati Kodutütarde ajalugu käsitlev raamat „Kodutütarde mustrid”. Perioodi suurim areng oli IHP käivitamine, mis muutis rühmade tegevuse mitmekülgsemaks, pakkus arenguvõimalusi noortejuhtidele ning tõstis üldsuse teadlikkust Kaitseliidu noorteorganisatsioonides. Lisaks oli oluline praktikantide, kaitseliitlaste ning naiskodukaitsjate kaasamine organisatsioonide väljaõppesse. Järgmises arenguperioodis soovitakse täita eesmäärke, mis aastatel 2014–2020 eriti edukalt ei täitunud, näiteks uute noortejuhtide kaasamine, noortejuhtide enesetäiendamine, noorteorganisatsioonide äpi valmistamine ning fotokogu loomine. Samuti soovitakse laiemalt levitada vanemate noorliikmete võimalust aidata nooremaid ning lastevanemate kaasamist, mida siiani on tehtud vaid mõnes maakonnas. (Kaitseliidu noorteorganisatsioonide ... 2021)

1.3. Tartu ringkonna tegevus

Tartu ringkond on jõudsalt kasvav: 2014. aasta I kvartali lõpus oli ringkonnas 243 ja 2020. aasta detsembris 301 kodutütart. Koos tegev- ja toetajaliikmetega küündis liikmeskond 2014. aasta I kvartalis 311ni ja 2020. aasta lõpus 348ni. 2014. aastal tegeles Tartu Kodutütardega 2 Kaitseliitu ning 3 Naiskodukaitsesse kuuluvat noortejuhti, samuti oli Kodutütardel üks Noorte Kotkastega ühine noortejuht. 2020. aasta lõpus oli Kodutütarde Tartu ringkonnas 15 teise organisatsiooni kuuluvat noortejuhti - 4 noortejuhti Kaitseliidust, 10 Naiskodukaitsesest ning 1 Noortest Kotkastest. (Mõttus 2019; Mõttus 2020)

2021. aasta veebruari seisuga on ringkonnas kokku 21 kodutütardest koosnevat rühma, lisaks üks instruktorite rühm. 19 rühma viivad läbi tavapäraselt väljaõpet: Alaska, Arabellad, Descartesi tüdrukud, Kotkaplikad, Kuuste, Kõrveküla, Lähte, Melliste, Opossumid, Pistrikud, Pärlipüüdjad, Rukkipääsud, Sillaotsa, Sinililled, Sinine Aara, Tamme-Krattid, Tulesäde, Tähekesed ja Vara. (Mõttus 2021) Alates 2015. aastast on ringkonnas ka kaks erialarühma, kultuuri- ja matkarühm (NEG rühm), kus kogenumad

noored saavad süvendatult kindlal alal teadmisi omandada (Jürjo 2017: 316; Mõttus 2021). Samuti on ringkonnas loomisel Kivilinna rühm ning soovitakse taastada meediarühma tegevus. 2021. aasta alguse seisuga on ringkonna praeguste noorliikmete hulgas üks I järgu omandanud noorliige, 10 II järgu omandanud noorliiget ning 20 III järgu omandanud noorliiget. (Mõttus 2021)

Ringkonna juhatuse moodustavad ringkonnavanem Kristel Altsaar, kes juhatab noortejuhtide tööd, ringkonnavanema abi Ketlin Suvi ning Heili Mehine-Kabonen, Julia Siimberg ja Gerda Jušin. Ringkonda juhib ka noorteinstruktor Kärol Mõttus. (Mõttus 2021; Noorteorganisatsiooni Kodutütred ... 2013; Tartu 2020)

Ringkond tegutseb pideva arengu ja paremaks muutumise suunas. 2021. aasta eesmärkideks seati liikmeskonna kasvatamine 310 noorliikmeni, „Ernakese” korraldamine, suurlaagri „Spekter” korralduses osalemine, rühmajuhtide kooli uue lennu alustamine ja noortele lasketreeningute võimaldamine (Kaitseliidu ülesanded ... 2021).

Tartu ringkonna pikaajaline traditsioon alates aastast 1998 oli maikuus korraldada Luunja laagrit Kabina külas. Laagrid tegid eriliseks osalemine „Teeme ära!” kampaanias, mille raames kõik laagrilised lähedalasuvat Kabina karjääri koristamas käisid. Talgute põnevaimad leide esitleti hiljem kogu laagriks. (Jürjo 2017: 314–315) Talgute eesmärgiks oli õpetada noortele ümbruskonna hoidmist ning selle puhtuse väärtustamist (Tartu 2020). Alates 2017. aastast korraldatakse ringkonna kevadlaagrit metsalaagritena Roiu lähedal Age orus ning laagri asukoha muutumise tõttu lõppes Tartu tüdrukute osalemine „Teeme ära!” kampaanias (Altsaar 2019).

2005. aastal alustas Tartus kodutütarde rühmajuhtide kool, kuhu saavad minna vanemad Tartu kodutütred, kes tunnevad, et neil on soovi ja võimekust tulevikus Kodutütarde rühma juhtimisega tegeleda. Koolis käsitletakse erinevaid teemasid alustades organisatsiooni ülesehitusest ja toimimisest lõpetades juhtimise ning õpetamisega. Suur roll on ka praktilisel osal ja rühmajuhtide kooli kasvandikud saavad proovida nii laagrikorraldaja ja instruktoriga kui ka rühmajuhi rolli. Tänu pidevale noorte koolitamisele saavad paljud noorliikmed tulevikus noortejuhtideks ja nii tagatakse pidev juhtide pealekasv. (Jürjo 2017: 313; Tartu 2020)

1996. aastal korraldati esmakordselt Puhja lähistel Kavilda ürgorus matkamängu 11–14 aasta vanustele kodutütardele-noorkotkastele. Noored said testida oma teadmisi ja oskusi erinevatel aladel, näiteks tuli kasutada morset, teha sõlmi, tagada esmaabi, pakkida matkakotti ja püstitada lõket. (Jürjo 2017: 310) Esimene Kavilda matk oli kaks päeva pikk ja esimesel öhtul osalesid matkajad isetegevusöhtul. Üritus oli väga menukas ning meelitas kohale osalejaid üle terve riigi. Tänu Kavilda matka edule otsustati hakata läbi viima üle-eestilisi Noorte Kotkaste ja Kodutütarde matkamänge, aastatel 1998–2000 toimusid need Kavildas, ent edaspidi korraldati neid erinevates Eesti kohtades. (Jürjo 2017: 310–311) Tava Puhja-kandis matkamas käia on säilinud tänapäevani, praegused matkad on ühepäevased ja matkal läbitavad kontrollpunktid on igati eriilmelised. 2016. aastal tähistas matk oma 20. sünnipäeva ning siis oli rajal ligi 140 noort. (Kavilda ... 2016; Jürjo 2017: 310–311)

Ringkonna traditsioon alates 2000. aastast on valida aasta kodutütar. Tiitlisaaja selgitatakse välja jõululaagris, kus kandidaadid näitavad oma osavust ja teadmisi, lisaks hinnatakse nende üleüldist panust ja aktiivsust organisatsioonis. (Jürjo 2017: 317; Tunnustused 2021) Aasta kodutütre tiitel on suur au ja uhkus: „See on tiitel, mida iga kodutütar austab ning mille poole püüdleb!” (Jürjo 2017: 317; Tunnustused 2021) Kodutütarde vabariiklik tunnustus, aasta pärli tiitel, anti Tartu ringkonnas 2018. aastal osalemisele Isamaalise hariduse programmis ning 2019. aastal NEG rühmale (Kodutütred ... 2019; Kodutütarde ... 2020).

1.4. Naiste võimalused riigikaitstes

Riigikaitse on Eestis olulisel kohal: „Kaitstes demokraatlikku Eesti Vabariiki, ei kaitsta nimelt mitte ainult Eesti riigipiiri, territooriumi ja elanikke, vaid ka neid põhimõtteid ja ideid, mis on meie riigi aluseks. Lühidalt ja lihtsalt öeldes kaitstakse meie praegust eluviisi.” (Gross jt 2019: 6) Eesti kaitsejõud on Kaitsevägi ja Kaitseliit (Gross jt 2019: 6). Käesolevas noortemagistriöös käsitleti mõiste „riigikaitse“ all eelkõige osalemist Kaitseväe või Kaitseliidu tegevustes.

Kaitsevägi on riigikaitseorgan, mille eesmärk on säilitada riigi vabadus ja sõltumatus, kaitsta selle territooriumi ning vee- ja õhuruumi, samuti hoida riigikorda ja elanike heaolu (Kaitsevägi 2021). Vähemalt põhiharidusega Eesti kodanikest naistel vanuses 18–27 eluaastat on võimalik vabatahtlikult läbida ajateenistus ning Kaitseväes

meestega võrdselt väljaõppes osaleda (v.a üldfüüsiline test, mille nõuded on meestel ja naistel erinevad). Ajateenistuse lõppedes on naised, nagu ka mehed, reservväelased 60-aastaseks saamiseni ning nad peavad osalema reservõppekogunemistel. Naisterahvastel on õigus ajateenistus 90 päeva jooksul katkestada. (Naised ja ... 2021) Kaitseväeteenistuse oli 2020. aasta seisuga läbinud 123 naist (Naised vormi... 2021) 2020. aastal sai teenistusse asuda kuni 110 naist ning 2021. aastal saab seda teha maksimaalselt 112 naist (2020. aasta kutsealuste 2019; 2021. aasta kutsealuste ... 2020).

Selleks, et kutsuda naisi ajateenistust läbima, on ellu kutsutud kampaania „Naised vormi!”, mille raames tutvustatakse naiste võimalusi ning nende panuse olulisust riigikaitstes (Naised vormi... 2021). Enamasti motiveerib naisi Kaitsevärke minema varasem kogemus (Kaitseliidus, Naiskodukaitstes, Kodutütardes, riigikaitseõpetuses), isamaalisus, huvi riigikaitse ja tehnika vastu ning soov riigikaitseesse panustada. Tihti on ajateenistuse läbimise eesmärk alustada edasist karjääri, testida oma võimeid ning esitada endale väljakutse, samuti tahetakse saada uusi teadmisi ja oskusi. (Kiili 2017: 19–23). Teenistuse läbinuna on võimalik õppida Kaitseväre Akadeemias või asuda tööle tegevväelasena (Ajateenistus 2021).

Kaitseliit on vabatahtlik organisatsioon, mille eesmärk on tõsta elanike soovi vabatahtlikult Eesti riigi iseseisvust ning riigivalitsemist kaitsta (Kaitseliidu seadus 2020). Kaitseliidu tegevliikmeks saavad astuda täisealised Eesti kodanikud (Kaitseliidu seadus 2020). Naiskaitseliitlasi oli 2021. aasta 25. jaanuari seisuga 1344, lisaks 17 noorliiget (Konks 2021). Kaitseliidu naisorganisatsioon, mille tegevliikmeks saavad olla vaid naised, on Naiskodukaitse ja see panustab riigikaitseesse Kaitseliidu tegevuses osalemise, inimeste teadlikkuse tõstmise ning traditsioonide ja tavade hoidmise kaudu (Kaitseliidu kodukord 2020). Naiskodukaitstes panustab riigikaitseesse ligikaudu 2700 naist (Tutvustus 2021). Kaitseliidu noorteorganisatsioonid on Kodutütred ja Noored Kotkad, nendes on täiskasvanuna võimalik olla toetaja- või tegevliige ja seeläbi toetada organisatsioonide õppetööd ja eesmärkideni jõudmist (Kaitseliidu kodukord 2020; Noorteorganisatsiooni Kodutütred ... 2013; Noorteorganisatsiooni Noored ... 2013).

2. METOODIKA

Noortemagistritöö materjalide kogumiseks kasutati kombineeritud uurimismeetodit. Praeguste liikmete edasiste plaanide selgitamiseks viis autor 2019. aasta oktoobrikuus läbi veebipõhise küsitluse. Autor otsustas veebiküsitluse kasuks, sest nii on võimalik jõuda paljude noorteni ning saada võimalikult palju vastuseid. Küsitlusele said vastata Kodutütarde Tartu ringkonna 14–18-aastased liikmed. Seda levitati rühmavanemate, Tartu ringkonna kodutütarde Facebooki grupi ja personaalsete meeldetuletuste kaudu. Küsimusi oli kokku 18, millest kohustuslikud olid 15, ja need puudutasid liikmete arvamust Kodutütarde organisatsioonist üldiselt ning ka nende plaanide kohta riigikaitstes pärast Kodutütarde noorliikmeks olemist (vt lisa 1). Küsitluse koostamisel kasutati Kodutütarde põhikirja.

Küsitlusele vastas 47 kodutütart vanuses 14–18 aastat. Liikmeid, kes kuuluvad vastavasse vanusegruppi ning kogusid 2018. aastal vähemalt 48 aktiivsustundi, on 61, seega vastas küsitlusele neist 77%. Vastanuid oli 13 eri rühmast: Arabella (10 vastanut), Kotkaplikad (4 vastanut), Kuuste (5), Lähte (8), Melliste (1), Opossumid (2), Pistrikud (2), Rukkipääsud (1), Sillaotsa (4), Sinililled (4), Sinine Aara (1), Tamme-Krattid (1) ja Tulesäde (3), lisaks üks rühma mitte avaldada soovinud vastanu.

Endiste liikmete hilisemate kogemuste uurimiseks viis autor läbi kuus intervjuud ajavahemikus 14.11.2019–29.01.2020. Töö autor otsustas läbi viia intervjuud, sest nii on võimalik saada vahetut ja põhjalikku arvamust. Intervjuud olid poolstruktureeritud ehk neil olid samad küsimused, ent autor muutis ja täpsustas neid jooksvalt vastavalt intervjuueeritavale. Intervjuueeritavateks olid endised Tartu ringkonna kodutütred – kaitseliitlane, Kodutütarde tegevliige, Kodutütarde toetajaliige, riigikaitse tegevuses hetkel mitteaktiivne liige ja ajateenistuse läbinud liige. Lisaks üks Pärnu ringkonna endine kodutütar, kes praegu on tegev Naiskodukaitses, sest endistest Tartu ringkonna kodutütardest ei õnnestunud sobivat naiskodukaitsjast intervjuueeritavat leida. Intervjuueeritavate kirjeldus asub töö lisades (vt lisa 2). Intervjuueeritavate kontaktid sai autor kaasjuhendaja ning ringkonna noorteinstruktoriga kaudu. Kõik intervjuud kestsid ligikaudu 30 minutit, kolm intervjuud viis autor läbi Tartu Jaan Poska gümnaasiumis ja kolm Skype'i vahendusel. Autor salvestas intervjuud diktofoniga ja kirjutas hiljem transkriptsioonid, mis on välja toodud töö lisades (vt lisad 3–8).

3. TULEMUSED

3.1. Küsitluse tulemused

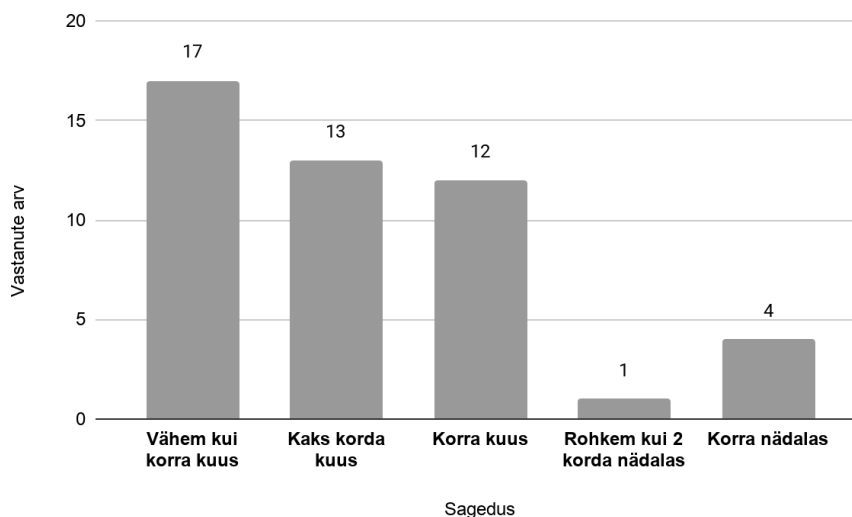
Küsitlusele (vt lisa 1), mis viidi läbi Kodutütarde Tartu ringkonna 14–18 aastaste liikmete seas ajavahemikus 05.10.–26.10.2019, vastas 47 liiget. 14-aastaseid vastanuid oli 32%, 15-aastaseid 23%, 16-aastaseid 26%, 17-aastaseid 14% ning 18-aastaseid 4%. Vastanute keskmine vanus oli 16 aastat.

Küsitlusele vastanud olid 13 erinevast rühmast – 21% Arabelladest, 17% Lähtest, 11% Kuustest, 9% Kotkaplikadest, Sillaotsast ja Sinililledest, 6% Tulesädemest, 4% Opossumitest ja Pistrikutest, 2% Tamme-Krattidest, Mellistest, Rukkipääsudest ja Sinisest Aarast. Lisaks ei soovinud üks vastanu oma rühma avaldada. Kõik Tartu ringkonna rühmad on välja toodud peatükis 1.3.

6% küsitlusele vastanutest on Kodutütarde organisatsiooniga seotud olnud alla kahe aasta, 28% kaks kuni neli aastat, 36% neli kuni kuus aastat, 17% kuus kuni kaheksa aastat, 6% kaheksa kuni kümme aastat ning 4% kauem kui kümme aastat. Üks vastanu ehk 2% ei osanud küsimusele vastata. Keskmiselt on vastanud liikmeks olnud kaheksa aastat.

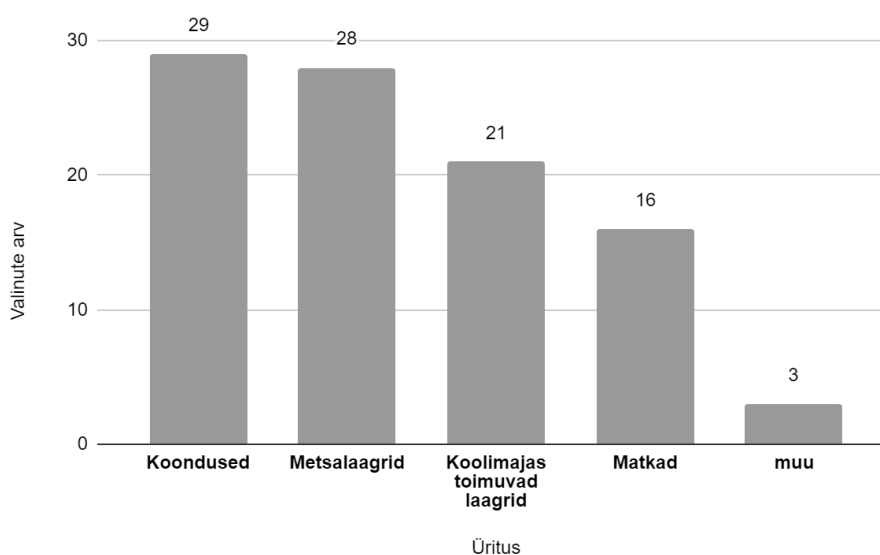
Suurem osa vastanutest ei ole seotud rühma tegevuse juhtimisega: 81% vastanutest ei tegele rühma juhtimisega, 13% on rühmajuhid, 4% on rühmajuhi abid ning üks vastanu ehk 2% vastanutest on rühmavanema abi, küsitlusele ei vastanud ükski rühmavanem. Organisatsiooni juhtimist on kirjeldatud peatükis 1.1.

Jooniselt 1 on näha, et kõige suurem osa vastanutest (36%) osaleb organisatsiooni tegevuses vähem kui korra kuus. Ühe korra kuus võtab üritustest osa 26% ja kaks korda kuus 28%. Korra nädalas tegeleb organisatsiooniga 9% ning rohkem kui kaks korda nädalas osaleb tegevuses (sh korraldab või organiseerib midagi) vaid 2% vastanutest.

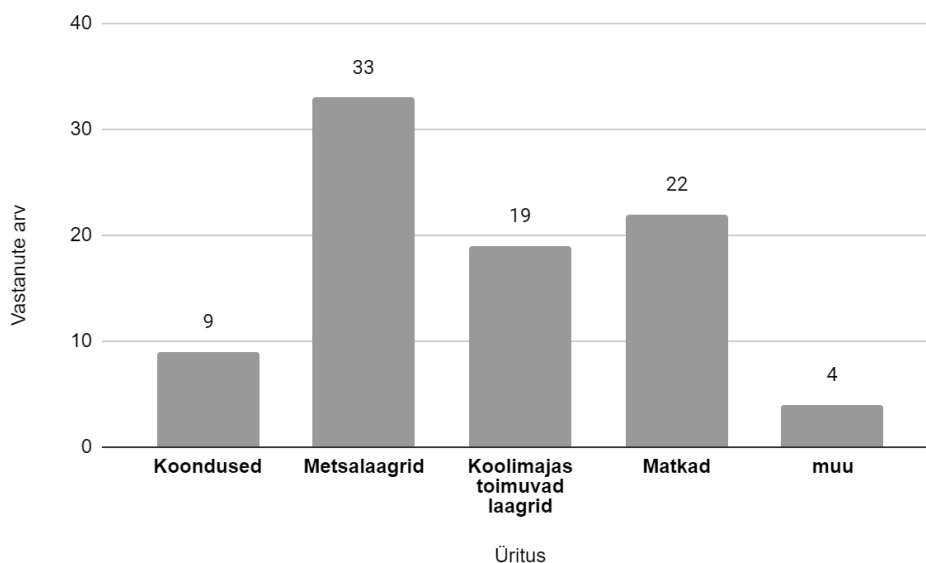
Joonis 1. Vastanute osalemisagedus organisatsiooni tegevustes (n=47)

Vastanud osalevad kõige rohkem koondustel (vt joonis 2). Ühe võrra vähem vastuseid kogusid metsalaagrid ning sealt edasi juba koolimajades toimuvad laagrid ja matkad. Valiku „muu” teinud vastanud tõid välja rühmalaagrid ja kultuurirühma üritused. Üritustel osalemise sagedus on ilmselt määratud ürituste toimumissagedusest – koondused on olenevalt rühmast iganädalased või igakuised, laagrid ja matkad toimuvad harvemini. Koondustest on kirjutatud peatükis 1.1 ning teistest Tartu ringkonna üritustest peatükis 1.3

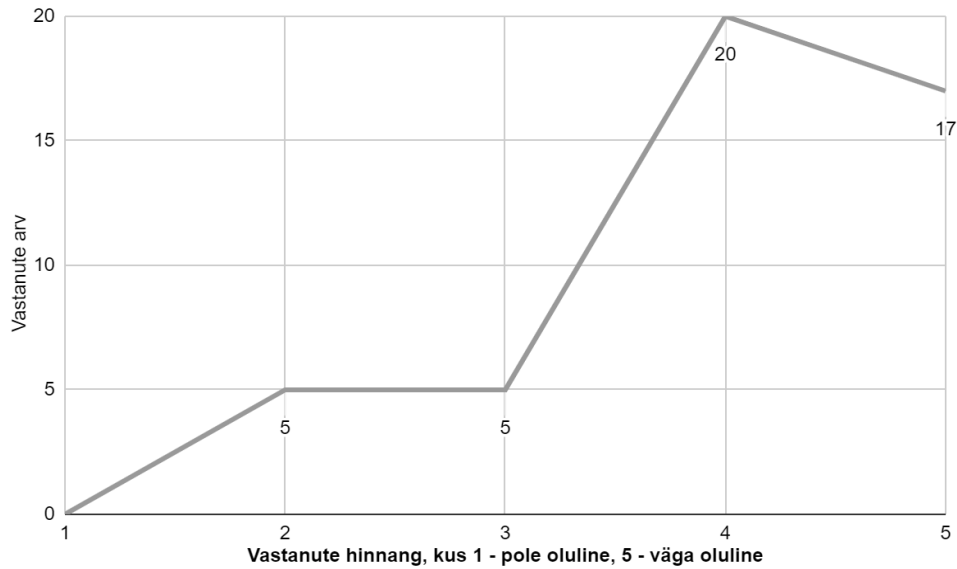
Joonis 2. Kõige populaarsemad üritused (lubatud teha mitu valikut)

70% vastanutest valisid üheks oma lemmiküritusteks metsalaagrid, neist vähem valiti matku (47%) ja koolimajades toimuvaid laagreid (40%) (vt joonis 3). Vastupidiselt kõige sagedamini osaletud üritustele ei ole koondused liikmete lemmiküritused, neid valis üheks oma lemmikuks vaid 19% vastanutest. See võib tuleneda koonduste tihedast toimumisest või nende mõneti teoreetilisemast sisust. Valiku „muu” all toodi välja rühmalaagrid, paraadid, kultuurigrupi tegevused ja erinevad väljasõidud.

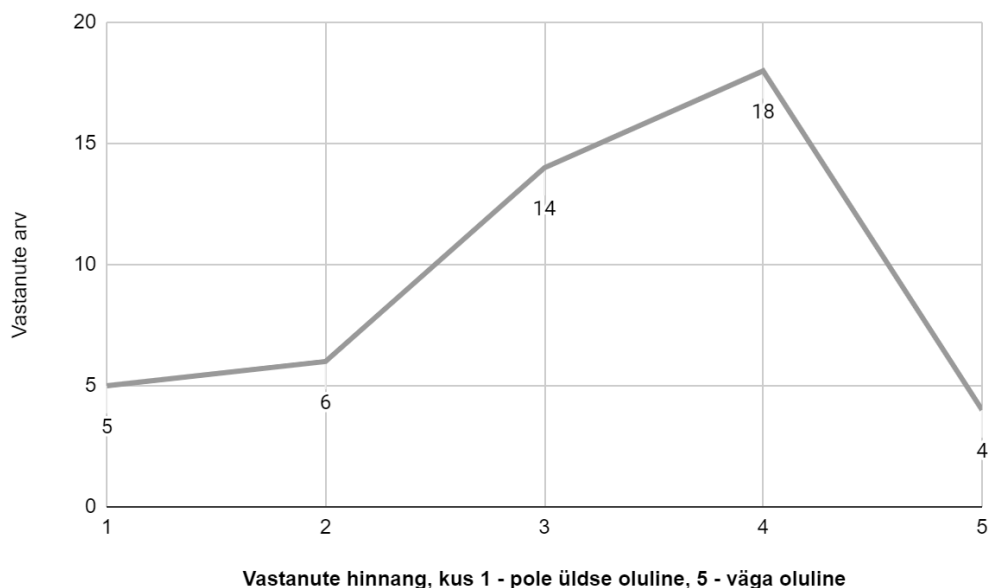
Joonis 3. Vastanute lemmiküritused (lubatud teha mitu valikut)

Joonis 4 näitab, et kõige populaarsem hinnang Kodutütarde organisatsiooni olulisusele riigikaitstes oli „4”, selle valis 43% vastanutest. Hinnangut „1”, mille tähendus on, et Kodutütarde organisatsioon pole riigikaitstes oluline, ei andnud ükski vastanutest. Hinnangu „2” ja „3” valisid võrdselt 11% vastanutest. Hinnangut „5”, mille järgi on organisatsioonil väga suur roll riigikaitstes, valis 36%. Keskmine hinnang organisatsiooni olulisusele riigikaitstes oli 4. Tähtsust kõrgelt hinnanud vastanute arvates annab Kodutütarde organisatsioon ettekujutuse riigikaitsest, tekitab noortes selle teema vastu huvi, tõstab noorte teadlikkust, kasvatab isamaalisust ning annab ka mõningaid kogemusi. Organisatsiooni vähem oluliseks hinnanud vastanute sõnul võiks organisatsiooni väljaõpe olla tõsisem ja sarnasem Noorte Kotkastega, lisaks, et reaalse sõjalise konflikti korral ei osale liikmed riigikaitstes või et vaid vähesed tegelevad riigikaitsega hiljem edasi. Riigikaitse mõistet on lahti seletatud peatükis 1.4.

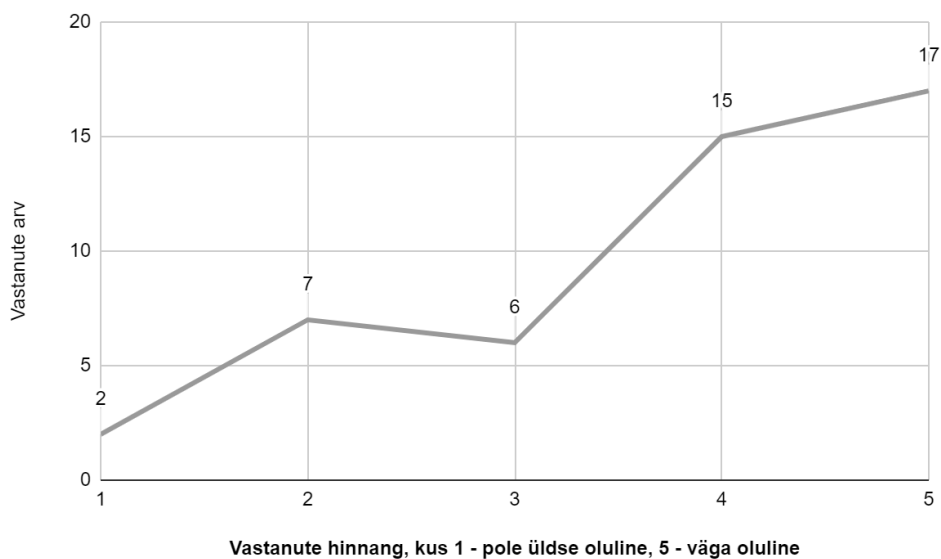
Joonis 4. Vastanute hinnang Kodutütarde organisatsiooni olulisusele riigikaitstes (n=47)

Kõige populaarsem hinnang vastanute enda olulisusele kodutütrena riigikaitstes oli „4”, selle valiku tegi 38% vastanutest (vt joonis 5). Kõige madalama hinnangu „1” andis 11% ja kõige kõrgema hinnangu „5” 9%. Hinnangu „2” valis 13% ja hinnangu „3” 30%. Keskmise hinnang oli 3. Iseenda rolli kõrgelt hinnanute põhjenduseks oli oskuste ja teadmiste edasi andmine, isamaalus, aktiivne tegutsemine ja soov ka tulevikus riigikaitsega seotuks jääda. Samuti arvati, et igaüks on oluline, sest nii luuaksegi suur organisatsioon. Endale olulisusele hinnangu „4” andnud vastanu põhjendas valikut: „Soovin saada meedikuks, jaoülemaks ja minna Kuperjanovi jalaväepataljoni. Arvatavasti edasi ei tegele palgalisena vaid jään reservi. Kuid see on mu suursuur soov.” Enda olulisust hinnanguga „3” hinnanud vastanu leidis: „See oleneb, kui motiveeritud ma olen. Vahel tundub, et pole piisavalt. Siis on roll pigem väike. Kui tuleks mingi selline keeruline olukord, et peaks rindele minema, siis pigem ei läheks, kuid mulle sobiks olla tagalas kokk või arst vms. Lihtsalt sõdimata ja vastu astumata oleks keeruline. Samas harin järelkasvu koondustel, laagrites, seda saab oluliseks lugeda.” Madala hinnangu andnud vastanud põhjendasid oma valikut enamasti vähese aktiivsusega, aga ka muudele huvidele keskendumise ja eriliste saavutuste puudumisega.

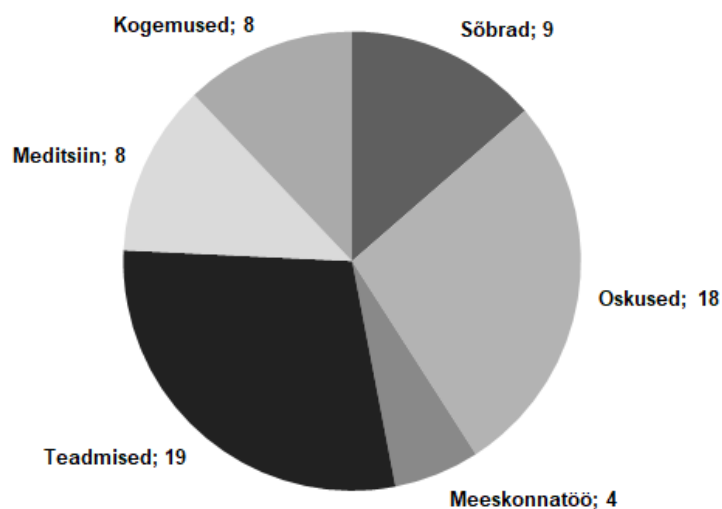
Joonis 5. Vastanute hinnang iseenda olulisusele kodutütrena riigikaitstes (n=47)

Joonis 6 näitab, et kõige populaarsem ja ühtlasi kõrgeim hinnang Kodutütarde organisatsiooni olulisusele vastanute elus oli „5”, sellise hinnangu andis 36% vastanutest. Madalaima hinnangu ehk „1” andis 4%. Hinnangu „2” valis 15%, hinnangu „3” 13% ja hinnangu „4” 32% vastanutest. Keskmine hinnang organisatsiooni olulisusele vastanute elus oli 5. Organisatsiooni oluliseks pidanud liikmed töid välja, et organisatsioonist on nad leidnud palju uusi tutvusi ning, et organisatsioon on kui teine perekond. Lisaks annab see nende sõnul kogemusi, teadmisi, vaheldust igapäevaelust ja sotsiaalseid oskusi, samuti aitab vähendada stressi ja muudab elu huvitavaks. Üks vastanu avaldas lootust, et organisatsioon annab talle eeliseid riigikaitse alal töötamiseks. Organisatsiooni rollile hinnangu „5” andnud kodutütar mõtles nii: „See on teinud minust inimese kes ma olen täna, andnud mulle väga palju kogemusi ja teadmisi erinevatest valdkondadest. Olen siit leidnud väga palju häid sõpru ja kohtunud imetoredate ja huvitavate inimestega.” Madala hinnangu andnud vastanud töid peamiselt välja, et olulisem on kool ja õppimine ning teised huvid, lisaks mainti ajapuudust. Üldiselt hindavad liikmed organisatsiooni olulisust oma elus kõrgeks.

Joonis 6. Vastanute hinnang Kodutütarde organisatsiooni olulisusele nende elus (n=47)

Joonisel 7 on välja toodud vabavastusega küsimuse kõige levinumad tulemused. 29% vastanute sõnul annab Kodutütarde organisatsioon eluks vajalikke teadmisi, 27% arvates kasulikke oskusi, 14% jaoks on tähtsad saadud sõbrad, 12% pidas oluliseks ka oskust anda esmaabi ning saadud kogemusi. Lisaks joonisel toodud teguritele õpetab vastanute sõnul organisatsioon ka distsipliini ning vastutustunnet, isamaalisust ja teotahet, samuti annab võimaluse eneseteostuseks ja iseseisvuseks.

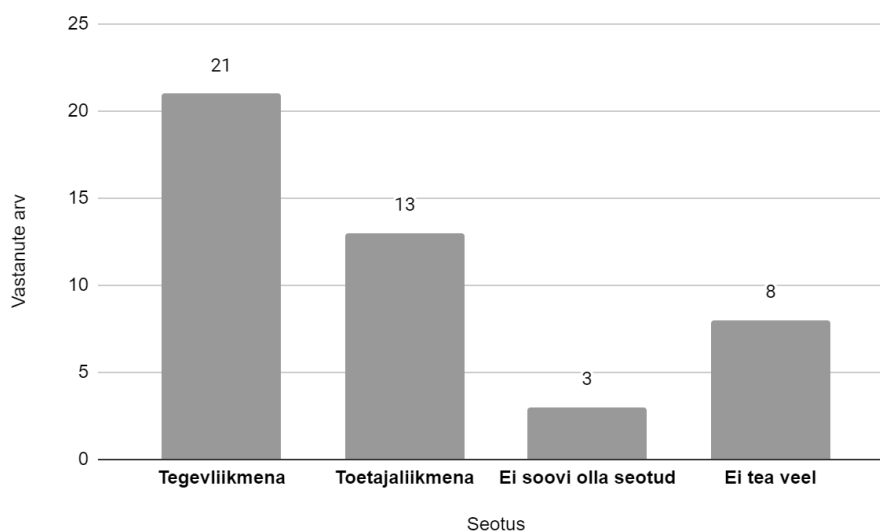

Joonis 7. Vastanute arvates Kodutütarde organisatsioonist saadav kasu

77% vastanute arvates on organisatsiooni oluline eesmärk kasvatada kõrge moraaliga isiksusi, kes on ausad, ettevõtlikud, otsustamis- ja vastutusvõimelised, tähelepanelikud, südamlikud austavad oma vanemaid, kaasinimesi ja loodust. 64% valis oluliseks eesmärgiks ka eesmärgi suurendada suutlikust abistada hädasolijaid. Eesmärki arendada mitmekülgset noorte vaimseid ja füüsilisi võimeid pidas tähtsaks 51% vastanutest.

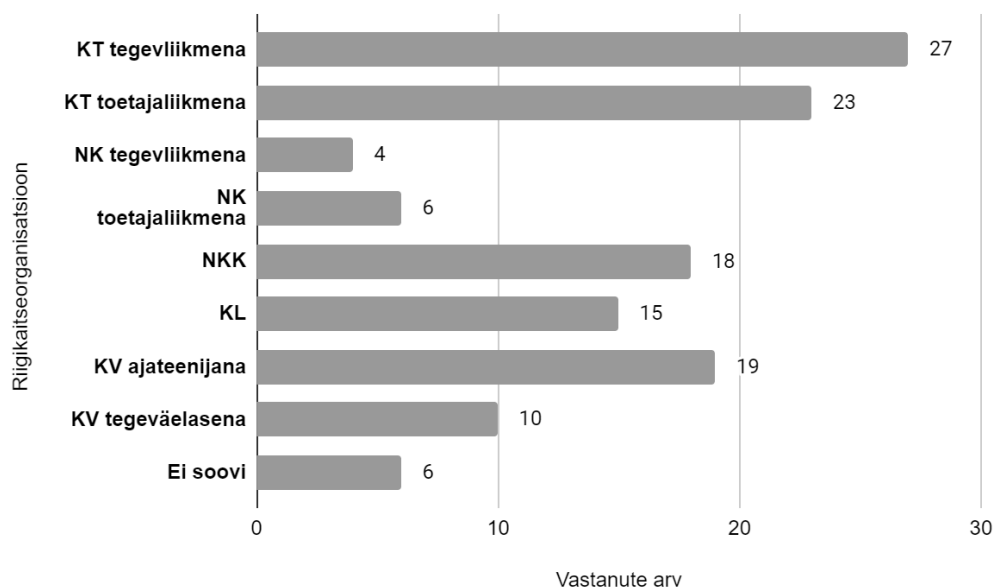
Organisatsiooni ülesannetest pidasid vastanud võrdselt oluliseks vabatahtlikkusel põhineva noortetöö ja noortejuhtide väärtustamist ning koostöö tegemist teiste noorteorganisatsioonidega, kel on Kodutütardega kattuvad eesmärgid, et tagada kogemuste vahetust ja laiendada liikmete võimalusi. Mõlema ülesande puhul pidas neid oluliseks 45% vastanutest. 43% vastanutest pidas oluliseks ülesandeks ka teistele noortele projektide raames osalusvõimaluste pakkumist, et anda neile kodanikuoskusi, suurendada valmisolekut aidata ligimesi ning levitada teadmisi riigikaitse süsteemist.

Ligikaudu pooled vastanutest soovivad tulevikus Kodutütardega seotuks jääda, seda nii tegevliikmena (45%) kui ka toetajaliikmena (28%) (vt joonis 8). Leidus ka neid, kes ei soovi tulevikus organisatsiooniga seotuks jääda (6%) ja neid, kes oma seotuses veel kindlad pole (17%). Samuti ei soovinud mõni vastanu sellele küsimusele vastata. Kodutütarde organisatsiooni liikmeskond ja liikmete ülesanded on välja toodud peatükis 1.1.

Joonis 8. Vastanute planeeritav edasine seotus Kodutütardega

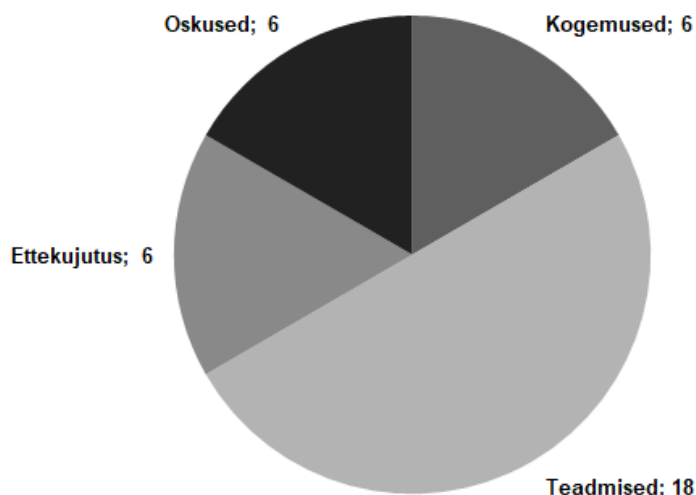
Joonisel 9 välja toodud tulemused näitavad, et riigikaitsega jätkata soovivatest vastanutest suurem osa soovib olla Kodutütarde tegev- (57%) või toetajaliige (49%). Noorte Kotkastega soovib tegeleda üsna vähe vastanuid: tegevliikmena 9% ja toetajaliikmena 13% vastanutest. Naiskodukaitse ning Kaitseliiduga soovib tegeleda vastavalt 38% ja 31% vastanutest. Samuti soovib 40% vastanutest läbida ajateenistuse ja 21% jääda tegevteenijaks. 47 vastanust 13% ei soovi tulevikus riigikaitsega tegeleda. Vastanud, kes soovivad edaspidi riigikaitsega tegeleda, tõid põhjenduseks huvi, väljakutse iseendale, soovi noortega tegeleda ja organisatsioonile n-ö tagasi anda, samuti arvati, et riigikaitsega tegelemine on midagi, mille üle uhke olla. Leidus ka vastanu, kes soovib tulevikus minna missioonidele. Liikmed, kes ei soovi riigikaitsega tulevikus tegeleda, põhjendasid valikut huvipuuduse või sooviga rohkem teistes valdkondades tegev olla. Naiste võimalustest riigikaitstes räägib peatükk 1.4.

Joonis 9. Vastanute edasine seotus riigikaitsega (lubatud teha mitu valikut). KT – Kodutütred, NK – Noored Kotkad, NKK – Naiskodukaitse, KL – Kaitseliit, KV – Kaitsevägi

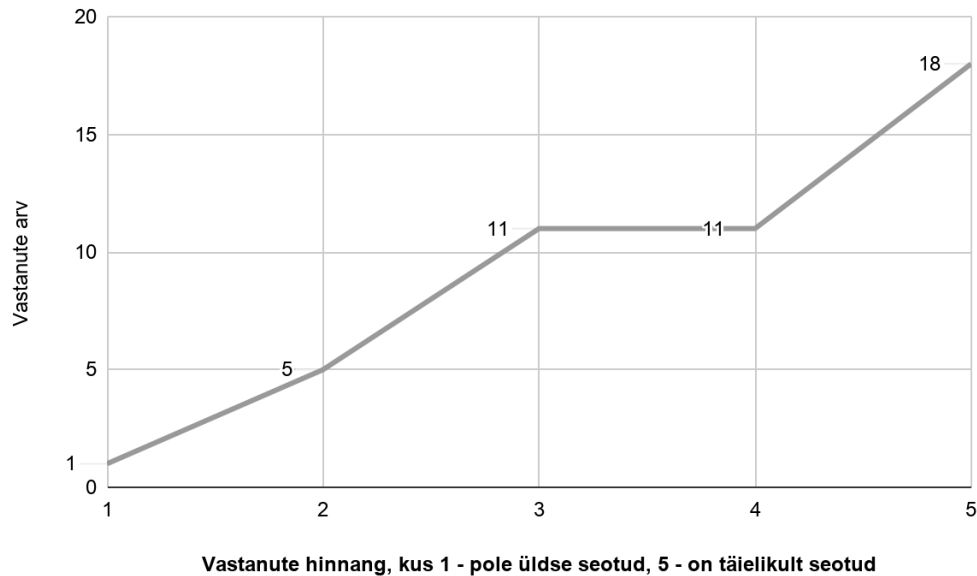
29% küsimusele vastanutest ütles, et neil ei ole seoses riigikaitstes jätkamisega ühtegi hirmu. Kõige levinum hirm riigikaitsega tegelemise juures on füüsiline võimetus (15% vastanutest) ja ajapuudus (9% vastanutest). Samuti on arvavas 6% noortest, et neil pole piisavalt oskusi või motivatsiooni, lisaks kartis 6% vastanutest sõjalist konflikti.

Joonisel 10 välja toodud vastused näitavad, et 50% küsimusele vastanutest pidas üheks oluliseks eeliseks, mida Kodutütarde organisatsiooni liikmeks olemine riigikaitstes edaspidi annab, eelnevaid teadmisi. Varasemaid kogemusi, oskusi ja ettekujutust riigikaitse toimimiseks pidasid oluliseks 17% vastanutest. Samuti arvati: „See tutvustab väga palju erinevaid valikuid ja annab palju võimalusi ja informatsiooni kuidas ja kuhu edasi võimalik minna on.“ Veel peeti oluliseks juba saadud tutvusi ning distsipliini.

Joonis 10. Eelised riigikaitstes, mida organisatsioon liikmete arvates annab

Jooniselt 11 on näha, et 39% vastanutest leidis, et nende soov riigikaitsega jätkata on täielikult tekkinud tänu kodutütreks olemisele. Hinnangut „3” ja „4” valisid võrdselt 23% vastanutest. Valiku „2” tegid 11% vastanutest ning 2% arvas, et tema soov riigikaitsega edasi tegeleda ei ole seotud Kodutütardega. Keskmise hinnangu riigikaitse jätkamise ja Kodutütarde vahelisele seosele on 4.

Joonis 11. Vastanute soovi riigikaitstes jätkata seotus Kodutütarde liikmeks olemisega

3.2. Intervjuude tulemused

Endiste kodutütardega läbi viidud intervjuude transkriptsioonid on välja toodud töö lisades (vt lisad 3–8). Intervjuude eesmärgiks oli uurida endiste Tartu ringkonna kodutütarde kogemusi riigikaitstes. Intervjueeritav 6 (vt lisa 8), kes praegu tegutseb naiskodukaitsja ja Kodutütarde tegevliikmena, oli kodutütar Pärnu ringkonnas, ent tema sõnul ei erine tegevused Tartus ja Pärnus olulisel määral.

Üldjuhul jõudsid kõik intervjueeritavad Kodutütardeni läbi oma kooli: koolides olid rühmad juba olemas või hakati neid sinna looma ja noori kutsuti osalema. Üks intervjueeritav leidis Kodutütred noortele mõeldud metsalaagri kaudu. Intervjueeritavad olid Kodutütarde noorliikmed pikka aega: kõigi liikmeks oldud aeg jäi 6–12 aasta vahele, ning nad hindasid end väga aktiivseteks, sest käisid üritustel kohal nii palju kui võimalik. Intervjueeritav 2 ütles oma aktiivsuse kohta: „Mu ema armastas öelda: „Sa ei ole mingi kodutütar, sa oled kodutu tütar, sellepärast et sa pole kunagi kodus lihtsalt.”” (Lisa 4, int 2)

Lemmiküritustena toodi välja nii võistlusi (nt „Kuperjanovlaste rada”, „Minipõrgupõhja” ja „Ernake”), metsa-, kevad- ja suvelaagreid kui ka suviseid suurlaagreid. Kuna intervjueeritavad olid keskmiselt aktiivsemad liikmed, ei puudunud nad üldjuhul

üritustelt. Kõige rohkem osaletud üritustena toodi välja koondused, jõulu- ja rühmalaagrid ning juba eelnevalt mainitud metsa-, kevad-, suve- ja suurlaagrid.

Intervjueeritavad pidasid noorliikmeks olles Kodutütarde organisatsiooni oma elus väga oluliseks – see oli mitmele intervjueeritavale peamine hobi, millega nad oma vaba aega sisustasid. Intervjueeritav 1 mõtles organisatsiooni olulisusest nii: „Ausalt öeldes ei kujuta üldse ette oma elu ilma Kodutütarde organisatsioonita. Keerukas on teha oletusi, kuhu ma elus jõudnud oleks või milline ma olla võiks, kui poleks organisatsiooniga liitunud.” (Lisa 3, int 1) Leidus ka intervjueeritav, kes toona organisatsiooni tähtsust ei tajunud, aga nüüd sellest aru saab. Intervjueeritav 6 (vt lisa 8) oli ainuke, kelle aeg kulus kahele suurele hobile – muusikale ja Kodutütardele – tema sõnul on nüüdseks need kaks hobi ühte sulandunud.

Organisatsiooni tähtsat rolli intervjueeritavate elus iseloomustab ka meeldejäävate sündmuste rohkus. Kaks intervjueeritavat tõid meeldejääva sündmusena välja aasta kodutütre tiitli saamise, samuti toodi välja kodutütreks astumist. Lisaks olid tähtsad „Ernakese” võit, rühmajuhtide kooli lõpetamine või oma esimese rühma saamine. Intervjueeritav 5 tõi välja võidupüha paraadi Valgas: „Me olime suvel just käinud Baltic Guardsi laagris koos Läti ja Leedu noortega. Võidupüha paraad Valgas oli juba selline, et üks hetk sadas vihma, siis sadas rahet, siis paistis päike ja siis jälle rahe, see oli üldse selline hull. Me seal paraadil kõndisime üle Eesti-Läti piiri ja need samad Läti noored, kes seal laagris olid, seisid Eesti-Läti lippudega ja olid spaleeri teinud. Meie taga olid NATO sõdurid, kes laulsid rivilaule. See oli hästi-hästi võimas ja lahe hetk.” (Lisa 7, int 5)

Intervjuude põhjal saab öelda, et Kodutütred õpetasid liikmetele inimestega arvestamist, arendas suhtlemis- ja koostööoskust, muutis neid ühiskondlikult aktiivsemaks ja vastutusvõimelisemaks, kasvatas neis iseseisvust ja isamaalisust. Intervjueeritav 2 arvas, et organisatsioon laiendas tema maailmapilti: „Ma leian küll, et kui ma võrdleksin 9. klassi ennast ja oma klassiõdesid, kes ei olnud kodutütred, siis ma leiaks, et minu maailmapilt oli ikka palju-palju laiem ja palju avaram tänu sellele kodutütreks olemisele.” (Lisa 4, int 2) Intervjueeritav 4 leidis tänu Kodutütardele oma sobiva eriala: „Praegu põhituum on see, et see andis mulle ülejäänud eluks mingi suuna kätte, see on väga suur asi.” (Lisa 6, int 4)

Intervjueeritavate sõnul ei ole Kodutütarde organisatsiooni roll riigikaitstes nii otsene, sest ei tegeleta n-õ tõsise riigikaitsega, ent see kasvatab noortes kodanikujulgust ja -aktiivsust, laiendab nende silmaringi ja paljud leiavad tänu kodutütredks olemisele endas motivatsiooni ja soovi tulevikus riigikaitseesse panustada.

Kaitseliitlasest intervjueeritav (vt intervjuu 1, lisa 3) ütles, et jõudis Kaitseliitu astumiseni eelkõige tänu endas olevale soovile ja huvile ning see on mõtteliseks jätkuks tema Kodutütarde militaarsemale poolele. Samuti oli tal olemas eeskuju oma kaitseliitlastest vendade näol. Tema arvates on tal tänu Kodutütardele kergem Kaitseliitu sulanduda ja tal on olemas baasteadmised ning mõned tutvused. Praegu tal seoses riigikaitsega hirme pole, ent mõned aastad tagasi mõtles ta pigem Naiskodukaitse rahuaja ametikoha peale: „See asi on settinud, olen vanemaks saanud ja leidnud, et Kaitseliit on koht, kus end näen tegutsemas.” (Lisa 3, int 1) Ainukese raskusena oskas ta välja tuua enda jagamise Kaitseliidu ja Kodutütarde tegevuste vahel, sest ta on lisaks Kaitseliidule ka Kodutütarde tegevliige. Otseselt ta eelarvamustega kokku puutunud ei ole ning mujalt on ta kuulnud vaid lumehelbekeste ja blondiinide nalju. Tema sõnul on suhtumine naistesse, kes riigikaitsega tõsiselt tegelevad, pigem positiivne ning neid imetletakse.

Kodutütarde tegevliikmest intervjueeritav (vt intervjuu 2, lisa 4) otsustas pärast rühmajuhitide kooli lõpetamist koos sõbrannaga rühma luua. Tema peamisteks ülesanneteks on lastevanematega suhtlemine, koos rühmavanema abiga koonduste korraldamine, Noorte isamaalise hariduse programmi projektide kirjutamine ja väljasõitude organiseerimine. Ta ei arva, et jõuab kunagi Kaitseliidus palgalisele ametikohale, ent soovib, nii kaua jaksab, olla vabatahtlik noortejuht. Intervjueeritav usub, et on tänu kodutütredks olemisele praegu noortejuht ning ka tema praegune elukutse on mõjutatud kodutütredks olemisest. Enda sõnul kartis ta tegevliikmeks hakates, et tal pole piisavalt aega ega kogemusi, tagantjärele ütleb ta, et neil hirmudel ei olnud alust. Tegevliikmeks olemine annab talle teistest noortejuhtidest sõpru ning palju toredaid lapsi, kellega koos tegutseda. Oma tegevuse juures on tema jaoks raske iga kord huvitav olemine, et noorte tähelepanu püüda. Stereotüüpidest on ta kokku puutunud mõttega, et kodutütred vaid keedavad-küpsetavad ning üldiselt on teiste inimeste hinnang tema tegevusele positiivne.

Kodutütarde toetajaliikmest intervjueritav (vt intervjuu 3, lisa 5) sai toetajaliikmeks, kuna tal polnud enam piisavalt aega olla tegevliige, ent ta soovis siiski Kodutütardega seotud olla. Noorteinstruktori ametikohale jõudis ta sõbranna soovitusel ning tema peamiseks ülesanneteks on vabatahtlike toetamine ja dokumentide ning arvetega tegelemine. Tulevikus sooviks ta võib-olla olla ringkonnavanem, samuti ka ringkonna juhatuse liige. Tema soov olla toetajaliige on väga tihedalt seotud sellega, et ta oli ise kunagi kodutütar, lisaks leidis ta, et tal oli tänu sellele lihtsam oma tööülesannetest aru saada. Tema hirmuks toetajaliige olemises oli ajapuudus ning sellel on ka mingil määral alust olnud. Noorteinstruktori töös on tema jaoks kõige raskem erinevate inimestega suhtlemine. Kodutütarde organisatsioon annab talle palju tutvusi, võimalusi ning hea emotsiooni: „See on selline veider asi, see lihtsalt on selline tunne, et sa pead seal olema ja siis sa lihtsalt oled seal.” (Lisa 5, int 3) Kodutütarde suunas on ta kohanud vaid juba eelnevalt mainitud keetmise-küpsetamise stereotüüpi, naiste suunas aga seda, et riigikaitsega tegeletakse valedel eesmärkidel ning et nad ei jõua või ei oska kaasa teha.

Ajateenistuse läbinud endine noorliige (vt intervjuu 5, lisa 7) leidis, et ajateenistusse minek on loogiline jätk tema kodutütre ning hiljem kaitseliitlase teekonnale: „Tundus utoopiline, aga tundus ka mõistlik järgmine samm, kuhu areneda.” Kaitseväes sai teenistuse lõpuks temast parameedik. Ta oli üsna kindel, et kodutütred olemata ei oleks ta astunud Kaitseliitu ega läbinud ajateenistust. Kodutütardest oli ta saanud juba baasteadmised, mida teised ajateenijad õppisid alles teenistuse esimestel nädalatel. Kaitsevärke minnes kartis ta, et ei saa teistega läbi või jääb seal sportliku osaga hätta. Tema sõnul oli teistega suhtlemise hirmul ka natuke alust, sest kui palju inimesi on koos tekib ikka lahkhelisid. Tüdrukutel, kes soovivad tulevikus ajateenistuse läbida, soovitab ta oma otsuse väga põhjalikult läbi mõelda: „Mine siis, kui sa oled kindel ja mine täiega!” (Lisa 7, int 5) Intervjueritavale tundus alguses Kaitseväes kõik raske, ent nüüd hiljem ütles ta, et kõige keerulisem oli tegelikult tsiviilellu naasmine. Ajateenistuse läbimine andis talle lisaks teiste hüvede kõrval ka inimestega suhtlemise oskuse, enesekindluse ja distsipliini. Stereotüüpidena tõi ta välja kaks põhilist: arvamuse, et naised lähevad ajateenistusse tähelepanu pärast või et naised ei saa Kaitseväes hakkama. Ta lisas veel, et tal on hea meel, et nüüd on naistel võimalus teenida kõigis väeosades, sest tema teenistuse ajal olid võimalused palju piiratumad.

Naiskodukaitsjast intervjueeritav (vt intervjuu 6, lisa 8) jõudis Naiskodukaitsesse, sest ta soovis pärast kodutütreks olemist riigikaitsega jätkata ning Naiskodukaitsse võimalused tundusid talle kõige sobivamad. Naiskodukaitses kuulub ta meditsiinigruppi, mis annab talle võimaluse üritustel esmaabi eest vastutada ning kodutütreid õpetamas käia. Tulevikus sooviks ta saada meditsiiniinstruktoriks. Ta leidis, et kui ta poleks olnud kodutütar, ei oleks ta ka naiskodukaitsja. Tema sõnul olid tal Naiskodukaitses vajaminevad alusteadmised tänu Kodutütardele juba olemas ning juurde tuli vaid relvadega tegelemist ja evakuatsiooniõpe. Naiskodukaitssega liitumisega seoses tal hirne ei olnud ning praegu on tema jaoks kõige raskem tegevustes osalemiseks aja leidmine. Organisatsioon pakub talle erinevaid võimalusi ning see on kindlasti kasuks ka mujal: „Kui ma oleksin tööandja ja ma näen, et inimesel on kirjas, et ta on käinud Naiskodukaitses või Kodutütardes või teinud nendega asju, siis see oleks suur pluss. Inimene teab, kuidas oma aega planeerida ja on hästi mitmekülgne kindlasti.” (Lisa 8, int 6) Stereotüüpidest peaks tema sõnul kummutama arvamuse, et naiskodukaitsjad keedavad vaid väliüritustel suppi, sest tegelikult on nende tegevused palju mitmekülgsemad.

Endine kodutütar, kes praegu riigikaitsega aktiivselt ei tegele (vt intervjuu 4, lisa 6), soovis pärast noorliikmeks olemist jääda Kodutütardega seotuks, käies neid üritustel saatmas ning tegeledes rühmaga. Tartust ära kolides andis ta oma rühma teistele juhtida ning ajaga kadus side Kodutütardega sootuks. Samuti oli tal mõte minna Kaitsevärke, ent sinna ta lõpuks ei läinud, sest ta leidis, et see tundub talle ilusam, kui tegelikult on. Naiskodukaitssega ta end siduda ei plaaninud, sest see ei kõnetanud teda. Soov riigikaitsele panustada on tal Kodutütarde näol siiski alles, ent teda takistab asukoht ning infopuudus.

Küsitlusest välja tulnud noorte hirmude – ajapuudus, füüsiline ja vaimne nõrkus, lähedastest kaugeks jäämine, huvipuudus ja ebaõnnestumine – kohta oli intervjueeritaval palju mõtteid. Ajapuudust toodi välja kui hirmu, millel on kõige rohkem alust, aga seda aitab leevendada ajaplaneerimine ning prioriteetide paika panemine. Füüsilise poole pealt tuli välja, et on võimalik valida ka tegevusi, mis ei nõua suurt sportlikku ettevalmistust ning Kaitseväes-Kaitseliidus on just võimalus sel alal areneda. Vaimse nõrkuse puhul soovitati olla positiivne ning vajadusel otsida teistelt toetust. Ka ebaõnnestumise puhul soovitati otsida teistelt abi ja tuge. Lähedastest

kaugeks jäämise osas arvati, et osava ajaplaneerimise ning mõistvate lähedaste puhul ei ole see probleemiks, samuti öeldi, et organisatsioonidest leitakse ka palju uusi sõpru. Huvipuuduse kohta soovitati proovida erinevaid tegevusi ning saada aru, kas huvi tekib või polegi antud tegevus sobiv.

Intervjueeritavate sõnul on naised riigikaitstes kindlasti olulised. Samuti arvati, et kui naistel on soovi riigikaitseesse panustada, siis peaksid nad kindlasti saama seda teha. Intervjueeritav 4 võttis arvamuse kokku: „Ma üldse ei eristaks mehi või naisi sellel teemal. Ma arvan, et piisav väljaõpe ja kogemus annavad samaväärse baasi mõlemale.” (Lisa 6, int 4)

Selleks, et rohkem praeguseid kodutütred sooviks riigikaitsega jätkata, soovitasid intervjueeritavad tõsta noorte teadlikkust erinevatest organisatsioonidest ning teha nendega koostööd, et tutvustada tüdrukutele edasisi võimalusi. Lisaks leiti, et noortele peaks pakkuma rohkem militaarsemaid tegevusi ning vanematele noorliikmetele tuleks anda võimalus proovida juhirolli.

Intervjuude sisu võtab kokku intervjueeritav 6 mõte: „Ma arvan, et kõik võiksid kaaluda edasi minemist. See, et sa lapsena olid, ei tähenda, et see kõik peab seal pooleli jääma. See on alles algus, peab lihtsalt uurima, mis valikud on.” (Lisa 8, int 6)

3.3. Järeldused

Intervjuud ning küsitlus näitavad, et nii praeguste kui ka endiste Tartu ringkonna kodutütarde lemmiküritused on/olid metsalaagrid, samuti matkad ja võistlused. Küsitlusest tulid populaarsete üritustena välja ka erigruppide tegevused, mida intervjueeritavad ei maininud, sest need alustasid tegevust 2015. aastal, mil suur osa intervjueeritavad enam noorliikmed ei olnud. Sarnaselt lemmiküritustele kattuvad ka praeguste kodutütarde ning endiste noorliikmete kõige rohkem osaletud üritused – kõige sagedamini osaletakse/osaleti koondustel ja laagrites.

Praegused ja endised liikmed hindasid organisatsiooni rolli oma elus väga oluliseks. Nende sõnul annab Kodutütarde organisatsioon eluks koostööoskuse, vastutusvõime ja iseseisvuse. Seevastu Kodutütarde organisatsiooni olulisust riigikaitstes hindasid

mõlemad osapooled pigem väikseks ning leiti, et sellel on eelkõige tutvustamise ja silmaringi laiendamise ülesanne.

Praegustest Tartu ringkonna kodutütardest, kes küsitlusele vastasid, soovib tulevikus riigikaitsega seotud olla üle kolmveerandi. Kõige populaarsem organisatsioon, kus noored soovivad tegutseda, on Kodutütred, järgneb eesmärk läbida ajateenistus ning seejärel Naiskodukaitse ja Kaitseliit. Noorliikmed arvasid, et nende soov riigikaitstes jätkata on tulnud tänu osalemisele Kodutütarde tegevuses. Nii arvasid ka intervjuueeritavad, kes uskusid, et Kodutütarde organisatsioonita nad praegu riigikaitsega ei tegeleks. Eelised, mida noorliikmete arvates Kodutütarde organisatsioon riigikaitstes annab, peavad intervjuude põhjal paika – organisatsioonist saadakse eelteadmised, vajalikud oskused, ettekujutus riigikaitsest ning ka kasulikke tutvuseid.

Veidi alla kolmandiku praegustest noorliikmetest ei karda riigikaitsega tegelemise juures midagi, ülejäänute suurimad hirmud on füüsiline nõrkus, ajapuudus, oskuste ning teadmiste vähesus ja vaimne nõrkus. Sarnaselt praegustele kodutütardele kartsid ka endised noorliikmed riigikaitsega jätkates, et nad pole füüsiliselt piisavalt võimekad või et neil pole aega ega vajalikke teadmisi, lisaks toodi välja hirm teistega läbisaamise ja suhtlemise ees. Intervjuueeritavate kogemuste põhjal on kõige rohkem alust hirmul ajapuuduse ees, seda soovitasid nad vältida läbimõeldud ajaplaneerimise ja prioriteetide paika seadmisega. Füüsilise nõrkuse osas öeldi, et seda ei pea kartma, sest saab valida ka selliseid tegevusi, mis ei nõua head sportlikku vormi. Lisaks, et riigikaitsega tegelemine võiks olla hea motivaator trenni tegemiseks ning füüsiline vorm areneb ka tegevuste käigus. Vaimse nõrkuse puhul leiab inimesi, kes oskavad ja saavad hädasolijat toetada ja aidata. Kaaslased on intervjuueeritavate sõnul abiks ka siis, kui kellelgi peaks teadmistest ja oskustest puudus tekkima.

KOKKUVÕTE

Noortemagistritöö eesmärk oli saada teada kas ja kuidas tahavad Kodutütarde Tartu ringkonna praegused liikmed edaspidi riigikaitsega seotud olla. Samuti uurida endiste liikmete hilisemaid kogemusi riigikaitseorganisatsioonides.

Praeguste liikmete seas korraldatud küsitluse tulemuste põhjal saab öelda, et suur osa (87% vastanutest) soovib tulevikus riigikaitsega edasi tegeleda. Kõige populaarsem organisatsioon, millega tahetakse seotud olla, on Kodutütred. Sellele järgneb eesmärk läbida ajateenistus ning plaan olla naiskodukaitsja või kaitseliitlane.

Küsitlusele vastanute ning endistest liikmetest intervjueeritavate arvates õpetab Kodutütarde organisatsioon eluks koostööoskust, vastutustundlikust ja iseseisvust. Endiste liikmete kogemustele tuginedes on teistes riigikaitseorganisatsioonides Kodutütardest kasu, sest sealt on eelnevalt omandatud algteadmised ja esialgsed oskused, lisaks annab see eelneva ettekujutuse ja esimesed tutvused.

Uurimuse põhjal ei karda riigikaitsega tegelemise juures 29% küsitlusele vastanutest midagi. Teiste hirmud riigikaitsega jätkamises on ajapuudus, vaimne ja füüsiline jõuetus ning vajalike teadmiste ja oskuste puudumine. Intervjuude tulemusena saab öelda, et põhiline hirm, millel on alust, on ajapuudus. Seda soovitasid endised liikmed vältida ajaplaneerimise ning prioriteetide seadmisega. Jõuetus ning teadmiste-oskuste vähesus areneb nende sõnul riigikaitsega tegeledes ning seda ei tasu liiga palju karta.

Tulevikus võiks uurida, kuidas erineb noorte soov riigikaitstes edasi tegeleda ringkonniti, milliseid meetmeid on Kodutütarde organisatsioon kasutusele võtnud, et noortele teisi riigikaitseorganisatsioone tutvustada ning pakkuda välja erinevaid soovitusi, kuidas organisatsioon võiks oma tegevust muuta, et noortes rohkem huvi tekitada.

Sarnase uurimuse läbiviimiseks soovitab autor muuta küsitluse ja intervjuud konkreetsemaks, koguda neile rohkem vastuseid ning kasutada intervjuude transkribeerimiseks selleks mõeldud programme.

KASUTATUD MATERJALID

2020. aasta kutsealuste ja naissoost isikute ning osaliselt 2022. aasta kutsealuste ajateenistusse asumise tähtajad ja nende arvuline jagunemine ajateenijate väljaõppega tegelevate struktuuriüksuste vahel ning ajateenistuse kestus 2019. – Riigi Teataja I, 15.07. <https://www.riigiteataja.ee/akt/112072019006?leiaKehtiv>. Vaadatud 05.02.2021.

2021. aasta kutsealuste ja naissoost isikute ning osaliselt 2023. aasta kutsealuste ajateenistusse asumise tähtajad ja nende arvuline jagunemine ajateenijate väljaõppega tegelevate struktuuriüksuste vahel ning ajateenistuse kestus. – Riigi Teataja I, 05.11. <https://www.riigiteataja.ee/akt/127092019002?tegevus=telli-teavitus>. Vaadatud 05.02.2021.

Ajateenistus 2021. – Eesti Kaitseväge. <https://mil.ee/ajateenistus/>. Vaadatud 21.02.2021.

Altsaar, Kristel 2020. Tartu kodutütred „Teeme ära!“ kampaanias ja kevadlaagrid Roiul. E-kiri Kaisa Meusile, 08.01.

Endised peavanemad 2018. – Kodutütred. <https://www.kodutytar.ee/juhtimine/peavanem/endised-peavanemad/>. Vaadatud 06.03.2021.

Gross jt = Gross, Mariliis, Martin Herem, Peeter Ivask, Margo Klaos, Peeter Kuimet, Andrus Lehtmets, Hellar Lill, Liis Mure, Toe Nõmm, Jaanis Otsla, Malle Piirsoo, Ingvar Pärnamäe, Linda Raska, Tanel Rütman, Andris Sprivul, Jaan Tross, Eimar Veldre, Jonatan Vseviov, Riho Ühtegi 2019. Riigikaitse: õpik gümnaasiumidele ja kutseõppeasutustele. Tallinn: Avita.

Joonista Kaitseministeeriumile pühadekaart 2020. – Kodutütred. <https://www.kodutytar.ee/puhadekaart-2020/>. Vaadatud 07.02.2021.

Jürjo, Merike 2017. Kodutütarde mustrid. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda.

Kaitseliidu kodukord 2020. – Riigi Teataja I, 18.09. <https://www.riigiteataja.ee/akt/115092020014?leiaKehtiv>. Vaadatud 19.02.2021.

Kaitseliidu noored ammutavad laagris meediaalaseid teadmisi 2019. – Kodutütred.
<https://www.kodutytar.ee/kaitseliidu-noored-ammutavad-laagris-meediaalaseid-teadmisi/>. Vaadatud 19.02.2021.

Kaitseliidu noorteorganisatsioonid valivad aasta parimaid 2020. – Kodutütred.
<https://www.kodutytar.ee/tunnustuskonkurss-2020/>. Vaadatud 07.02.2021.

Kaitseliidu noorteorganisatsioonide Kodutütred ja Noored Kotkad arengukava perioodiks 2021–2025 2021. – Kodutütarde ja Noorte Kotkaste keskkogu.

Kaitseliidu noorteorganisatsioonide välivormi ja eraldusmärkide kandmise kord 2017. – Kodutütred.
https://www.kodutytar.ee/download/K10442U_LISA_Kandmisekord.pdf. Vaadatud 21.12.2020.

Kaitseliidu seadus 2020. – Riigi Teataja I, 07.05.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/106052020007?leiaKehtiv>. Vaadatud 19.02.2021.

Kaitseliidu ülesanded aastaks 2021 Kodutütred. – Kaitseliidu ülema käskkirja „Kaitseliidu ülema aastakäsk; Kaitseliidu ülesanded 2021.aastaks“ lisa

Kaitseliit suusatama 2021. – Kaitseliit.
<https://registreeri.kaitseliit.ee/KLsuusatama21/?fbclid=IwAR2XN1WQDMMXtZvnh01e0v03qNnelZA5UkXctSiOCiV5M6t-TzjLAU7Taqk>. Vaadatud 02.03.2021.

Kaitsevägi 2021. – Eesti Kaitsevägi. <https://mil.ee/kaitsevagi/>. Vaadatud 20.03.2021.

Kavilda 20 2016. – Tartu ringkonna Kodutütred.
<https://tartukodutytre.wordpress.com/2016/09/29/kavilda-20/>. Vaadatud 21.11.2020.

Keskjuhatus 2019. – Kodutütred. <https://www.kodutytar.ee/juhtimine/juhatus/>.
Vaadatud 03.01.2021.

Keskkogu 2018. – Kodutütred. <https://www.kodutytar.ee/juhtimine/vanematekogu/>.
Vaadatud 03.01.2021.

Kiili, Silva 2017. Naised Eesti kaitsestruktuurides. Motivatsioon ja väljakutsed. – Rahvusvaheline Kaitseuringute keskus. <https://icds.ee/wp->

content/uploads/2017/Silva_Kiili_-_Naised_eeesti_kaitsestruktuurides.pdf. Vaadatud 05.03.2021.

Kodutütarde 2019. aasta pärlid 2020. – Kodutütred.

<https://www.kodutytar.ee/kodututarde-2019-aasta-parlid/>. Vaadatud 19.02.2021.

Kodutütarde järgukatsete nõuded 2021. – Kodutütred.

<https://www.kodutytar.ee/download/Kodut%C3%BCtarde-j%C3%A4rgukavad.pdf>.

Vaadatud 05.01.2021.

Kodutütarde vormiriietuse kandmise kord 2015. – Kodutütred, Kaitseliidu ülema

käskkiri, 15.05. <https://www.kodutytar.ee/download/KT-vormiriietuse-kandmine.pdf>.

Vaadatud 21.12.2020.

Kodutütarde vormiriietuse kirjeldus 2013. – Kodutütred.

<https://www.kodutytar.ee/download/KT-vormiriietuse-kirjeldus-2013.pdf>. Vaadatud

21.12.2020.

Kodutütred ja Noored Kotkad korraldasid suurima suurlaagi 2018. – Kodutütred.

<https://www.kodutytar.ee/kodututred-ja-noored-kotkad-korraldasid-suurima-suurlaagri/>.

Vaadatud 07.02.2021.

Kodutütred kuulutasid esmakordselt välja aasta pärli tiitlid 2019. – Kodutütred.

<https://www.kodutytar.ee/kodututred-andsid-esmakordselt-valja-aasta-parl-2018-auhinnad/>.

Vaadatud 19.02.2021.

Konks, Anneliis 2021. Noortemagistritööst. Meilivahetus Kristel Altsaarega, 09.02.

Koondused 2021. – Tartu ringkonna kodutütred.

<https://tartukodutytrred.wordpress.com/koondused/>. Vaadatud 21.01.2021.

Kõik teed viisid Lammasmaele 2019. – Kodutütred. <https://www.kodutytar.ee/koik-teed-viisid-lammasmaele/>.

Vaadatud 19.02.2021.

Ligi 100 kodutütart koguneb taas pealinnalaagrisse 2018. – Kodutütred.

<https://www.kodutytar.ee/ligi-100-kodututart-koguneb-taas-pealinnalaagrisse/>.

Vaadatud 07.02.2021.

Militaarlaager koondab 5 päevaks kokku riigikaitsehuviiga noored 2020. – Kodutütred.
<https://www.kodutytar.ee/militaarlaager2020/>. Vaadatud 06.02.2021.

Mõttus, Kärol 2019. IKA. E-kiri Kaisa Meusile. 09.12.

Mõttus, Kärol 2020. Infot noortemagistritöö kirjutamiseks. E-kiri Kaisa Meusile.
22.12.

Mõttus, Kärol 2021. Tartu ringkonna juhatus, rühmad ja liikmete järgud. E-kiri Kaisa Meusile. 19.02.

Naised ja ajateenistus 2021. – Kaitseressursside amet.

<https://kra.ee/ajateenistus/naised-ja-ajateenistus/>. Vaadatud 20.03.2021.

Naised vormi – naiste karjäärivõimalused Kaitseväes 2021. – Kaitseressursside amet.

<https://www.kra.ee/naisedvormi/#karjaar-kaitsevaes>. Vaadatud 20.03.2021.

Noored trotsisid Valgamaal jahedat ilma 2020. – Kodutütred.

<https://www.kodutytar.ee/noored-trotsisid-valgamaal-jahedat-ilma/>. Vaadatud
07.02.2021.

Noorte isamaalise hariduse programm 2017a. – Kaitseministeerium ja Kaitsepolitsei.

<http://www.kaitsepolitsei.ee/gopro/avalik.nsf/documents/NT000DB806/%24file/ATTHNP FM.pdf>. Vaadatud 21.01.2021.

Noorte isamaalise hariduse programm 2017b. – Kodutütred.

<https://www.kodutytar.ee/noorte-isamaalise-hariduse-programm/>. Vaadatud
21.01.2021.

Noorteorganisatsiooni Kodutütred põhikiri 2013. – Kaitsepolitsei keskkogu, 22.11.

<https://www.kodutytar.ee/download/KODUTUTARDE-POHIKIRI-jaan-2016.pdf>.
Vaadatud 09.02.2021.

Noorteorganisatsiooni Noored Kotkad põhikiri 2013. – Noored Kotkad, 01.12.

http://www.nooredkotkad.ee/files/nooredkotkad/img/files/Noorte_Kotkaste_pohikiri_01DETS2013.pdf. Vaadatud 09.02.2021.

Peavanem 2018. – Kodutütred. <https://www.kodutytar.ee/juhtimine/peavanem/>.
Vaadatud 06.03.2021.

Poderat, Paul 2021. Tsirguliina lähistel peeti omapärast võistlusmatka. – Lõuna-Eesti Postimees 21.02. <https://lounapostimees.postimees.ee/7185349/tsirguliina-lahistel-peeti-omaparast-voistlusmatka>. Vaadatud 28.03.2021

Proos, Ave 2020. Peavanema valimine ja noorteinstruktorid. Meilivahetus Kristel Altsaarega, 29.01.

Suurlaager „Spekter” tuleb sel aastal virtuaalselt 2020. – Kodutütred. <https://www.kodutytar.ee/suurlaager-spekter2020/>. Vaadatud 06.02.2021.

Tartu 2020. – Kodutütred. <https://www.kodutytar.ee/ringkonnad/tartu/>. Vaadatud 07.02.2021.

Tunnustused 2021. – Tartu ringkonna Kodutütred. <https://tartukodutytre.wordpress.com/aasta-kodututar/>. Vaadatud 05.12.2020.

Tutvustus 2019. – Kodutütred. <https://www.kodutytar.ee/tutvustus/>. Vaadatud 19.02.2021.

Tutvustus 2021. – Naiskodukaitse. https://www.naiskodukaitse.ee/Tutvustus_254.
Vaadatud 19.02.2021.

Virtuaalmatkamine toimub sel aastal kogu Kaitseliidule 2020. – Kodutütred. <https://www.kodutytar.ee/virtuaalmatkamine-toimub-sel-aastal-kogu-kaitseliidule/>.
Vaadatud 07.02.2021.

Virtuaalmatkamise käigus koguti üle 33 000 kilomeetri 2020. – Kodutütred. <https://www.kodutytar.ee/virtuaalmatkamine-2020-tulemused/>. Vaadatud 06.02.2021.

LISAD

Lisa 1. Veebiküsitlus

Tartu ringkonna kodutütred riigikaitses

Tere!

Mina olen Kuuste rühma kodutütar ja Tartu Jaan Poska gümnaasiumi 11.b klassi õpilane Kaisa Meus.

Seoses oma uurimistööga, mis käsitleb Tartu ringkonna kodutütarde jätkamist riigikaitses, palun Sul, 14–18-aastane kodutütar, täita lühikese küsitluse, milles küsin Sinu arvamust Kodutütarde organisatsioonist üldiselt ning ka Sinu plaane riigikaitses pärast Kodutütarde noorliikmeks olemist.

Küsitlus on anonüümne ning kogutud andmeid kasutan vaid üldistatult, see võtab aega 10–15 minutit.

Aitäh vastuste eest!

* kohustuslik küsimus

1. Kui vana Sa oled?*

- 14
- 15
- 16
- 17
- 18

2. Sinu rühm

3. Kui kaua oled tegelenud Kodutütardega?*

4. Kas Sa tegeled rühma juhtimisega?*

- Jah, olen rühmavanem
- Jah, olen rühmavanema abi
- Jah, olen rühmajuh
- Jah, olen rühmajuhi abi
- Ma ei tegele rühma juhtimisega

5. Kui tihti tegeled Kodutütardega (nt osaled laagris/koondusel, planeerid või korraldad midagi)?*

- Rohkem kui kaks korda nädalas
- Kaks korda nädalas
- Korra nädalas
- Kaks korda kuus
- Korra kuus
- Vähem kui korra kuus

6. Millistel üritustel Sa kõige rohkem osaled (vali kuni 2)?*

- Koondused
- Metsalaagrid
- Koolimajas toimuvad laagrid
- Matkad
- Muu (palun täpsusta)

7. Millised üritused meeldivad sulle enim (vali kuni 2)?*

- Koondused
- Metsalaagrid
- Koolimajas toimuvad laagrid
- Matkad
- Muu (palun täpsusta)

8. Kui oluliseks hindad Kodutütarde organisatsiooni rolli riigikaitstes? (Palun põhjenda)*

	1	2	3	4	5	
Pole üldse oluline	☐	☐	☐	☐	☐	Väga oluline

9. Kui oluliseks hindad iseenda rolli kodutütrena riigikaitstes? (Palun põhjenda)*

	1	2	3	4	5	
Pole üldse oluline	☐	☐	☐	☐	☐	Väga oluline

10. Kui oluline on Kodutütarde organisatsioon Sinu elus? (Palun põhjenda)*

	1	2	3	4	5	
Pole üldse oluline	☐	☐	☐	☐	☐	Väga oluline

11. Mida olulist Kodutütarde organisatsioon Sinu arvates eluks annab?*

12. Millised on Sinu jaoks oluliseimad Kodutütarde organisatsiooni eesmärgid (vali 3)?*

- Kasvatada noortes isamaalist meelsust ja valmisolekut kaitsta Eesti iseseisvust
- Süvendada armastust oma kodu- ja isamaa vastu
- Õpetada austama eesti keelt ja meelt
- Kasvatada kõrge moraaliga isiksusi, kes on ausad, ettevõtlikud, otsustamis- ja vastutusvõimelised, tähelepanelikud, südamlikud austavad oma vanemaid, kaasinimesi ja loodust
- Arendada mitmekülgset noorte vaimseid ja füüsilisi võimeid
- Harjutada noori jälgima tervislikku eluviisi ja isiklikku hügieeni
- Suurendada suutlikkust abistada hädasolijaid
- Valmistada ette kodutütred naise ja ema ülesannete täitmiseks
- Kasvatada noortes teadmist, et nende haridusest ja haritusest sõltub Eesti olevik ja tulevik

13. Millised on sinu jaoks oluliseimad Kodutütarde organisatsiooni ülesanded (vali 2)?*

- Isamaalise kasvatustöö korraldamine ning noortetöö eri võimaluste pakkumine liikmetele
- Vabatahtlikkuseel põhineva noortetöö ja noortejuhtide väärtustamine
- Kodutütardele kodanikuühiskonna põhimõtete ja riigikaitse valdkonna ning sellesse panustamise võimaluste tutvustamine
- Teistele noortele projektide raames osalusvõimaluste pakkumine, et anda neile kodanikuoskusi, suurendada valmisolekut aidata ligimesi ning levitada teadmisi riigikaitse süsteemist

- Teha koostööd teiste noorteorganisatsioonidega, kel on Kodutütardega kattuvad eesmärgid, et tagada kogemuste vahetust ja laiendada liikmete võimalusi
- Avalikkuse ees tähtsustada väärtuskasvatust ja vabatahtlikku tegevust

14. Kuidas sooviksid tulevikus olla seotud Kodutütardega?*

15. Millistes riigikaitseorganisatsioonides sooviksid tulevikus tegutseda (vali kõik sobilikud)? (Palun põhjenda)*

- Kodutütred (noort juhina)
- Kodutütred (instruktorina)
- Noored Kotkad (noort juhina)
- Noored Kotkad (instruktorina)
- Naiskodukaitse
- Kaitseliit
- Kaitsevägi (soovin läbida ajateenistuse)
- Kaitsevägi (soovin läbida ajateenistuse ning seal hiljem tööle asuda)
- Ei soovi olla tulevikus riigikaitsega seotud

16. Millised on sinu suurimad hirmud riigikaitsega jätkamises?

17. Milliseid eeliseid annab Kodutütarde organisatsioon riigikaitsega jätkamises?

18. Kui võrd on sinu soov jätkata riigikaitse tegevust seotud Kodutütarde organisatsiooniga?

	1	2	3	4	5	
Pole üldse seotud	☐	☐	☐	☐	☐	On täielikult seotud

Lisa 2. Intervjueeritavate kirjeldus

Tabel 1. Intervjueeritavate kirjeldus

Intervjueeritav	Sünniaasta	Seos riigikaitsega
1	1999	kaitseliitlane
2	1997	KT tegevliige
3	1996	KT toetajaliige
4	1992	mitteaktiivne liige
5	1997	ajateenistuse läbinu
6	1999	naiskodukaitsja

Lisa 3. Intervjuu 1

Kuidas Sa jõudsid Kodutütarde organisatsioonini?

Kodutütarde organisatsioonini jõudsin ma algkooli kaudu. Unipiha algkooli moodustati Musta Pärlri rühm, siis avanes hea võimalus astuda kodutütredks. Olin kursis Kodutütardega ja vendadele olin ka nii-öelda pinda käinud, et nad tooksid mulle kodutütredks astumise sooviavalduse, aga see lükkus kogu aeg edasi, nagu nende asjadega ikka on. Aga ehk pidigi nii minema ning mul on hea meel tagantjärele, et astusin just Musta Pärlri rühma liikmeks.

Kes Su vennad on, et Sa neilt avaldust tahtsid saada?

Enamus vendadest on Kaitseliidus. Kuskilt tuli see informatsioon Kodutütarde kohta, ausalt öeldes ma ei teagi kust või millal täpselt. Ilmselt mingisuguse flaieri kaudu või midagi sellist, neid nad tõid tihti koju, või siis „Kaitse Kodu“ kaudu, sest neid ka ikka leidis meil riulitel.

Kui kaua Sa olid kodutütar?

2010. aasta juulis astusin kodutütreks, 2018. aasta suve lõpus mind vormistati tegevliikmeks. Ehk siis 2010.–2018. aasta olin Kodutütarde noorliikme staatuses.

Kui aktiivseks liikmeks Sa nüüd ennast nüüd tagantjärele hindaksid?

Seda võiks perioodideks jagada. Aastad 2012–2013 olid Kodutütred minu jaoks ehk natuke tagataustal. Mitte muidugi täielikult, aga ma tean, et mingid laagrid jäid mul kindlasti ära jalgpalli võistluste pärast. Ma mängisin jalgpalli ja kaks aeganõudvat hobi ei käi väga käsikäes... Pigem jõululaagrid jäid ära, mis nii väga huvi ei pakkunudki. Aga tagasi tulles küsimuse juurde, siis olin ikka keskmisest rohkem aktiivne kodutütar.

Sa mainisid, et jõululaager polnud võib-olla nii lemmiküritus, aga millised olid need üritused, kus kindlalt tahtsid kohal olla ja osaleda?

Kindlad olid metsalaagrid ja igasugused matkad ja retked. Kui metsa oli võimalus minna, siis võimaluse korral ikka läksin ka.

Aga kas Sa siis ka kõige rohkem osalesid nendel metsaüritustel või üritasid ikkagi igal pool olla kohal?

Võiks öelda, et enamus üritused olid ju siiski sellised, kuhu oligi puhtalt tahtmine kohale minna. Aga metsalaagrid ja matkad olid lihtsalt kõige lemmikumad. Muidu otsest sortimist ei olnud.

Millise hetke Sa tooksid välja, mis oli kõige meeldejäävam või kõige olulisem sündmus, mingisugune üritus, mis nüüd tagantjärele on ka nii eredalt meelees?

Keeruline välja tuua.. Minu jaoks paar olulisemat sündmust on pigem hilisemast ajast. Kui mind aasta kodutütreks valiti – see oli lihtsalt midagi sellist, mida ei saa sõnadesse panna. See oli isiklikus võtmes hästi oluline sündmus. Teisena tooksin välja 2018. aasta „Ernakese” võidu, mis oli võrreldes aasta kodutütreks saamisega täiesti teistlaadi. Ja võit tuli nii ootamatult. See oli minu viimane noorliikme aega jääv võistlus ka veel kõigele lisaks ning neljas „Ernake”, kus mul oli au Tartu ringkonda esindada. Ühesõnaga minu jaoks hästi oluline ja suur sündmus.

Mis aastal Sind valiti aasta kodutütreks?

2017. aasta detsembris.

Aga nüüd tagantjärele, kui oluliseks Sa hindad üldse, kui olulised olid Kodutütred Sinu elus või selle organisatsiooniga tegelemine siis?

Ausalt öeldes ei kujuta üldse ette oma elu ilma Kodutütarde organisatsioonita. Keerukas on teha oletusi, kuhu ma elus jõudnud oleks või milline ma olla võiks, kui poleks organisatsiooniga liitunud. Igati tänuväärne organisatsioon, seda võin ma öelda!

Sa ütled, et see on tänuväärne organisatsioon, kas Sa oskad tuua välja mõned asjad, midagi konkreetse, mida see organisatsioon on Sulle eluks andnud või õpetanud?

Igasugused metsas hakkama saamise oskused, orienteerumine. Oskused ja kogemused, mis on läbi erinevate sündmuste ja ürituste tulnud, on hindamatud. Eriti tähtsaks pean just praktilisi oskusi. Lisaks ka ühiskondlik aktiivsus, seda ei tohi ka ära unustada. Kuidas öelda – aktiivsemaks muutumine ja suurema vastutuse võtmine on märksõnad, mida välja tuua. Mõtled küll, et kuskil on piirid, kust enam ei jõua. Aga siis avastad, et neid piire on teatud mõttes vaid ettekujutatud. Kui on tõesti tahtmist asjaga tegeleda, siis ei ole sellist teemat, et ei saa. Kuigi 24 tundi ööpäevas on meil kõigil võrdselt. Kui ongi mõni teine oluline asi samal ajal, siis paratamatult peab valiku tegema. Paraku pole võimalik ennast kaheks jagada.

Kui olulisena Sa näed üldse Kodutütarde organisatsiooni riigikaitstes? Milline roll on sellel organisatsioonil Sinu arvates?

Riigikaitse mõiste on küllaltki laialivalguv. Riigikaitse võib olla sõjaline, võib olla ka ühiskondlik nagu kodanikujulgus ja -aktiivsus. Kodutütardel oleks suurem roll kanda sellel teisel poolel. Roll riigikaitstes oleks just igasuguste teadmiste ja oskuste õpetamine, edasi andmine teistele. On näiteks punt noori, kellel on mitmesugused teadmised-oskused olemas, näiteks kuidas vett koguda vms. Kui tuleb kriisiolukord, siis neil on teoreetiliselt mingi hulk vajaminevaid oskuseid, mida rakendada ning mis aitaks paremini toime tulla. Minu silmis riigikaitse saab olla ühiskonnas seesmiselt, see ei pea olema konkreetselt *a la* lahingujoonel olemine.

Kas selline roll selles huvi tekitamises võib olla, et rohkem noori jätkaks riigikaitstes?

Kindlasti on ka see.

Sellest nüüd edasi minnes, kuidas Sa Kaitseliiduni jõudsid?

Sinna ei olnud üldse pikk tee. Esiteks on mul vennad Kaitseliidus. Mitte, et see oleks põhitegur olnud Kaitseliitu astumiseks, aga kindlasti on see väikse lükke andnud. Tänu nendele olen palju Kaitseliidu tegemistega kokku puutunud jms. Otsus Kaitseliiduga liitumisest oli puhtalt enda huvi ja soov siduda end veel rohkem selle kõigega ning ennast edasi arendada. Ma tundsin, et Kaitseliidus saaksin rohkem ära teha ja rohkem kuidagi endast anda kui Kodutütarde tegevliikmena, aga Kodutütarde rühmaga tegelen ka muidugi edasi. Ühesõnaga Kaitseliiduni jõudsin enda sisemuses.

Kas Sa näed ka mingit rolli Kodutütardel selles, et Sa jätkad praegu riigikaitsega tegelemises? Kaitseliidu näol siis.

Kindlasti oleks olnud mul palju keerulisem sinna maailma astuda, praegu on mul olemas nii-öelda täitsa arvestatav põhi. Kodutütardel on kindlasti roll selles olemas. On keeruline mõelda või oletada, et kuidas see olukord võiks praegu olla, kui ma näiteks ei oleks olnud kodutütar. Võib-olla oleks ma juba varem astunud Kaitseliitu ehk siis 18 aastaselt, aga no tont teab. Need on vaid oletused.

Kuigi Sa oled nüüd üsna värske kaitseliitlane, siis millised saavad olema Sinu ülesanded, millega Sa tegelema hakkad seal täpsemalt?

Esmalt on baaskursus vaja läbida.

Ja siis vaatad edasi kuhu ja mida täpsemalt?

Jah.

Aga kuhu Sa tahaksid jõuda?

Eks elu näitab. Praegu ma siin niimoodi mingeid ennustusi ei tahaks teha.

Et pole mingisugust sellist kindlat asja, kuhu kindlasti tahaksid jõuda?

Pigem sellist asja välja ei tooks. On kindlasti mingid õpped või Kaitseliidu kooli koolitused, millest tahaks tulevikus osa saada, aga siinkohal ma jään selle selle vastuse juurde, et elu näitab.

Mis Sa arvad, millist kasu, lisaks nendele baasteadmistele, Kodutütarde organisatsioon võiks anda Kaitseliidus tegutsedes?

Ilmselt võiks siia selle aspekti tuua, et on olemas laiem pilt ning tutvused mõlemast organisatsioonist ja see on aluspind ühise koostöö tegemisele.

Kas Sul oli ka mingisuguseid hirme Kaitseliitu astumisega seoses?

Ei ütleks. Mäletan, et mõned aastad tagasi oli mul mõte liituda Naiskodukaitsega. Põhjus, miks Naiskodukaitse Kaitseliidu asemel, oli laiem valik tegevuste suhtes. Naiskodukaitstes on rahuaja ja sõjaaja ametikohad. Kunagi oli jah mõte, et sõjaaja ametikoha kui sellisega end ei seo. See asi on settinud, olen vanemaks saanud ja leidnud, et Kaitseliit on koht, kus end näen tegutsemas.

Naiskodukaitstes oleksid siis läinud rahuaja üksusesse?

Võib-olla jah, neid oletusi on selline imelik ja veider teha. Kaitseliitu minek ei tulnud mul uisa-päisa ja tean, et peale baaskursust määratakse mind sõjaaja ametikohale.

Kui me nüüd hirmude juurde natuke tagasi tuleme, siis praegused kodutütred kardavad näiteks ajapuudust, füüsilist ja vaimset nõrkust, lähedastest kaugeks jäämist, huvipuudust ja ebaõnnestumist. Kas Sinu arvates on neil hirmudel alust või kas selliseid asju maksaks karta?

Karta ei maksa midagi! Tuleb enda jaoks selgeks teha või läbi mõelda, millest hirm tuleb. Ajapuudus – kõik on prioriteetides kinni, koorilaager *versus* väljaõpe. Mis olulisem on? Füüsiline, vaimne nõrkus – kõik on treenitav. See külg võiks just see olla, mida me kartma ei peaks ning astuma julgelt vastu, et asja parandada. Füüsiline nõrkus – hakkad treenima. Sul on eesmärk, tegutsed selle nimel, et seda meelt tusaseks tegevat poolt parandada. Paljud asjad on peas kinni – kui me oma mõtlemist ei muuda, ongi raske, kuid tõsi – ka keskkonnal on siinkohal oluline roll. Lähedastest kaugemale jäämine – noored elavad pigem vanematega koos ja nädala sees nähakse ikka. Mõni

nädalavahetus oled kuskil metsas ära, aga see ei ole veel midagi hullu. Vaheajad on noortel. Me ei räägi siin ju 30-aastastest inimestest, nendel tõesti on rohkem tõiseid kohustusi. Siinkohal võiks seda lähedastest kaugeks jäämist tõsiselt võetavamaks pidada, kuid lõppkokkuvõttes ega neid meie üritus nüüd nii hullult palju ka pole! Huvipuudus ja ebaõnnestumine... See huvipuudus on küll selline asi, et kui sa juba seda kardad, siis tõesti vist ei ole piisavalt huvi asjaga tegeleda. Ebaõnnestumine – jäneseid šampust ei joo.. Kui sul on eesmärk ja siht, siis mis takistab sind selleni jõudmast?

Kui me nüüd tuleme tagasi Sinu juurde, siis mis on Sinu jaoks kõige raskem Kaitseliiduga tegelemises?

Hetkel ma olen nii „värske veri” seal, et hetkel mingeid raskusi ei saagi välja tuua. Ilmselt hakkavad tulema olukorrad, kus on samal ajal Kaitseliidu ja Kodutütarde üritused ning sellest tulenevalt enda jagamine. Tean, olen arvestanud sellega, et Kodutütarde üritused ilmselt saavad kannatada selle all, aga pole midagi teha.

Aga mis Sa arvad, mida Kaitseliit võiks Sulle tulevikus anda?

Väljaõpet (*naerab*). See on jätk minu Kodutütarde nii-öelda militaarküljele. Ühesõnaga, militaarne pool on see, mis on mind köitnud ja Kodutütardes seda niivõrd palju ei olnud. Üks pool on asjast, mida Kaitseliit mulle annab, aga teine, mida mina saan anda. See on ka oluline, millele mõelda.

Kui nüüd minna üldisemaks, siis mida Sina üldse arvad naistest riigikaitstes? Kuivõrd oluliseks Sa näiteks neid pead?

Ikka on tähtsus olemas. See on lai teema jällegi. Kas siis naised naiskodukaitsjatena tagavad toitlustuse poole, palju on tagalates naisi, kes tegelevad varustuse jagamise jms. Samas kui minna sõjalisemaks, siis naised võiksid olla edukad jälgede segajad. Vastane näiteks ei oska oodata, et tal võib olla naine hoopis „sihtmärgiks” olla. Täitsa edukalt saaks naisi ära kasutada just sellistes valdkondades, ma arvan. Võimalik, et naisi ei kahtlustaks mingitel teatud ülesannetel või aladel.

Aga missuguste stereotüüpide või eelarvamustega Sa oled kokku puutunud, sest Sa oled naine riigikaitstes?

Ma enda puhul pole eriti tajunud mingeid eelarvamusi. Muidugi pole väga pika staažiga ka. Mis ma olen ikka mujalt kuulnud on tüüpiliselt sellised „lumehelbekeste“ ja „blondiinide“ naljad. Aga üldiselt on suhtumine pigem positiivne. Mul tulevad ette pigem need näited, et kui naised on näiteks Kaitseväe läbinud, siis neil on juba see stereotüüp küljes, et „Vot, on alles naised!“, sest igaüks sellist asja läbi ei tee.

Aga mida Sina, kui endine kodutütar arvad, mida peaks Kodutütarde organisatsioon näiteks enda tegevuses muutma, et rohkem kodutütred sooviks jätkata mõnes riigikaitseorganisatsioonis?

Jällegi, riigikaitse, mida selle all arvesse võtame...

Võime võtta selle kitsamaks, et lähekski rohkem tüdrukuid edasi Kaitseliitu, Naiskodukaitsesse, Kaitsevärke...

Ma usun, et üks märksõna võiks olla koostöö. Ma mäletan oma noorliikmeajast, kui naiskodukaitsjate-kaitseliitlastega üritusi oli koos ja nad ka tutvustasid ennast, enda tegemisi, viisid tegevuspunkte läbi. Ühesõnaga olid suurel määral pildis. Minus tekkis küll selline tunne, et „Oh, vinge, tahaks ise ka kunagi digilaiku kanda.“ Need on alged, kus noortel on kõige vahetumad kokkupuuted riigikaitsega seotud inimeste ja üldse teemaga laiemalt. Ega see teadmine ei ole nendega kaasa sündinud, milleks tegelikult riigikaitseorganisatsioonid üldse on, aga see tuleb hiljem ajaga ja kokkupuudetega. Jah, just see koostöö oleks siin see võtmesõna ma arvan, kust lumepall veerema läheb.

Et siis sellist huvi tekitamist, näitamist rohkem?

Ühe osana, jah, miks mitte. Mulle on näiteks järgukatsete kava viimasel ajal kuidagi südamele jäänud, võib-olla on see natuke aegunud. Nüüdseks on Kaitseliidu ülem vahetunud, oma väljaütlemistes pooldab ta militaarsemat külge – miks mitte teha värskendus ka järgukatsete kavas selles suunas, teha järgud tänapäevasemaks. Võimalik, et näen siinkohal asja veidi kitsalt, ent minu silme läbi võiks olla rohkem praktikat ellujäämistarkuste rakendamise poole pealt, näiteks tuua SERE lihtsam väljaõpe noortele kättesaadavamaks väljaõppinud kaitseliitlaste-naiskodukaitsjate abiga.

Aga, mis Sa arvad, kuidas rohkem pealekasvu noortejuhtidele tekitada või kasvatada. Kuna Sa ise ka oled noortejuht, siis mis Sa arvad?

Taaskord legendaarne teema, et kuidas rohkem noortejuhte tuua organisatsiooni... Ausalt öeldes, kui keegi selle retsepti avastab, siis võiks ta hea preemia saada. See on tõesti väga keeruline teema. Üks pool on reklaamimine ja tutvustamine, aga pigem peab tahe panustada ikkagi inimese enda seest tulema. Raske on sundida või peale suruda neid asju. Läbi on käinud variandid, et tutvustame noortejuhi elu läbi mingite hüvede. Mina ei näe, oleks moraalselt õige inimesi organisatsiooni meelitada. Otsus olla noortejuht võiks ikkagi tulla südamest.

Aga see on ikkagi ka Sinu arvates probleem, et noortejuhtide pealekasv on selline kasin?

Olgem ausad, see on vist iga ringkonnas ja malevas probleemiks. Midagi pole parata, lihtsalt on niimoodi. Eelneva öeldu juures ma mõtlesin, et kuidas väljaspoolt organisatsiooni inimesi saada, aga pealekasvu all saab silmas pidada ka neid, kes kasvavad Kodutütarde noorliikme staatusest välja. Nende puhul üks lahendus oleks kaasata vanemaid liikmeid veel rohkem noortejuhtide üritustesse, et nad näeksid, et neid on vastu võetud ja et nad on täitsa „omad joped”. Minu enda puhul oli ka nii, et kuuluvustunne ja tunne olla vastuvõetud, olid olulised noortejuhina jätkamise seisukohalt. Kokkuvõtteks vanemate olijate poolt noortele tähelepanu pööramine, enda hulka võtmine oleks justkui uute noortejuhtide kasvulavaks.

Lisa 4. Intervjuu 2

Kuidas Sa jõudsid Kodutütarde organisatsioonini?

Kas seda enam peab mäletama? (*naerab*) Aasta oli siis 2006 ja minu tee algas tollases suvelaagris Elvas. Kuidas ma täpselt selle registreerimislehe sain, no kahjuks mälu pilt enam nii kaugele ei ulatu, aga ilmselt koolis ikkagi Kodutütred tegutsesid ja meie rühmajuht, rühmavanem, ja tema vist jagas noorematele tüdrukutele laagrilehti. Ma olin just lõpetanud teise klassi siis. Ja siis kevadel ta jagas need laiali ja ma mäletan, et see laagri osalustasu oli 500 krooni, siis oli veel rahaline see üritus, mis tundus nagu päris suur raha. Aga siis ma läksin koju selle registreerimislehega ilmselt ja mu vanemad

olid: „Jaa, muidugi mine!” ja siis ma läksin sinna suvelaagrisse Elvas. Kõik oli hästi liivane, hästi kuri rühmavanem oli meil seal ja siis ega meile väga valikut ei antud, öeldi lihtsalt: „Kõik uued tüdrukud, minge astuge kodutütreks!” Siis ühel õhtul me lihtsalt läksime ja astusime, esimest korda nägime seda töötust ja lugesime selle ette peast ja astusime. Ilutulestikku lasti tol ajal veel, kui keegi astus kodutütreks. Õhtul esinesid Genialistid ja nii me astusimegi kodutütreks. Kuigi see esimene laagrikogemus oli üli-üli halb, sest meie salgapealik, kes seal meie rühmaga tegutses, kasutas selliseid sõnu meiega rääkides, mida me tol ajal isegi kuulnud veel ei olnud, aga me ikkagi kuidagi jäime. Ja me jäime nagu koolis ka kodutütardes käima ja siis rühmavanem tegutses meiega, ja sügisel oli uuesti koondus ja tundus, et see on päris tore ja nii ta edasi arenes. Sellest suvelaagrist sai kõik alguse tegelikult.

Kui kaua Sa üldse olid kodutütar, et pärast teist klassi astusid aga...?

Kuni ma sain 18? 10 aastat põhimõtteliselt, 2006–2016.

Aga kui aktiivseks liigmeks Sa ennast tagantjärele hindaksid?

Väga aktiivseks. Mu ema armastas öelda: „Sa ei ole mingi kodutütar, sa oled kodutu tütar, sellepärast et sa pole kunagi kodus lihtsalt.” Nii palju, kui tollel ajal asju toimus, nii palju sai tehtud ikka. Näiteks oli suvi, kus oli meie ringkonna suvelaager, vabariiklik suvelaager ja pealinnalaager ka. Siis olid paraadid, esimest korda ma käsin paraadil 2009, see toimus Jõgeval. Selleks oli iga nädal vaja käia paraadiproovis, tollel ajal oli see iga nädal enne paraadi. Saime kokku, harjutasime täiega. Ja siis muidugi oskuste võistlused, teine oskuste võistlus, mis üldse toimus Kodutütarde ajaloo, Tartu malev sai teise koha. Meil oli tegelt väga hea võistkond. Jah, ikka pigem aktiivne.

Millised Su lemmiküritused olid?

Võib-olla meeldisidki need üritused, kus sai teiste malevatega ka kokku saada hästi palju, vabariiklik suvelaager näiteks, ja paraadidel ma olen hiljem ka käinud. Need olid väga toredad.

Millistel üritustel Sa kõige rohkem osalesid?

Eks ikka meie oma laagrites, ma arvan. Kõik kevadlaagrid toimusid alati Luunjas. Ma arvan, et ma pole üheltki puudunud, okei üks kord ma võib-olla olin haige. Aga jah,

kevadlaagrid, talvelaagrid alati kuskil koolides ja mingi aeg hakati meid lõpuks lubama metsa, metsalaagrid olid ka väga toredad alati.

Kui olulisel kohal Sinu elus olid Kodutütred?

Pigem ikka väga olulisel, et kui keegi küsis mis ma pärast kooli teen, siis ikka Kodutütred oli üks esimesi asju, mis ma mainisin. Tegelikult, et ma olin Kodutütar 2016 aastani, siis rühmajuhtide kooli, Tartu malev ju tegi üle aasta rühmajuhtide kooli, seal ma lõpetasin 2013. Kui ma veel seal ka käisin, siis oli see nagu suur asi tol ajal, et ma käin rühmajuhtide koolis ja mul on nädalavahetused kinni, sest siis toimus põhimõtteliselt iga nädalavahetus koolitus ja pidi ikka nagu mõtlema selle peale.

Mis oli Sinu jaoks kõige olulisem või kõige meeldejäävam hetk või sündmus kodutütreks olles?

Ma ei tea, mul jooksevad praegu kõik hetked silme eest läbi – alates astumisest, kui lasti täiesti pimedas ilutulestikku, kuni selleni, kui ma esimest korda oma rühma sain. No, võib-olla siis kõige meeldejäävam on kindlasti see, kui ma esimest korda elus pidin metsalaagris ahjuvalves olema. Üksinda, sest mu kaaslane jäi nii haigeks, et ta ei suutnud ärgata enam, mitte surmahaigusega... aga me lihtsalt pidasime vajalikuks, et ta magaks ja ma pidin üksinda need kaks või kolm tundi seal seda ahju valvama ja siis sa mõtled elu üle järele, see hetk ei lähe meelest ära ma arvan. Hiljem oli juba kergem, aga see esimene kord. Ja siis ükskord anti võimalus minna Skautide laagrisse, üle Eesti sai kümme kodutütart igast malevast, meid oli kusjuures rohkem, aga Saaremaalt oli, Järvamaalt oli. Kümnekesi saime minna Skautide laagrisse ja siis me nägime kui erinev see organisatsioon on Kodutütardest.

Kas Sa oskad nüüd tagantjärele öelda, mida Kodutütarde organisatsioon Sulle eluks andis või õpetas?

Jaa, ikka. Minu jaoks üks Kodutütarde organisatsiooni eesmärke on laiendada kõigi nende noorte silmaringi ja teadmisi üldse tervest maailmast ja maailma toimimisest. Ma ei tea, kas ma oleksin huvitunud nii palju ajaloost hilisemas elus, kui meil ei oleks koondustel räägitud just sellest Kodutütarde ajaloost, kas ma oleksin nii palju huvitunud matkamisest ja metsast, kui me poleks kõike seda pidanud tegema. Kasvõi püssilaskmisest. Ma leian küll, et kui ma võrdleksin 9. klassi ennast ja oma klassiõdesid,

kes ei olnud kodutütred, siis ma leiaks, et minu maailmapilt oli ikka palju-palju laiem ja palju avaram tänu sellele kodutütreks olemisele.

Kui oluliseks Sina tagantjärele hindaksid Kodutütarde organisatsiooni riigikaitses?

Tänu sellele, et kasvavad natuke laiema silmaringiga inimesed, siis ei või ju iial teada, mis neist väikestest tüdrukutest kunagi saab, kes neist saab. Nagu öeldakse: „Haridus ei näita haritust,” aga lihtsalt see, kui neil on teatud oskused, mida igal tavalisel tüdrukul ei ole, võib hilisemas elus tõesti kasuks tulla või riigikaitse saab tugevamaks selle läbi.

Kuidas jõudsid Sina selleni, et hakkasid Kodutütarde tegevliikmeks?

Kui ma rühmajuhtide koolis juba ära käisin, tuli mõte, et võiks rühma luua sõbrannaga, kes praegu on olnud ka meie noorteinstruktor. Kuna tema sai minust 6 kuud enne 18, siis tema sai rühmavanemaks ja mina sain rühmavanema abi olla, alguses lihtsalt rühmajuht nii-öelda. Tartu linnas tol hetkel polnud ühtegi rühma, mis oleks erinevate koolide tüdrukutest koosnev, kus olekski Tammest, Tammel oli oma rühm ka tol ajal, Reinikust, Descartes'ist, kus olekski igasugustest koolidest igasuguseid tüdrukeid, kellele oma kooli aeg, kas ei sobi või kus koolis ei olegi rühma. Siis me mõtlesime, et oleks tore ju, kui neil oleks ka mingisugune võimalus, mingisugune teadmine. Korraldasimegi sellise esimese infoõhtu, me ei teadnud, kas huvi on ka tegelikult, aga kuna sinna tuli ülilpalju tüdrukeid koos lapsevanematega, siis me mõtlesime, et jah, võiks selle rühma teha. Siis tema saigi rühmavanemaks, ma sain abiks ja siis hakkasimegi koos käima. Tegevliikmeks sain samamoodi siis tänu sellele, tundus, et on huvi lihtsalt.

Millega Sa peamiselt rühma juures tegeled? Millised on Su ülesanded?

Mina olen praegu ametlikult rühmavanem, juba viimased kaks aastat ametlikult, enne seda mitteametlikult. Mul on selline olukord, et mul on väga palju rühmavanema abisid olnud – üks, kes alguses oli rühmavanem, siis oli ta mu abi, tema sai noorteinstruktori ameti, siis ma võtsin endale uue abi, kes on nüüd Harju maleva noorteinstruktor, siis nüüd on mulle Pärnu malevast tulnud Tartu malevasse üks naine, mine tea, äkki saab ta Pärnu maleva instruktoriks ühel päeval, et ma ei tea, miks nad kõik mu kõrvalt ära lähevad (*naerab*). Mina suhtlen peamiselt vanematega, koondused jagame abiga ära

tavaliselt, kes teeb mis koondust, aga ikka neid järgukatsetes nõutavaid, käime nendega väljas nii palju kui võimalik ja kirjutame IHPsse projekte.

Sa räägid, kuidas kõik Su kõrvalt noorteinstruktoriks saavad, aga kuhu Sa ise tahaksid jõuda?

Mina ametilt tegelengi noortega, ma olen eesti keele ja kirjanduse õpetaja ja teiselt poolt ma töötan ka teatris, kus ma olen noortetöö assistent ehk siis ega ma ei suuda suud kinni hoida Kodutütarde koha pealt – kui ma räägin eesti keeles mingisugusest teemast, siis ma ikka toon näiteid oma Kodutütarde ajast, kui ma räägin kirjanduses mingisugusest teisest teemast, jälle toon näiteid ja vihjan: „Meie koolis toimib ka see rühm, minge vaadake, mis seal toimub.“ Ma leian, et ma otseselt Kaitseliidus tööle, mingisugusele palgalisele ametikohale, ei jõua, aga ma tahaksin edasi olla, nii kaua, kui jaksu on, vabatahtlik noortejuht.

Kui palju varasemalt kodutütareks olemine tõi Sind noortejuhi tööni? Kas see tuleb sellest?

Tuleb küll, jah. Kui ma päris väike olin siis ma rääkisin, et mina küll kunagi õpetajaks ei hakka, mina küll lastega töötama ei hakka. Aga kõik algas Kodutütarest ju, kui pidi juba vaikselt kasvõi mingit rühma juhtima, viima neid ühest kohast teise kasvõi. Hakkas tunduma, et sobib ja nii ta läks. Kindlasti on sellel tohutu mõju sellele, et ma praegu lastega töötan igapäevaselt.

Et ilma Kodutütardeta teeksid hoopis midagi teist ilmselt?

Ma arvan küll jah, et mu ametikoht oleks natuke teistsugune, kui ma poleks juba noorest peast näinud, et lapsed on tegelikult täitsa toredad.

Kas ja millised olid Sinu hirmud Kodutütardega jätkamises?

Eks ikka, ma olin tol ajal gümnaasiumis, ma mõtlesin, et kas ma ikka jõuan ja kas mul endal on piisavalt suur kogemuste pagas ja kas ma ikka olen õige inimene ütlema, et metsas peab niimoodi käituma või teistmoodi. Aga ma arvan, et mingeid muid hirme nagu ei olnudki, sest karta tasub, aga mitte üleliia.

Kas sellel hirmul, et kas Sa oled piisavalt osav ja kas Sul on aega, oli alust? Või oli see pigem asjatu kartmine?

Ma arvan, et see oli pigem asjatu kartmine, sest aega leiab alati ja kui Sa tunned, et sa pole piisavalt pädev ise seda tegema, siis Kaitseliit on väga hea koht, kus leiab alati mõne teise inimese endale külalisõppejõuks nii-öelda. Inimesed on väga abivalmid ja väga lahked ja tulevad alati vastu, ma arvan.

Praegused noored kardavad riigikaitsega jätkamises ajapuudust, füüsilist ja vaimset nõrkust, lähedastega kaugeks jäämist, huvipuudust ja ebaõnnestumist. Mis Sa arvad, kas neid asju maksab karta, mis Sinu kogemus ütleb?

Aga väga paljud lähedased Sa leiadki just Kaitseliidust ja teiseks tasub siis ju oma sõbrad kaasa võtta. Mu vend oli ka ju noorkotkas mingil hetkel, enamik mu sõpru on olnud Kaitseliidus, on olnud kodutütred, on olnud noorkotkad või on praegu kaitseliitlased. Mis seal veel oli... Ajapuudus – ma ütlesin, aega leiab alati, kui tahad, pead tahtma, siis ei tohiks huvi ka kaduda.

Aga näiteks füüsiline ja vaimne nõrkus?

Füüsilist nõrkusest nii palju, et Kodutütardes see kindlasti nii hull ei ole, Noortes Kotkastes ka vist mitte, aga no Kaitseliidus tõesti sa pead füüsiliselt olema tugev, et rännakul hakkama saada ja magamata ööd üle elada, Kaitseväes samamoodi. Lõpuks harjub kõigega ja ma ütlen, karta ei tasu, tuleb, mis tuleb. Ja vaimne nõrkus, kindlasti neid asju on, aga kui sa ise püüad leida kasvõi väikse kübeme head selles väga halvas, siis järelikult midagi head ikkagi on. Ja kui sa isegi ei leia, siis kõik ei ole üdini halb, ausalt. Kui parasjagu see on, siis järgmine võib-olla ei ole. Ja isegi, kui need probleemid tekivad, siis kindlasti tasub leida inimene, kellele sellest rääkida. Kindlasti ümbruskonnas – sinu rühmas, sinu salgast leidub mõni tugiisik ma arvan. Ei tasu karta rääkida ja üldsegi kõiki neid hirme ei tasu ka karta tegelikult.

Mis on Sinu jaoks noortejuhiks olemises kõige raskem?

Nagu õpetaja töös, siis iga kord huvitav olemine. Ma arvan, et enda jutu ja iseenda huvitaks tegemine aastate peale läheb raskemaks ja laste tähelepanu hajub ka võib-olla

siis, kui sa piisavalt huvitav ei ole nende jaoks. Iga kord tuleb ikka pikalt mõelda, kuidas seda teemat nüüd seletada.

Mida Sa praegu tunnend, mida Kodutütarde organisatsioon Sulle annab? Mida Sa saad sellest, et Sa oled noortejuht?

Mul on need teised noortejuhid, kes on väga toredad inimesed, kes on mu sõbrad, tänu sellele, et me kunagi alustasime koos. Mul on need lapsed, kes täna hommikul tulid mulle bussis vastu ütlesid: „Tsau!” ja rääkisid pikalt juttu, kuidas neil koolis läheb. Ma ei tea, minu meelest päris hea tunne, kui üks väike tüdruk tuleb sulle rääkima, kuidas tal läheb ja tal läheb hästi, sest ta rääkis sellest ka, miks meil juba koondust ei toimu. Hea tunde ja säravad silmad, ma arvan, kui ma mõtlen selle peale, siis on rohkem ikka häid asju.

Mida Sa arvad naistest, kes tegelevad riigikaitsega? Kas nad on oluline osa?

Loomulikult on, kui nad ise tunnevad, et nad vabatahtlikult tahavad seda teha, siis minu meelest iga vabatahtlik tegevus on hea tegevus, selles mõttes, et head tegemine on oluline. Kui sa küsiksid, kas Kaitsevägi peaks naistele kohustuslik olema, siis ma ütleksin, et ei, aga kui meil leidub päriselt neid naisi, kes seda päriselt tahavadki teha vabatahtlikult, siis mina sellele kätt ette küll ei paneks.

Kas ja milliste stereotüüpide või eelarvamustega Sa oled kokku puutunud Kodutütardega tegeledes?

Noh, et kodutütred, kas te olete need tüübid, kes ainult küpsetavad või? Kas te metsas oskate üldse midagi teha, teate mis asi on lõke või kas te teate mis asi on ahi? Siis sa oled nagu: „Jaa, ilmselgelt. Võib-olla ma oskan ahju tule paremini alla saada kui sina ise!”

Aga kas selliseid viltu vaatamisi selle peale, et Sa noortejuhina tegutsed on ette tulnud?

Minu tutvusringkonnas pigem inimesed, kellele ma sellest rääkinud olen ikkagi ütlevad: „Päriselt või? Nii lahe! Mis see täpselt on?” küsivad ise ka, et: „Kas selleks saab niisama tavaline inimene ka?” ja siis ma ütlen, et: „Jaa saaks küll, kui sa oleksid sellega päriselt

nõus iganädalaselt-igakuiselt tegelema.” Ja siis nad ongi: „Aa, päriselt või? Saaksin oma rühma, oma lapsed?” Noortejuhte on alati vaja tegelikult, kui sa iganädalaselt ei saa tegeleda, siis kasvõi kord kolme kuu jooksul laagrisse appi saaksid ikka tulla ju, et pigem ikka inimesed on hästi huvitatud sellest tavaliselt.

Mida Sina kui endine kodutütar arvad, mida peaks organisatsioon oma tegevuses muutma, et rohkem tüdrukuid sooviks jätkata noortejuhina või minna Kaitseliitu, Kaitseväge, Naiskodukaitseesse?

Ma ütlen, et Tartu malevas on meil sellega päris hästi. Meil on tegelikult see rühmajuhtide kool, minu ajal tahtsid tüdrukud väga sinna minna, mu oma rühma tüdrukud räägivad ka sellest, et tahaksid minna, kui suureks saavad. Ma tean, et meie ringkonnas on sellega hästi, mõnel pool mujal selliseid asju ei toimu, sellest ei räägita ja siis ongi rühmavanemate puudus hiljem. Meil on sellega päris kenasti. Aga näiteks seda küll, et kui ma olin väike, siis meile küll räägiti sellest, et jah Naiskodukaitse ja Naiskodukaitseesse võiks astuda, aga praegu on see küll täiesti ära hajunud. Ma ise ka ei tea, mis need naiskodukaitsejad päriselt teevad, ausalt, päris kindlalt ei saa öelda, et just seda nad teevad. Nad teevad meil laagrites süüa ja tegelevad esmaabiga ja teevad mingeid kudumisvõistlusi, aga nad võiksid end just lastele avada ja seda ka, et meie oma noortejuhid ka teaksid sellest rohkem.

Sul on raske õpetada, kui ise ka ei tea?

Ma mäletan, et kui mina olin väike meile käidi rääkimas ja tänu sellele ma tean seda, mida ma tean. Aga kindlasti oleks seal palju rohkem asju teada, mida nad täpselt teevad ja mis jaoskonnad neil on ja mis erialagrupid neil on ja nii edasi.

Aga kuidas Kaitseliitu-Kaitseväge rohkem tüdrukuid saada?

Ma arvan, et seda sama võiks samamoodi rohkem tutvustada nagu Naiskodukaitset, sest et kui meil on mõni laager olnud, siis meil tegelikult on ju käinud Kaitseliitlased abis ja nii edasi, aga otseselt nad ei tegele värbamisega. Ja seda ei peakski tegema, aga tutvustada võiks ikka. Vähemalt vanematele poistele ja tüdrukutele.

Lisa 5. Intervjuu 3

Kuidas Sa jõudsid Kodutütarde organisatsioonini?

Meil oli koolis Kodutütarde rühm ja meil oli nii, et kõik läksid ja siis kõik läksidki. Meil enamus tüdrukuid käisid. Kambavaim.

Kui kaua Sa olid kodutütar?

Ma olin kodutütar 10 aastat, selle aja olin noorliige, ja siis, kui ma olin 18, kirjutasin ennast kohe tegevliikmeks, sest ma tahtsin rühma võtta kohe, kui ma 18 sain. Siis ma olin rühmavanem kuni ma sain 21 ja siis ma olin edasi toetajaliige.

Kui aktiivseks liikmeks Sa ennast tagantjärele hindaksid?

Ma olin ikka väga aktiivne, ma käisin ikkagi kõikides laagrites ja meie jaoks oligi see pigem sõpradega kogunemise koht. Ma ei mäleta meie koondustel ka otseselt erilisi õppimise asju, vaid lihtsalt see, et tegime omavahel nalja ja veetsime koos aega, sõbrannad erinevatest klassidest olid kõik koos.

Millised Su lemmiküritused olid?

Suvelaager kindlasti, sest seal sai nii pikaks ajaks kodust ära mindud ja kevadlaager, sest seal oli see koristamisaktsioon meie ajal alati ja see oli lahe. Jõululaagreid ma nii hästi võib-olla ei mäleta, need olid sellised rahulikumad nagu siamaani.

Aga millistel üritustel Sa kõige rohkem osalesid?

Ma osalesin suhteliselt igal pool, ma käisin maratonidel abis ja kõikides laagrites. Võib-olla vähem Kodutütarde aastapäeva aktusel, sest see oli natuke igav tegelikult ja sinna vanasti ei saadetud kutseid, kui sa midagi said ehk siis sa ei teadnud kas sul on mõtet minna või mitte. Üks aasta ma läksin ja siis sain kaks märki korraga, see oli lahe.

Mis on olnud Sinu jaoks Kodutütardes kõige meeldejäävam sündmus või hetk?

Arvatavasti kodutütreks astumine ja rühmajuhitide kooli lõpetamine võib-olla, sest ma ei teadnud, et ma selle lõpetan. Ma ei teinud seal pooli kodutöid ära, aga tollel ajal oli

niimoodi, et kõik, kes kirja panid, kõik ka lõpetasid. Jõululaagris kutsuti ette rühmajuhitide kooli lõpetanud ja siis oli minu nimi, ja siis ma olin nagu, et: „Mina või?”

Kui olulisel kohal olid Kodutütred Sinu elus siis, kui Sa olid noorliige?

Ma arvan, et ma siis otseselt ei teadvustanud seda, kui olulisel kohal nad on ja kui palju sõpru ja kogemusi ma sealt tegelt sain. Tollel hetkel oli see pigem nagu harjumus, et ma teadsin alati, kui tuli mingi Kodutütarde registreerimisleht, ma läksin ja ei kahelnud kunagi. Mul ei olnud kunagi nagu negatiivset kogemust nendest laagritest, aga praegu on küll arusaam, et see oli ikka väga oluline.

Mida Sa oskaksid välja tuua, mida see andis Sulle eluks, mida see õpetas?

Kindlasti hästi palju koostööoskust ja inimestega suhtlemise oskust ja võib-olla ka probleemide lahendamist. Igasuguseid uusi ideid ja kuna sa oled ikkagi pigem üksinda seal, et sul ei ole iga asja jaoks võimalik emalt-isalt abi küsima minna ja rühmajuhile rääkimine ei olnud ka esimene variant. Sa pigem mõtlesid ise mingit lahendust ja siis sa rääkisid sõpradega ja kui ise lahendust ei leidnud, siis sa alles rääkisid rühmajuhiga.

Kui oluliseks Sa nüüd tagantjärele Kodutütarde organisatsiooni riigikaitstes hindaksid?

Ma arvan, et arenemisruumi on väga palju. Me oleme praeguse Tartu maleva pealikuga ka rääkinud sellest, et meil arvatavasti on kõikidest Kaitseliidu organisatsioonidest kõige väiksem roll riigikaitstes. Me ei suunitle isegi väga tüdrukuid riigikaitsele või ajaloole, selliseid asju me väga ei käsitle. Me ei anna piisavalt palju võimalusi, et nad tahaksid näiteks minna Kaitseliitu või Kaitsevärke, aga ma loodan, et see paraneb varsti või ajapikku hakkab paremaks muutuma. Tüdrukud ise tahavad ka rohkem tegelt selliseid militaarseid asju ja laskmist ja selliseid „päris asju”, nagu riigikaitse on, mitte nii palju võib-olla seda, mis meie teeme.

Kuidas Sa jõudsid selleni, et Sa said Kodutütarde toetajaliikmeks?

Ma sain rühmavanemaks ja siis mul ei olnud enam nii palju aega, et rühmaga tegeleda, aga ma tahtsin ikkagi meie laagrites käia ja selles osas panustada, et olla siis kas laagris

rühmajuht või kasvõi teha pilte või mõnd õppetegevust läbi viia või lihtsalt Kodutütarde üritustel käia, siis ma läksin toetajaliikmeks.

Kuidas Sa noorteinstruktori ametini jõudsid?

Ma olin juhatuses, sest kui ma olin rühmavanem, siis meil vabanes juhatuses koht. Meil olid vanasti juhatuses olnud hästi sellised... Mitte just väga uuenduslike ideedega ja vana rasva pealt tegutsevad inimesed ja kuna noorte seas polnud väga kedagi hakkajat ja see koht vabanes, siis ma kandideerisin koos ühe teise noort juhiga samal ajal. Minu arust oli tollel ajal see, et oli juhatus liige ja asendusliige, ma sain siis asendusliikmeks ja suht kohe vabanes tavaline juhatus liikme koht ja siis ma sain juhatusse. Siis ma olin üle poole aasta juhatuses, peale mida oli suurlaager Palul, ma käisin sõbrannaga jalutamas, sest me teadsime, et noorteinstruktori koht vabaneb. Ma polnud selle peale üldse mõelnud, ma olin 20, käisin mingi gümnaasiumis praktiliselt. Ma küsisin temalt, kas tema kandideerib, ta ütles, et tema ei taha, ta arvab, et tal kaob see organisatsiooni isu ära, kui ta saab selle eest palka, aga, et ta on minu peale mõelnud. Siis ma hakkasin ka selle peale mõtlema, mõtlesin, et miks mitte kandideerida, kuigi mul ei olnud mitte mingit kvalifikatsiooni, mis seal tegelt nõuti ja siis peale minu oli veel kolm kandidaati. Seega ma ei arvanud siis ka väga, et ma saan ja siis ma läksin vestlusele ja vestlusel mulle öeldi, et: „Okei, me võtame sinu!”

Millised on Sinu ülesanded Kodutütardes? Millega Sa tegeled? Mis Sa teed?

Noorteinstruktorina koordineerin noort juhitud tööd ja toetan neid nende tegemistes. Ma vastutan kõikide eelarvete, dokumentatsiooni eest. Põhiliselt minu ülesanne ongi vabatahtlike toetada, et kui meil on ka kõik üritused, siis tegelikult ürituste plaan ja mõtted, isegi instruktorid, peaksid tulema vabatahtlike poolt. Kui neil peaks mingeid komistuskivisid või abi vajavaid kohti, siis mina aitan, aga minu ülesanne on pigem see ametlik pool – kõik dokumentatsioon ja arved ja inimestega suhtlemine ja sellised ohukohad võib-olla üle vaadata, mille peale vabatahtlik ei mõtle. Ja siis asju planeerida ette ja tuletada meelde vabatahtlikele, et asju peab ette planeerima.

Kuhu Sa tahaksid jõuda Kodutütarde organisatsioonis või organisatsiooniga?

Ametikoha põhiselt ei ole väga kuskile jõuda, järgmine samm ülespoole olekski peavanem, aga ma kindlasti ei tahaks olla peavanem, sest ta tegelikult ei käi ju laagrites.

Ta ei tee tegelikult seda asja, ta on veel rohkem paberimajanduse peal kui meie. Kindlasti oleks väga uhke olla see organisatsiooni nägu ja käia mingi presidendi vastuvõtul, võib-olla võiks korraks sellepärast teha (*naerab*), ma tahan väga presidendi vastuvõtule saada. Muidu ma arvan, et see on liiga selline esindusnäo ametikoht. Kui ma siit ametikohalt ära lähen, siis ma näeksin ennast võib-olla ringkonnavanemana, kindlasti juhatuses, mingil hetkel. Ma arvan, et kui ma kohe siit ära läheks, siis ma ei tahaks rühma ka võtta, sest see on nii palju tööd tegelikult. Kindlasti ma näen, et ma tahaks selles organisatsioonis väga pikalt jätkata.

Kuivõrd oli Sinu soov rühmaga tegeleda ja hiljem instruktor olla seotud sellega, et Sa olid ise kunagi kodutütar?

Ma arvan, et väga-väga seotud, sest sellel hetkel, kui ma sain noorteinstruktors, siis ma olin väga õnnelik. Põhimõtteliselt ma saingi palka selle eest, mis ma tegin vabatahtlikuna, tollel hetkel see tundus nii, tundus, et on vähem tööd. Kindlasti hästi lihtne oli tulla, sest sa tegelikult tead kõvasti paremini noorte ootuseid ja eelduseid ja vajadusi, kui sa tuled noorliikmest. Ma arvan, et väljaspoolt organisatsiooni, tulla kas rühmavanemaks või instruktoriks või üldse täiskasvanuna leida tee selle organisatsiooni juurde võib olla palju hirmutavam, sest sa ei saa ikka väga pikalt aru, mis toimub või miks toimub. See, mis meil toimub on tegelikult nii keeruline ja kindlasti noorliikmest tulnuna on sellest kindlasti palju lihtsam aru saada.

Kas Sinu praeguses töös on veel mingisugust kasu sellest, et Sa olid kunagi ise kodutütar?

Võib-olla ülesannete jagamine, see tuleb ikkagi nagu praktika käigus, sa näed, et sul on palju lihtsam, kui sa jagad ikkagi tööd erinevate inimeste vahel ja annad erinevatele inimestele kohustusi. Ka info liikumine peaks hästi hea olema, pigem on see ka enda praktilisest kogemusest tulnud, et mingid asjad lihtsalt kaovad ära ja ei jõua info liikumises sinuni.

Kas Sul oli ka mingisuguseid hirme noorteinstruktori ametikohale astumise või selle tööga?

Kuna ma võtsin selle ülikooli kõrvalt, siis minu ainuke hirm oligi kogu oma aja planeerimine. Mulle küll vestlusel kohe ütlesid peavanem ja endine noorteinstruktor, et

kõige rohkem tööd tuleb mul ikkagi inimestega suhtlemises ja et ma peaksin seda kartma, et see on kõige raskem ja kõige õudsem asi. Kuna nad ongi kõik vabatahtlikud, siis sa peadki neid hullult hoidma ja sa ei saa nendega rääkida võib-olla nii otsekohele ja konkreetselt, kui sa räägiksid nendega, siis kui nad oleksid su palgalised alluvad. Kuna tegemist on ikkagi vabatahtlikega, siis sa pead neid veits rohkem poputama ja kõigil on väga palju erinevaid iseloomu. Meil on umbes 30+ naist vanuses 18–55, see on väga palju erinevaid iseloomu, arvamusi ja mõtteid ja tujusid. See on hästi keeruline.

Kas sellel aja planeerimise hirmul oli alust?

Ikka, jah. Ma ei teadnud tol hetkel üldse, kui palju tööd mul on. Ma lihtsalt arvasin, et vabadel päevadel ma istun kontoris ja käin metsas edasi, et eks sellega need töötunnid saavad täis ja et äkki mul on liiga palju praktilisi aineid, kus peab kohal käima, aga mul on tunniplaan kuidagi nii välja mänginud. Tegelikult ma saaksin seda ka nii teha, et ma käin ainult metsas kõik nädalavahetused ja ma ei tee mingit paberimajandust ja see lonkab, sest mitte keegi isegi ei pane tähele, kui see paberimajandus lonkab mingi 15 aastat. Mina praegu lahendan 15 aastat tagasi tegemata paberitööd. Aga natuke ikka oli alust, jah, sest ma pean ikkagi iga päev koolis käima ja ma pean ka tööle jõudma.

Praegused noored kardavad riigikaitsega jätkamises ajapuudust, füüsilist ja vaimset nõrkust, lähedastega kaugeks jäämist, huvipuudust ja ebaõnnestumist. Mis Sina nendest hirmudest arvad?

Ma arvan, et asi on prioriteetides ja ma ütlen, et kui keegi sõber sind kutsub ja sa ei ole sellest kunagi kuulnud, siis sa võiksid ikkagi ära käia ja see on täiega huvitav. Ja kõik inimesed seal on ikkagi ju vabatahtlikud ja kõigil inimestel on oma tööd, oma koolid, oma pered, oma sõbrad ja mitte keegi ei ole mitte millestki oma isiklikus elus ilma jäänud sellepärast, et ta tegeleb mõne Kaitseliidu organisatsiooniga. Kindlasti sa pead oskama oma aega planeerida, aga kuna meil tulevad väga varakult erinevate õppuste ja laagrite kuupäevad välja – meil tulevad minimaalselt pool aastat ette, tavaliselt pea poolteist aastat tegelikult ette, meil sai augustis praegu järgmise aasta aastaplaan valmis, sa tead augustis juba 2020. aasta jõululaagrit ette. Kui sa oled selline märkmiku kasutaja, siis lihtsalt paned endale need hõivatud nädalavahetused kirja. Selleks, et olla ikkagi Kaitseliidu liige peab olema vähemalt 48 tundi aastas ja selle teeb juba üks nädalavahetus aastas täis. Ma ei usu, et selles ajaprobleemis asi on. Sõpradest kaugeks

jäämine, isegi kui peaks see juhtuma, siis sa saad sellest organisatsioonist väga palju toredaid sõpru veel, kes mõtlevad veel rohkem sinuga sarnasemalt. Ma arvan, et see pole kaotus, kui need sõbrad ära kaovad. Järelikult polnud siis õiged sõbrad.

Kardetakse ka perekonnast kaugeks jäämist. Mis Sa sellest arvad?

Peab olema kindlasti mõistev perekond, minul on nad olnud alati väga toetavad ja nende jaoks on pigem lahe, et ma seda teen. See on selline asi, mida väga paljud ei tee. Täpselt, see ongi see, et sa tegelikult tead neid nädalavahetusi ette ja sa tead neid pereasju sellele ajale mitte planeerida. Mõnel noortejuhil on tulnud ette, et ei ole käinud viimased kümme aastat oma vanaema sünnipäeval, sest meil on laager samal ajal, aga eks võib mõne aasta laagrit vahele jätta või siis käia sealt ära. Kaitseliidu õppustelt kindlasti ei ole nii lihtne ära käia, aga meil küll. Täiskasvanuna peabki olema kindlasti väga mõistev elukaaslane, et meil on hästi tihti olnud ka noortejuhide see probleem, et kodune elu saab kannatada ja nii edasi, aga see on kõik ikkagi aja planeerimise küsimus. Ei tohiks liiga stressi lasta end sellest ja alati küsida kas juhatuselt, ringkonnavanemalt või noorteinstruktorilt mingit abi, kui midagi on vaja, sest meie kõik teame sellest rohkem ja tegeleme sellega rohkem. Kindlasti ei tohiks lasta mingeid pereprobleeme tekkida selle organisatsiooni pärast.

Aga füüsiline ja vaimne nõrkus?

Vaimne nõrkus – ütleme nii, et kõik areneb selles organisatsioonis. Füüsiliselt nii tugev olla, et teha mingeid Kaitseliidu või riigikaitseorganisatsioonide asju on kindlasti igati tervitatav, isegi kui sa ei ole piisavalt tugev või piisavalt vormis nende asjade jaoks, siis sa nende õppuste käigus kindlasti arened. Ma usun, et sul tuleb siis ka soov vabal ajal enda füüsilist tervist parandada. Tõesti, kui sul on kõik liigesed haiged ja kohe kui sa natuke tuult saad põiepõletikus, siis kindlasti ei ole mõtet seda asja teha. Tahes-tahmata see on metsas ja õues ja meil on ikkagi ütlus: „Ei ole halba ilma, on halb riietus” ja me ei jäta mingi vihmasabina või lume pärast mingeid asju ära, et ikkagi minnakse välja ja tehakse. Pead ikkagi iseennast tundma ja arendama enda vaimset ja füüsilist tervist.

Aga mis Sa arvad hirmust huvipuuduse ja ebaõnnestumise ees?

Ebaõnnestumisega ma ütleks ikkagi, et suhelda-suhelda-suhelda ja abi küsida, abi teistelt inimestelt või nõu. Kasvõi, isegi kui mitte tahta seda küsida noorteinstruktorilt

või ringkonnavanemalt või juhatuselt, siis mõnelt teiselt rühmavanemalt – sa ikkagi näed neid laagris või kasvõi tänaval või kui sa oled rühma peal siis mõnelt oma vanemalt tüdrukult või isegi nooremalt tüdrukult. Meil isegi praegu laagris 10-aastane tüdruk laagris meediat tegemas, tegelikult noored tahavad teha ja nad tahavad aidata, nad tahavad neid kohustusi. Huvipuudumise tõttu – kui ei ole huvi, siis ei saa tulla. Ei saa teha seda asja, kui sa ei taha seda teha. Ma arvan ikkagi, et peab leidma midagi, mis sind huvitab. Kaitseliidu organisatsioonid on üleüldse nii laiad, et sa saad seal ükskõik, mida teha praktiliselt. Tegeledagi lastega või käia ainult metsas või keeta suppi, teha mingit meediat, avalikke suhteid. Seal on nii palju võimalusi, et midagi võiks endale ikka leida, isegi kui on mingi hetk see huvi kadumas.

Mis Sinu jaoks on Kodutütardega tegelemises kõige raskem?

Inimestega suhtlemine, inimesed. Teised inimesed. Minu jaoks on kõige raskem see, kui ei peeta tähtaegadest ja kuupäevadest kinni. Ma olen ise väga märkmiku inimene ja ma kirjutan kõik oma väiksed asjad, kasvõi mingid suvalised asjad, mis ma pean tegema või mis ma pean laenutama raamatukogust, kõik olulised asjad üles. Mind väga ärritab, kui inimesed ei kasuta märkmikke, ei kirjuta endale asju üles ja väidavad, et nad jätavad nad meelde ja siis nad ei jäta neid meelde. See algab sellest, et tee oma meili postkast tühjaks, ära kogu sinna seda mingit 500 lugemata kirja, sest sulle jääb neid kirju sinna veel, mida sa ei näe ja siis sa ütled: „Oi, ups, mul läks see kiri silmist ära.” Aga mis ma teen siis? Kui mul on seal meililistis mingi 35 inimest, ma arvan meil on mingi 40 inimest seal listis, ja kui ma saadan niigi mingi ülepäeviti kirju siis kõik on kurjad, et nii palju tuleb infot peale ja siis on mõned ikka, et oleks võinud ikka kaheksas kord ka meelde tuletada. Teiste inimeste postkast on umbes, kes on normaalsed, vaatavad kirja ära ja kustutavad ära, kui see neid ei huvita. Pigem see, kui ei osata arvestada üksteisega ja ei austata teiste üksteise aega ja üksteist ja üksteise panust. Nõutaksegi mingeid asju, meil on inimesi, kes käivad väljas suvelaagris ja terve ülejäänud aasta neist ei ole mitte midagi kuulda – nad ei tee enda rühmaga mitte midagi, nad ei edasta infot õigeaegselt, nad ei täida täiesti tavalisi rühmavanema kohustusi ja siis nad tulevad: „Ma tahan metsavormi!“. Meil ei saa metsavormi selle eest, et sul on minimaalsed aktiivsustunnid täis, aga sa ei tee tegelikult mitte midagi, sa ei panusta mitte midagi organisatsiooni. Mul on palju rohkem neid noori, kes panustavad, kes käivad laagrites, aga asi jääbki võib-olla selle taha, et neil on samasugune rühmavanem, kes ei edasta neile infot ja nad

peavad ise seda kuskilt otsima. Pigem jah see üksteise austamine ja üksteise aja austamine ka.

Aga nüüd positiivsemast poolest – mida Kodutütarde organisatsioon Sulle annab?

See on selline veider asi, see lihtsalt on selline tunne, et sa pead seal olema ja siis sa lihtsalt oled seal. See annab alati mingit head emotsiooni, et just võib-olla lastega tegelemine, et nad on nii siirad ja nad ongi nii vahetud ja et see tähendab neile nii palju, et nendega tegeletakse ja reaalselt tuntakse huvi nende vastu. Koolis kindlasti ei ole see lähenemine nii huvitav ja nii individuaalne, nad ei saa nii palju oma eakaaslastega mugavustsoonis olla. Koolis sul on ikkagi see, et sa saad selle kümme minutit vahetunnis nendega võib-olla jutustada, aga kui sa saad nendega väljas nii palju asju teha... Noorte tagasiside on Kodutütarde organisatsioonis kindlasti see, mis hästi paljude jaoks on oluline ja mis neid hoiab seal. Kindlasti ka need sõbrad, kellega sa saad aega veeta, siis sa saad õues käia ja noortehina saad stipendiumit, saad hambaravihüvitist, puugivaktsiin makstakse kinni. Kindlasti kui ma lähen siit ametilt ära, siis ma käin veel hambaarsti juures ja teen viimase puugisüsti (*naerab*), enne kui ma peaks ära minema organisatsioonist. Ikkagi kaitseministeeriumis toetatakse ka meie tegevust ikka üha rohkem ja üritatakse toetada. Kui sa oled rühmavanem, siis sa saad tegelikult teha nii palju asju enda jaoks ka – kui sind huvitavad fotograafia koolitused või sa tahad minna kelgukoortega sõitma, siis sa kirjutad enda rühmale taotluse ja siis sa saad nendega koos minna. Tegelikult saab nii palju ägedaid asju ise ka – mingeid toidukoolitusi ja selliseid asju, võimalusi on.

Mida arvad Sina naistest riigikaitstes? Kas nad on oluline osa või pigem mitte?

Eks ikka oluline. Tartu ringkonnas otseselt kodutütardest väljakasvu riigikaitse ei ole väga olnud, aga näiteks Jõgeva ringkonna kodutütardest on väga suur protsent neid, kes lähevad riigikaitse, kes lähevad näiteks Kaitsevärke ja teevad seal pika puuga poistele ära. Esiteks, naised on nagunii tugevamad kui mehed ja kui neil juba mingi tahtejõud on siis nad teevad. Kaitsevägi kindlasti ei ole koht, mis on kergete killast – sa lihtsalt pühendad aasta oma elust kuskile ära. Väga lahe, kes sinna lähevad ja proovivad. Kindlasti ma arvan, et naised toovad rohkem inimlikkust ka Kaitsevärke, mehed suudavad selle suht kiiresti ära tappa ja hakata ainult käsklusi jagama. Samamoodi Kaitseliidus ka, et isegi Kaitseministeerium ja riigikaitse kõrgemalt ka väga hindab

naisi riigikaitstes, see ei peaks ikkagi olema soopõhine. Ma pigem arvan, et see võiks olla valiku küsimus – naistel oleks ikkagi valikuvariant, see ei peaks olema kohustuslik, aga kellel ikkagi vähegi huvi on, võiks saada tegeleda. Ma arvan, et ei ole ühtegi naist, kes ei saaks panustada riigikaitseesse.

Milliste stereotüüpide või eelarvamustega Sa oled kokku puutunud, sest Sa tegeled Kodutütardega?

Üleüldse on olnud ikkagi see suht palju, võib-olla mitte Kodutütardega, aga naistega riigikaitstes see, et seda tehakse meeste pärast. Kaitseleiidus meil üks hästi hea sportlane on tõesti selline, et väljaspool Kaitseleitu on selline hästi naiselik ja isegi kohati mulle tundub, et ta teeb seda selle tähelepanu pärast. Selles mõttes, et ta on Kaitseleiidus väga vajalik lüli, ta teeb seal väga hästi oma asju, ta toob meile medaleid, ta käib õppustel, ta teeb asju täpselt samal tasemel, mis teevad mehed ja kui tema võib-olla võtab selle, et ta saab nädalavahetusel meeste tähelepanu, siis mis vahe nagu meile on, kui ta on meile kasulik ja teeb seda asja hingega. Kindlasti on kodutütarde kohta seda, et te koote, keedate ja küpsetate, aga pigem väga midagi sellist erilist ei ole. Ma usun, et hästi palju on ikkagi seda, et naised ei saa nagunii hakkama või naised ei jõua. Ma ei ole õnneks väga kohanud väga, mul ei ole võib-olla sellist seltskonda ümber või keegi ei julge midagi öelda mulle.

Mida Sina kui endine kodutütar ja praegune noorteinstruktor arvad, mida peaks Kodutütarde organisatsioon enda tegevuses muutma, et rohkem tüdrukuid sooviks jätkata teistes riigikaitseorganisatsioonides või siis saada noortejuhiks?

Ma arvan, et suunata tegevusi vanemale vanuseastmele 14+. Kuigi seda on tehtud, siis ikkagi mulle tundub, et seda on tehtud selleks, et see oleks tehtud, mitte, et seda tehakse reaalselt läbimõeldult ja sooviga neid kaasata. Lihtsalt peab rohkem tähelepanu pöörama neile sellises 13+, 14+ vanuses. Pigem ikkagi 13+, sest see hetk tekib igasuguseid teisi huviseid, tekivad kõik need mõjurid väljaspoolt, tekib teiste inimeste arvamus, mis muutub nii oluliseks. Siis peab olema kindlasti neid lähedaid ja erilisi asju, mida nad saavad teha ainult meie organisatsioonis. Sellises vanuses muutub ka kogu see vormivärk hästi oluliseks, see ikkagi eristab ja sa saad ennast selle vormiga näidata ja sinul on ka selline uhke vorm nagu on kaitseväelastel, täpselt sinu moodi ja sul on embleem õla peal. Lihtsalt tuleb leida neile paremaid väljundeid ja pakkuda

mitmekesisemalt seda asja. Kui nad on olnud kaheksa-aastaselt saadik, siis nad on kõik võimaliku, mis üldse selles organisatsioonis on võimalik õppida, juba 14-aastasena läbinud, see võib hästi kiiresti minna igavaks. Pigem võiks ikkagi noorte enda poolt tulla seda initsiatiivi, kasvõi ütlegi, et mul on igav, me tahame midagi muud teha. Samamoodi kevadlaagris üks tüdruk, kes ütles: „Nii mõttetu laager on, ma olen seda asja teinud 4000 korda, meil võiks olla mingeid lahedamaid asju, meil võiks olla militarsemat, meil võiks olla suurte tüdrukute laager!” Nad tahavad teha, aga me ei tea seda, kui noorte poolt seda sisendit ei tule. Samamoodi mul on praegu perenaise erialalaagris üks tüdruk minu juurde ütles, et: „Mulle öeldi, et ma räägiks sinuga, kui ma tahaks teha laagrites pilte” me võtame väga teretulnult kõik noored vastu ja anname neile aina rohkem kohustusi. Aga me ei saa ise neid panna, sest me ei tea, kas ta tunneb ennast mugavalt ja kui ta juba ei tule meile ütlema, et ta tahab midagi rohkem teha, siis kindlasti see, kes ei taha teha, ei ütle, et ta ei taha teha ja siis ta lihtsalt hambad ristis teeb või ta läheb lihtsalt ära ja ei tule järgmine kord.

Lisa 6. Intervjuu 4

Kuidas Sa jõudsid Kodutütarde organisatsioonini?

Kui ma alustasin, olin ma 13 võib-olla. Meie põhikoolis ühele õpetajatest pakuti, et võiks panna kokku väikse rühma ja lihtsalt õpetaja siis kutsus teatud inimesi meie klassist, kes oleks huvitatud. Nii me selle rühma enda koolis kokku panime.

Kui kaua Sa olid kodutütar?

Ma olin kindlasti täisealiseks saamiseni, kuus-seitse aastat siis. Aga ma olin ka pärast seda. Käisin ikka abis ja kui olid näiteks pealinnalaagrid või suuremad laagrid, kus oli vaja kedagi juhendama kaasa, siis ma ikka käisin ka. Ma arvan, et kuskil kaheksa aastat kindlasti.

Kui aktiivseks liikmeks Sa ennast hindaksid?

Sel ajal, kui ma tegelesin ja Tartus veel elasin, ehk siis oma põhi- ja keskkooli aja, ma arvan, et ikka väga aktiivseks. Ma käisin ikka kogu aeg, võib öelda, et kõik mu sõbrad olidki Kodutütarest või Noortest Kotkastest. Tundub, et läheb lihtsalt nii, et kui sa liitud, siis kõik su sõprusringkond koguneb sinna kokku. Väljaspoolt väga enam ei jõua

kellegagi suhelda ja pigem kõik koonduvad sinna organisatsiooni kokku. Siis ma olin ikka väga aktiivne, käisin matkamängudel ja hästi palju erinevates laagrites, korraldasin ise laagreid ja mingi hetk olin ma rühmajuht ja ka salgajuht. Vaikselt toimetasin ikka päris tihedalt.

Millised Su lemmiküritused olid?

Ma arvan, et suvelaagrid. Sellepärast, et see oli hea, et nii noorkotkaid kui kodutütred ühendati selles – laager oli mõlemale mõeldud, siis olid kõik sõbrad koos ja oli näha erinevaid tegevusi, ka noorkotkaste juhid õpetasid erinevaid õppepunkte ja matkad olid palju põnevamad, kui oli rohkem rahvast. Ma arvan, et need traditsioonilised suvelaagrid olid kõige lähedamad. Kindlasti me käisime ka nendes üleriiklikes laagrites, kus oli kõigist malevast esindajad, see oli ka hästi vinge, sest sai kohtuda hästi erinevate organisatsiooni liikmetega, kellega muidu malevast väljaspool ei puutu kokku või ei näe eriti.

Millistel üritustel Sa kõige rohkem osalesid?

Ma arvan, et üksi suvelaager mul vahele ei jäänud, ma käisin ilmselt kõigil. Kõige rohkem võib-olla sellistes väiksemates laagrites ja erinevatel koondustel. Esialgu ma käisin hästi palju jõululaagris, sageli teised rühmad kutsusid oma laagritesse külla või kui meil oli oma rühmaga või kui ma olin juba rühmajuht, siis ma otsisin võimalusi teha oma rühmale laagreid või ühendada kellegagi. Ma arvan, et sellised pisikesed laagrid, mida oli tihedamalt, need olid ilmselt see suurem osa. Kui ma läksin salgapealike kooli, siis seal ma käisin ilmselt kõige rohkem, sest see oli igal nädalal. Meil olid kogu aeg igasugused tegevused ja vahepeale jäid igasugused muud laagrid ja üritused ka. Ma arvan, jah, et ilmselt väiksemad laagrid – Luunjas ja oma rühmaga või teiste rühmadega koos olid tihedamalt.

Milline oli Su kõige meeldejäävam sündmus või hetk, kui Sa olid veel noorliige?

Aasta kodutütre valimine võib-olla. Aastal 2007 ma olin aasta kodutütar, see on meelde jäänud. Mul õnnestus ühele ajaloolisele fotole, mis on tänaseni Eesti Rahva Muuseumis üleval Raadil, Tartus, saada. Sel aastal olin mina aasta kodutütar ja siis öeldi: „Mine sina!” Nüüd ma juba kümme-kaksteist aastat vaatan seda pilti kogu aeg ja see toob lähedaid mälestusi tagasi. Ainult üks kodutütardega pilt ongi ERMis ja seal olengi mina,

päästeametist keegi ja politseist, selline nelja või viie inimesega pilt. See on hästi-hästi vahva, et see on seal juba 12 aastat väljas.

Kui olulisel kohal Kodutütred Sinu elus olid?

Väga olulisel, kõik mu vaba aeg ja kõik mu asjad keerlesid Kodutütarde ürituste ümber. Ma tahtsin ennast väga täiendada ja see oli ka põhjus, miks ma läksin veel edasi salgapealikuks ja miks ma tahtsin oma rühma teha. Just põhikooli ajal kõik väiksemad tahtsid ka sinna tulla ja mulle meeldis see motivatsioon ja tahe, mis sealt organisatsioonist tuli. Ka see, et kõik, kes sinna tulid, enamasti jäid ja ei läinud ära selle mõttega, et mulle ei meeldinud või ma ei saanud head kogemust. Pigem me kõik alustasime nii, et me ei teadnud, mis ees ootab, aga kui me juba ühe laagri ära käisime, siis kõik said aru, et see on väga vinge asi. Keegi ei vaadanudki sinna tahataustale, et mis selle sisu on, et see on riigikaitsele suunatud, nooremana kõik lihtsalt mõtlesid, et see on nii tore ja saab midagi teha ja koos käia, saab aega veeta. See oli väga oluline, nagu ma ütlesin – kõik mu sõbrad olid Kodutütardest või Noortest Kotkastest ja me tegime vabal ajal kõike koos, see sama kamp jäi väga pikkadeks aastateks, see oli väga oluline.

Mida Kodutütarde organisatsioon Sulle eluks andis või õpetas?

Kui me alustasime seal organisatsioonis, siis kõigil oli see tunne, et riik ja kodumaa on hästi-hästi oluline. Kõik võib-olla ei tajunud seda, aga meil kõigil oli selline suundumus, et oma riigi ees me oleme nõus mida iganes tegema. Ma tahtsin väga Kaitseväge minna, ma olin peaaegu juba veendunud, et ma lähen. Ma enda edasised õpingud ja mingil määral selle, kus ma täna töötan, olen natukene valinud selle tõttu, et ma olin Kodutütardes. Ma läksin õppima riigitööd, avalikku haldust kõigepealt ja siis ma õppisin edasi e-riiki. Nüüd ma töötan politseis, mis on suhteliselt sarnane valdkond. Ma arvan, et see andis hästi suure lükke ja huvi ühiskonna ja riigikaitse vastu. Pärast Kodutütardes olemist sisejulgeolek on mulle hästi-hästi südamelähedane olnud ja praegu ma tunnen, et see on ideaalne valdkond, kus töötada. Kombineeritud on see, et ma sain avalikku sektorisse tööle ja riigikaitse valdkonda saan ka arendada, mis mulle väga meeldib. Ma arvan, et see andis hästi suure tõuke. Mingisugused käelised oskused või väikesed asjad, kuidas lõket teha või telki püstitada, enam ei ole meeles, kuigi need

olid siis võib-olla tähtsamad. Praegu põhituum on see, et see andis mulle ülejäänud eluks mingi suuna kätte, see on väga suur asi.

Kui oluliseks Sa hindad Kodutütred riigikaitstes? Kas nad on olulised või pigem ei ole?

Kodutütarde puhul me ei saa öelda, et see on nii väga militaarne organisatsioon. Nii Kodutütred kui Noored Kotkad annavad motivatsiooni ja paljud minu ajal läksid edasi riigikaitset õppima, see andis neile selle tõuke. Ma arvan, et see on pigem selline ettevalmistus. Kodutütreds olemine ei eelda, et ainuke eesmärk on kasvatada sõjaväelasi või Kaitseväge ja Kaitseleiduga seonduvaid inimesi, vaid pigem anda tahet midagi selles vallas edasi teha. Paljud minu tuttavad läksid edasi sõjakooli, paljud ju lähevad Kaitsevärke. Mulle tundub, et kui see kodutütre või noorkotka baas on all, siis sa tahad nagu meelsamini minna ja panustada. Ma arvan, et riigikaitstes selles mõttes, et kui Kaitseväge puhul paljud ütleksid ei, et pigem ei läheks, siis meie ajal kõik noorkotkad vähemalt, siis tüdrukute Kaitseväes käimine ei olnud veel mingi teema, ja täna ka ilmselt kodutütred on pigem avatud sellele, et nad saavad minna ja teha. Kaitseväge on ju üldse väga alusosa riigikaitsele. Ma arvan, et see annab väga hea pinna, mille põhjal tahet suurendada. Meil oli pigem see, et poisid võitlesid selle eest, et saaks ikka minna – kellel oli mingi vigastus, mäletan ühel tuttavatel oli mitu põlveluumurdu olnud ja teda ei võetud kindlasti, öeldi: „Vabandust, sa ei saa!”, ta nii võitles selle eest, ta väga tahtis panustada. Ma arvan, et see ongi see suur asi, mida see annab – tõstab teadlikkust ja motivatsiooni riigi eest seista.

Millised olid Sinu plaanid riigikaitstes või Kodutütardes pärast Kodutütarde noorliikmeks olemist?

Plaan oligi jätkata n-ö tugiliikmena, et kui laagrites oli vaja abi instruktorina või kuskile juhendaja kaasa minna, siis seda ma tegin. Ma käisin nii matkamängudel kaasas kui laagrites ja ka tulid laagrisse juhendama või instruktorina. Kui ma Tallinnasse kolisin ja ülikooli tulid, siis ma mõtlesin hästi pikalt, et kuidas ma saan jätkata. Äkki ma lähen Tallinna malevasse üle... Mingil hetkel see vahemaa hakkas kuidagi segama ja ma ei saanud enam nii aktiivselt käia, kui ma oleksin tahtnud, ma ei saanud nädala sees enam osaleda, sest kool juba segas. Tallinna malev ei tundunud kodune või see, kust ma oleksin välja kasvanud, ma tahtsin ikkagi panustada sinna, kus ma ise olen alustanud.

Ma käisin pigem harva, ainult siis, kui tõesti oli abi vaja, näiteks meililisti tuli kiri, et kes saab minna, siis ma ikka läksin, kui mul oli vaba. Aga see hajus ära, pigem oli kohapeal neid aitajaid ja aktiivseid nii palju, et ei olnud vaja enam ja siis see vaibus ära. Eks ikka on kahju, et vaibus, sest kui ma praegu oleksin Tartus ja oleks aega tegeleda, siis ma kindlasti tahaks teha ja kaasa lüüa.

Sa mainisid ka, et Sul oli rühm. Kas selle Sa siis ka n-ö andsid ära, kui Tallinnasse kolisid?

Põhimõtteliselt jah. Ma arvan, et äkki juba varem. Me juhtisime nii, et mina juhtisin nagu peamiselt, aga meil oli ka teisi suuremaid, vanemaid kodutütred ja see sai kuidagi sujuvalt üle antud sellele, kes muidu ka tegeles sellega koos minuga. See läks jah, kuidagi sujuvalt, ma otseselt päeva pealt ei öelnud, et ma ei saa rohkem. Pigem kui ma ära läksin, mul enam rühma ei olnud ja ma käisin lihtsalt abis. See rühm oligi siis mu enda põhikoolis.

Kas Sul mõtteid näiteks Kaitseliidu või Naiskodukaitsega liituda ka oli?

Oli ikka. Ma mõtlesingi, et ma tahan väga minna sõjaväkke esialgu ja saada seda kogemust. Siis ma otsustasin, et ma ikka võib-olla ei saa päris hästi hakkama, et see võib-olla tundub pildil ilusam või lihtsam, kui see on. Selle mõtte ma mingi hetk matsin maha. Naiskodukaitsema mõtlesin küll, aga siis mulle endale tundus, mis on võib-olla hästi eelarvamustega hinnang, võrreldes Kodutütarde või Noorte Kotkastega pigem selline, et tuleme kokku ja küpsetame, selline pehmem. Minu jaoks olid muud väärtused, mis mulle rohkem rohkem meeldisid, kõik see metsas müttamine ja kõik see praktiline tegevus, orienteerumine ja kõik see pool. Mulle tundus, et seda jääb seal väheks, et pigem nad teevad sellist käelist tegevust ja õpivad, kuidas olla naine või kuidas teha asju. Mulle tundub, võib-olla on mul siiani selline kahtlane arusaam, aga see ei tundunud õige. Ma teadsin, et ma pigem tahaksin jätkata noortega Kodutütarde või Noorte Kotkaste juures pigem instruktorina. Paljud minu ajast ongi instruktorid või töötavad Kaitseliidus noortejuhtidena. Mingi hetk ma mõtlesin, aga siis ma pigem matsin selle teema maha. Ma tahtsin pikalt saada ka noortejuhiks, aga siis ma ülikooli õpingute osas ikkagi otsustasin, et noorsootöö asemel ma võtan pigem riigikaitse suuna. Mõtteid ikka käis läbi. Kui ma praegu saaksin minna jälle, siis ma üritaksin ennast

pigem Kodutütarde-Noorte Kotkaste juurde minna, Naiskodukaitse pigem ei kõneta mind.

Kui palju Sa said Kodutütarest infot erinevate võimaluste kohta, kuidas riigikaitses jätkata?

Sel hetkel, kui mina hakkasin ära minema ja vähem käima, oli meil mingil määral mingisugune noortejuhtide vahetus. Vanemad olijad läksid ära ja juhtimine läks uutele üle. Tundus mingi hetk, et need, kes enne olid ei ole enam vajalikud. Tundus, et ei ole meile enam mingit väljundit või pole meile enam midagi anda või meid kuskile kaasata. Varem saadeti ikka igasugu meile ja isegi, kui sa ei saanud osaleda, siis sa said vargsi silma peal hoida, et mis toimub ja kus käiakse. Praegu ma ei kujutakski ette, kuhu ma pöördusin, kui ma tahaksin jälle tulla ja teha. Ma ei tea üldse neid inimesi, kes seal on. Kaitseliidus on enamjaolt samad inimesed ja mõned minu kodutütred ka, et nende kaudu ilmselt saaksin infot ja mõned minu aja inimesed on endiselt veel instruktorid. Ilmselt kontaktide kaudu leiaks, aga sellist infovoogu ei tule enam sisse. Võib-olla ma ise olen ennast nendest meilidest ära lõiganud... Neid võimalusi tegelikult ei tea, mis need oleks või kus abi vajatakse. Võib-olla tõesti oleks kasu ja sa saaksid kasvõi nädalavahetustel käia, seda on tõesti veidi puudu.

Soov riigikaitsesse panustada, lisaks oma tööle, on Sul siis jätkuvalt alles?

Jah, kindlasti. Kui ma näeksin võimalusi ja oleks selge sõnum, et kodutütred huvitaks see, mida ma teen. Ma tegelen ju politseis, ma pole küll politseinik, aga ma tegelen sellise elulise teemaga, mis võiks huvi pakkuda või kui minu enda varasemaid teadmisi saaks kuidagi rakendada ja sellest oleks abi või kasu kellelegi, siis ma kindlasti ei ütleks ei. Ma arvan, et mingi laager või üritus, mis on väljaspool tööaega, oleks kindlasti tehtav, kui huvi on ka organisatsiooni poolt olemas. Ma arvan, et ükski vanadest olijatest, kes on kunagi olnud ja ära läinud, ei ütleks ei, kui neid kutsutakse Kodutütardega tegelema. Ka see intervjuu, kui sa ütlesid, et sa teed Kodutütarde jaoks, siis ma mõtlesin, et väga tore, kuskil leidsid mind, ilmselt keegi soovitas või ütles, ja minu panust tahetakse. Mingi aeg tagasi tehti kotkamärkidega kaelakeesid neile, kes on olnud kunagi aasta kodutütred, mäletan, et mind otsiti üles: „Sa olid ka!”, ma mõtlesin, et väga lahe – see oli 12 aastat tagasi. See on väga lahe, aga võib-olla praegu ei ole seda infot piisavalt, kas oleks midagi üldse teha või käia, see oleks muidu vahva küll.

Kas lisaks Tartust eemal viibimisele ja infopuudusele takistab midagi veel Sul riigikaitsega tegelemast?

Ma arvan, et see info liigub tegevliikmetele. Facebookis ma ka vaatan seda Tartu maleva juhtide gruppi ja vaatan, mis toimub. Seal ikka on, et andke teada, kes tulevad appi, vanasti oli samamoodi, kui olid aktiivsed liikmed. Siis mõtledki, et ma pole kümme aastat kuskil käinud, et kas keegi üldse ootab mind. Ma ei ütleks, et üldse infot ei liigu, nende vahel, kes tegelevad, kindlasti liigub. Just see, et kas neid, kes enam ei tegele, aga võib-olla tahaksid minimaalselt kasvõi panustada, kas neid vajatakse, et seda infot pole. Ma arvan, et see Tartu asukoht muud ei taksistagi, et päevastel või nädala sees toimuvatel üritustel pigem ei saaks osaleda. Aga kui on ette teada, et on laager, mis algab võib-olla ka neljapäeval, siis see ei ole üldse mingi teema, et ei saa osaleda. Kõik oleneb ajaperioodist ja kõik on tehtav. Kui on abi vaja ja saab mingit väärtust anda, siis ma ei ole kindlasti see, kes ütleks kohe ei, pigem ma ikkagi kaaluks.

Mida Sa üleüldse arvad naistest riigikaitstes? Kas nad on oluline osa?

Jah, ma arvan, et see on väga tähtis. Ma olengi nagu kahe perioodi vahel – siis, kui ma olin ise tegevliige ja tahtsin ise minna Kaitsevärke ja olla riigikaitstes rohkem tegev, siis see oli pigem tabu ja öeldi: „Tüdrukud, ärge ronige sinna, ei ole vaja!”, pigem oli ka see, et kui me käisime pataljонides Kodutütardega külas siis öeldi: „Las need poisid olla omaette, te ei pea tulema segama. Pole vaja neid naisi siia!”. Praegu tundub, et see on jälle vastupidi. Need naised, kes lähevad, lähevad ju vabatahtlikult, neid ei kutsuta või ei kästa minna. Nendes on see motivatsioon suurem, sest nad ise lähevad ja ise tahavad olla ja teha. Ma arvan, et kõigil, kes Kaitseväes on või sõjakoolis või politseilisi asju õpivad, on enesemotivatsioon nii kõrge, et see on vajalik. Ma üldse ei eristaks mehi või naisi sellel teemal. Ma arvan, et piisav väljaõpe ja kogemus annavad samaväärse baasi mõlemale. See mitmekesisus on vajalik iseenesest.

Mida Sinu arvates Kodutütred peaksid oma tegevuses muutma, et rohkem noori sooviks jätkata riigikaitstes või siis jääda Kodutütardesse noortejuhina?

Mul on praegu raske hinnata, kuna ma ei tea nii hästi, mis on muutunud selle ajaga. Aga nii palju, kui ma olen jälginud, mulle tundub, et pigem just praegu suunatakse rohkem arengule ja hästi lihtne näide näiteks: teeme koos kokanduslaagri ja selle eesmärk on

saada erialamärk. Siis, kui mina käisin, siis oli pigem see, et kui sa tahtsid mingit märki saada, siis sa pidid ise nägema tohutult vaeva ja ise leidma selle võimaluse see märk saada. Keegi kunagi ei üritanud kollektiivselt motiveerida või teha. Ma ei tea, kui suur osa sellel täna on et tüdrukud käivad ka metsas, kasutavad relva, kui palju neile räägitakse riigikaitsest, kui palju neile käivad rääkimas politseinikud või kaitseväelased või kas need valikud on teada, võib-olla need valikud pole piisavalt selged. Võib-olla mõeldaksegi: „Mina küll sõjaväelaseks ei taha minna!” ja sellega valikud piirduvad, mis tegelt ei ole ilmselt õige. Valikut, ma arvan, on rohkem. Võib-olla see kambavaim, kui sul on väga hea seltskond ja väga hea juht, kes seda asja eest veab, siis motivatsioon on kerge tulema ja siis tahad pigem edasi panustada. Ma ei tea, kui palju täna pööratakse rõhku riigikaitsele ja kui palju sellele sisulisele tegevusele, et liigutame ennast ja teeme koos midagi toredat. Meie ajal oli see pigem ikka oluline, räägiti kogu aeg, et Eesti riik on tähtis ja lauldi rahvuslikke laule, see oli kogu aeg osa. Käisime alati rivis ja kõik see oli normaalne osa. Tunduski, et me oleme mingil määral militaarne organisatsioon. Nüüd ma ei tea, kuidas see on, kas see on pigem selline leebe ja rahulik, selliseid kaitseväge alaseid asju ei tooda sisse või tuuakse... Ma ei tea seda. Ma saan aru, et paraadidel ikka osaletakse, tundub, et see kõik on ikkagi mingil määral säilinud.

Lisa 7. Intervjuu 5

Kuidas Sa jõudsid Kodutütarde organisatsioonini?

Alatskivil tehti metsalaagreid noortele ja mind kutsuti sinna. Ma läksin ja mulle väga meeldis, seal olid ka vahvad noortejuhid. Mulle hakkas see meeldima ja ma mõtlesin, et miks mitte. Sealtkaudu siis jõudsin, jah.

Kui kaua Sa olid Kodutütar?

Ma astusin 2010. aasta suvel.

Kui aktiivseks liikmeks Sa ennast hindaksid?

Ma olin ikka väga aktiivne, ma ütleks. Ma ikka käisin igal pool, kus võimalik oli. Võib-olla oli ka see, et ma olin toonase noorteinstruktoriga rühmas ja mul oli alati kõik võimalused käepärast. Alati, mis ta pakkus, ma läksin ja tegin.

Millised olid Sinu lemmiküritused?

Võistlused kindlasti. Kõik võistlusmatkad – igasugused „Kuperjanovlaste rajad”, „Mini-põrgupõhjad”, „Ernakesed”. Kõik need.

Millistel üritustel Sa kõige rohkem osalesid?

Ma arvan, et ma olin enda rühmast üks vähestest, kes käis igal koondusel alati kohal. Ma käisin kõikides laagrites ka, kus võimalik. Võistlustel käimine ei ole kõigi võimalus, aga seal ka. Ma ei oskagi nii öelda, et kus kõige rohkem, ma käisin ikkagi igal pool.

Milline oli Sinu kõige meeldejäävam sündmus või hetk kodutütreks olles?

Üks hetk kindlasti oli võidupüha paraad Valgas. Me olime suvel just käinud Baltic Guardsi laagris koos Läti ja Leedu noortega. Võidupüha paraad Valgas oli juba selline, et üks hetk sadas vihma, siis sadas rahet, siis paistis päike ja siis jälle rahe, see oli üldse selline hull. Me seal paraadil kõndisime üle Eesti-Läti piiri ja need samad Läti noored, kes seal laagris olid, seisid Eesti-Läti lippudega ja olid spaleeri teinud. Meie taga olid NATO sõdurid, kes laulsid rivilaule. See oli hästi-hästi võimas ja lahe hetk.

Kui olulisel kohal Kodutütred Sinu elus olid?

Ikka väga. Muud asjad, millega ma kooli ajal tegelesin tulid ja läksid, olid sellised mööduvad nähtused, Kodutütred olid ikkagi ainus, millega ma tahtsin ja viitsisin pikemalt tegeleda. Ma olin pigem see inimene, et kui mul oli valida, kas ma lähen ja teen mingisugust Kodutütarde asja või ma käin ilusti koolis, siis ma läksin tein neid Kodutütarde asju. Oli isegi olulisem minu jaoks kui kool.

Mida Kodutütarde organisatsioon Sulle eluks andis või olulist õpetas?

Väga palju elulisi oskusi, näiteks inimestega arvestamine, inimestega suhtlemine. Meil on lihtsalt nii palju erinevaid inimesi seal organisatsioonis, me peame igasugustel üritustel kokku puutama ja koos tegema asju. Väiksed oskused ka, näiteks käelised oskused, isegi meisterdamine, mida me laagrites teeme, see annab ka tegelikult midagi juurde. Kõik kokandustunnid ja metsas hakkama saamine. Väiksest tüdrukust saati oled metsas, telgid, ööbid seal -30°ga, pole mitte mingit küsimust. Ma arvan, et see õpetab eluks ka, et sa ei ole mingi vingats ja suhtumisega, et sa ei saa hakkama ja ei tee. Lihtsalt

lähed ja teed ja saad kõige hakkama. Ellusuhtumist parandab ja elus üldse hakkama saamist pigem.

Miks Sa otsustasid minna Kaitsevärke?

Minu jaoks see oli nii loomulik asjade jätk – ma olin kodutütar, ma läksin Kaitseleitu edasi, järgmine loogiline samm oli minna aega teenima. Tundus utoopiline, aga tundus ka mõistlik järgmine samm, kuhu areneda.

Millised Sinu ülesanded seal olid? Millega Sa tegelesid?

Ma olin tavaline ajateenija nagu kõik teised ikka, aga minu erialaks sai ajateenistuse lõpuks parameedik.

Kuivõrd oli Sinu soov minna Kaitsevärke seotud sellega, et Sa olid kunagi Kodutütarde liige?

Kindlasti väga. Ma arvan, et kui ma ei oleks Kodutütardega liitunud, siis ma ei oleks ei Kaitseleitu ega ajateenistusse läinud. Kindlasti hästi suur tõuge tuli just metsalaagritest ja võistlustelt.

Kas Sul oli ka mõnes asjas kasu sellest, et sa olid kunagi Kodutütarde liige?

Jaa, ikka. Sõduri baaskursus, mis on esimesed seitse või kümme nädalat, oli pigem selline, et ma olin kõike seda juba metsas õppinud. Me ka metsas õpime baasteadmisi, kuidas katelokiga süüa teha, kuidas metsas hakkama saada, esimesed maskeerimistõed – neid väikseid me asju ju tegelikult õpime ja kõik see oli selge juba.

Millised olid Sinu hirmud Kaitsevärke minnes?

Ma kartsin kõige rohkem, et ma ei saa füüsiliselt hakkama. Ma ei ole nüüd ka, aga siis ma olin veel vähem sportlik. Kui ma läksin aega teenima ma olin 14 kg ülekaalus ja ma mõtlesin, et ma ei jõua seal teistega sammu pidada, aga läks paremini – jõudsin ja sain hakkama.

Kas see oli Su ainuke hirm või oli neid veel?

Eks ikka oli – üldse ei saa hakkama, teistega ei saa läbi, ülemused on nõmedad. Ma arvan, et need käivad kõigil peast läbi, mille puhul sa saad aru, et ei ole vaja karta.

Kas mõnel Sinu hirmul oli alust?

Natuke ikka. Kui nii palju võõraid inimesi on ühes kohas koos, siis paratamatult tekib igasuguseid probleeme. Meil oli selline kutse näiteks, kus oli kaheksa naist ja ühes väikses laoruumis elasime koos.

Praegused noored kardavad ajapuudust, füüsilist ja vaimset nõrkust, lähedastest kaugeks jäämist, huvipuudust ja ebaõnnestumist. Mis Sa arvad, kas nendel hirmudel on alust?

Mingil määral ikka. Ajapuudusega on õnneks see, et sul on tunniplaan ja vaba aeg, mille ajal sa saad oma lähedastega suhelda ja isiklike asjadega tegeleda. Nüüd on eriti, enamik meist saab võrdlemisi vara koju, ei pea seda kümnet nädalat ära olema, vaid saad juba varem nädalavahetuseks koju. Mingi uus süsteem on ka kavas, kus praegu juba osad poisid käivad nagu tööl kaheksast viieni ja pärast seda võid koju minna, öösiti võid kodus käia. Süsteem muutub lihtsamaks. Füüsilise poole pealt – mina ka väga kartsin, aga kui ma läksin sinna, siis ma sain aru, et teised on täpselt samas olukorras. Jah, on neid, kes on väga sportlikud, aga on ka neid, kes on sinust halvemad ja kui sa mõtled, et sa oled nii halb, et sa üldse ei jõua, siis ei, neid on veel. Alguses ikka jaotatakse gruppideks – kes on paremad, kes on vähem füüsiliselt tugevad, treenitakse samm-sammult, see ei ole midagi nii hullu. Vaimselt hakkama saamise suhtes – ma arvan, et väga aitab, kui sa leiad endale seal paar tõsiselt head sõpra, kellega sealt koos läbi minna. Üksi on võib-olla tõesti väga keeruline, aga kui sul on sellised head inimesed, siis koos saab ikka tehtud.

Mida Sa soovitaksid nendele tüdrukutele, kes tunnevad praegu, et nad tahavad tulevikus Kaitsevärke minna?

Kindlasti võiks selle otsuse väga läbi mõelda, sest et jätkuvalt on ajateenistus poiste jaoks kohustuslik ja see on väga vastumeelne neile. Naistel on võimalus sinna minna ja nad peaksid seda võtma võimalusena ja tänuväärsena, mitte et: „Lähnen proovin ja vaatan, kas saan hakkama“. See, et sa lähed, vaatad ja proovid on minu meelest väga väärtuslik, kui sa tahad proovida, siis mine tee ükskõik mida, aga ära mine sinna,

see on nagu poiste kiusamine. Nemad ei saa minna ja proovida: „Ah, ma ei taha, mulle ei meeldi, ma lähen nüüd ära!“ See tõmbab nende motivatsiooni ka alla ja minu meelest ei ole mõtet minna sinna niisama aega veetma. Kui sa tahad minna aega teenima, mine ja teeni, tee seda täiega ja see on hullult lahe! Aga niisama, mõneks nädalaks „Oh, ma lähen vaatan, tundub lahe!“, see ei too mitte kellelegi head. Sa raiskad teiste aega, sa raiskad enda aega. Mine siis, kui sa oled kindel ja mine täiega!

Mis oli Sinu jaoks Kaitseväes kõige raskem?

Alguses tundub kõik raske, aga sa teed päevast-päeva sama asja ja selle kõigega harjub ära kuidagi. Ma ütleks, et kõige raskem oli see ajateenistuse lõpp, et see saab läbi ja sa pead tavalise elu juurde tagasi minema, see harjumine võtab aega. Otseselt kõige raskemat ma ei teagi, kõigega saab hakkama, kui tahta.

Mida Kaitsevägi Sulle andis?

Kindlasti väga palju igasuguseid oskusi – alustades inimestega suhtlemisest, sa pead temaga seal 11 kuud hakkama saama ja tööd tegema, kuidagi tuleb hakkama saada. Samamoodi on ajateenistuses inimesi, kes ei taha seal olla ja kes on seal väga sunniviisiliselt, neile ei meeldi ja siis oled seal sina, kes on sinna tulnud, on hullult entusiastlik ja tahab seda teha. Tuleb hakkama saada ja koostööd teha. Üldse mingid sellised asjad, kui sa pead olema öösel üksinda postil, siis ikka mingit enesekindlust ja distsipliini kasvatab meeletult, elus hakkama saamist. Kui sul ongi vaja võtta oma suur parameediku seljakott ja siis võib-olla Carl-Gustav, mis kaalub 14 kg, ja sa lähed ja kõnnid. Kindlasti väga palju hakkama saamist ja hirmudest üle olemist.

Mida arvad Sina naistest riigikaitstes, kas nad on oluline osa?

Kindlasti, ma olen kindlasti seisukohal, et see ei ole kõigile ja ajateenistus naistele ei peaks olema kohustuslik, aga mul on hea meel, et see võimalus on. Nii palju on naisi, kes tahavad seda teha ja nad suudavad seda hästi teha, miks neil ei peaks olema võimalust seda teha? Mehed võivad pidada ükskõik, mis ametid maailmas ja ma arvan, et naised võiksid samamoodi ka riigikaitstes töötada. Ma arvan, et naistel on seda isamaa-armastust kuskil võib-olla isegi rohkem olemas. Miks mitte, kindlasti on olulisel kohal.

Kui olulisel kohal Sinu arvates Kodutütred riigikaitstes on?

Ma arvan, et see on kasvav trend ja muutub aina olulisemaks. See on väga-väga lahe ja ta võiks olla veel olulisemal kohal. Võib-olla on see meie enda teha ka natuke, et Kodutütred on riigikaitseorganisatsiooni, Kaitseliidu küljes täiesti ja me võiksime isegi rohkem rääkida riigikaitsest ja tuua kokku neid. Ma arvan, et meid nii palju ei seostata, pigem ei võeta meid nii tõsiselt riigikaitse seisukohalt kui võiks. Ma usun, et see paraneb jõudsalt.

Mida Sa arvad, mida Kodutütred peaksid oma tegevuses muutma, et rohkem tüdrukuid sooviksid jätkata Kaitseliidus, Kaitseväes, Naiskodukaitstes, olla noortejuht?

Ma arvan, et olla noortejuht, see tuleb organisatsioonist endast välja – nagu meil on näiteks rühmajuhtide kool, mis annab noortele võimaluse näha seda noortejuhi elu ja proovida juba sel ajal, kui nad on kodutütre vanuses veel. Kaitseliitu-Kaitsevärke, ma arvan, et meil võiks olla rohkem koostöö üritusi, sest meil tegelikult ei ole neid üldse, kus kodutütred ja kaitseliitlased läheksid koos metsa ja teeksid seal midagi. See annaks pildi, et mis see on ja kuidas käib. Rohkem selliseid riigikaitse üritusi ja militaarüritusi võiks sisse põimida.

Milliste stereotüüpide või eelarvamustega Sa oled kokku puutunud naisena riigikaitstes?

Kindlasti üks, mis leidis nii mõnegi minu naissoost teenistuskasaslase peal tõestust, on, et kõik naised ei lähe kaitsevärke eesmärgiga riiki teenida, vaid lähevad sinna väga valedel eesmärkidel ja tahavad lihtsalt tähelepanu, et on nii lõbus ja palju mehi. See stereotüüp on väga levinud ja see on kahjuks tõsi ka, mis on hästi-hästi kurb. Võib-olla on ka see, et ei minda tõsiselt, vaid tahetaksegi vaadata ja proovida, kindlasti ka see, et naised ei saa hakkama, aga ma arvan, et enamik naisi tõestavad vastupidist, sest naised saavad ikka väga hästi hakkama. Pigem ongi kaks tükki – et ei saada hakkama ja et ollakse seal valedel eesmärkidel.

Tahad Sa veel midagi lisada?

Mul on hea meel, et kui mina olin viimane teenistus, kus naised said minna ainult kahte väeossa ja väga kindlatesse kompaniidesse, siis nüüd nad saavad igale poole minna ja võimalused on suuremad. See on väga lahe.

Mis Sa arvad, kas need töövarjupäevad toovad ka rohkem naisi riigikaitseesse?

Mina käisin ka kunagi sellel töövarjupäeval üht ajateenijat varjutamas seal samas väeosas, kus ma aega teenisin. Mulle ei andnud see kahjuks midagi, see oli väga lühike ja ma põhimõtteliselt seisin seal metsa all. Võib-olla oli kehv koht, aga minule see otseselt andnud midagi, see peaks olema pikemalt ja süvendatumalt, et sa näeksid, mis seal toimub.

Lisa 8. Intervjuu 6

Kuidas Sa jõudsid Kodutütarde organisatsioonini?

Meile taheti kooli rühma teha ja siis üks aasta vanem tüdruk tuli minu juurde ja ütles: „Jaa, see on täiega põnev, me hakkame heegeldama ja süüa tegema!” Ta ei tahtnud üksi minna ja küsis, kas ma tuleksin ka. Ma olin esimeses klassis ja nad väga ei tahtnud nii noori võtta, sest nad ise alustasid ka esimest korda sellega. Mul vanaema, kes töötas koolis, käis siis nendega rääkimas, et nad ikka võtaksid, sest mul isa töötab Kaitseliidus ja tütar tahab ikka ka midagi teha. Mul polnud õrna aimugi, mis see on, kuhu ma ennast seon. Lõpuks siis mul lubati minna, aga ainult siis, kui ma ühe enda omavanuse kaasa võtan. Siis ma läksin, aga heegeldamiseni me ei jõudnudki kunagi.

Kui kaua Sa olid kodutütar?

12 aastat.

Kui aktiivseks liikmeks Sa ennast nüüd tagantjärele hindaksid?

Ma olin väga aktiivne.

Millised olid Su lemmiküritused?

Meil oli hästi metsas elav rühm. Kõik, mis toimus metsas, oli põnev. Sise- ja klassiüritusi meil väga ei toimunud, me kogu aeg müttasime metsas.

Aga millistel üritustel Sa kõige rohkem osalesid?

Olidki vist metsalaagrid. Ma käisin küll kogu aeg igal pool, kõikjal, mis meil oli – metsas ja koondustel, maakonnalaagrites, vabariiklikes laagrites, pealinnalaagrites.

Milline oli Sinu kõige meeldejäävam hetk kodutütreks oldud aja jooksul?

Esimene lugu, mis mulle meelde tuleb, on siis, kui meil oli esimene kolmepäevane metsalaager. See oli Kikeperas. Ma olin äkki teises klassis ja ma kohutavalt kartsin metsloomi metsas ja me täiega kartsime üldse seal laagris olla, me olime siis kõige väiksemad ka jätkuvalt. See oli esimene vastutegevusega laager ja vastutegevus olid viis poissi ja neil kõikidel olid relvad ka. Too õhtu me läksime magama ja mul üks sõbranna tahtis vetsu minna, aga ta ei julgenud üksi minna. Keegi ei viitsinud temaga kaasa minna, sest kõik olid just magama läinud. Siis ta läks ikkagi üksi. Meil oli niimoodi, et telgist vetsuni läks küünaldega rada, aga vetsu ees oli selline lohk, vist oli kunagi vana kaevik. Ta jõudis peaaegu vetsu ja vastutegevus istus seal lohus ja tuli relvadega välja. See tüdruk hakkas jooksuma üle laagri ja ta karjus: „Appi, appi, emme! Appi, aidake!“. Minu jaoks see lõppes sellega, et kuna ta ajas kogu laagri üles ja me hakkasime välja jooksuma, siis vastutegevus pistis oma relva telki ja ütles, et keegi välja ei tule. Ma isegi ei tea, mis seal täpselt toimus, aga mul on väga meeles, kuidas ta karjus seal üle terve laagri. Vastutegevusega laagrid on kõik alati hästi põnevad olnud.

Kuna Sina olid kodutütar Pärnu ringkonnas ja praegu tegeled Tartus kodutütardega, siis, kui palju erineb Kodutütarde tegevus Tartu ja Pärnu vahel?

Minu jaoks ongi kõige suurem erinevus see, et need lapsed, kes meie rühmas on, ei taha metsas käia. Nende jaoks on see külm, seal on putukad ja pime, peab ahju kütma ja see on hirmus. Minu jaoks ongi see hästi raske, et mul on hästi-hästi palju tegevusi, mida teha nendega metsas ja looduses, selliseid meeskonnaülesandeid. Meil väga ei ole sellist võimalust, sest nad eriti ei taha metsa tulla. Just see, et sa otsid tegevusi, mida teha klassis. Mingi aeg saab see teooria otsa ja tahaks sinna praktikat juurde panna. Ma tunnen ka, et neil tekivad lüngad sellest, et nad ei ole eriti metsas käinud. Nende metsakogemus piirdubki sellega, et nad käivad talvelaagris, mis on sees, ja suvelaagris. Mõni vist on käinud teiste rühmadega kuskil metsas, aga nad väga ei taha minna.

Aga ringkonna põhiselt, n-ö väljaõpe on üsna sarnane?

Tartus peetakse asjadega rohkem järge. Meil ei olnud sellist asja, et õppisime järkudeks. Me käisimegi metsas ja tegime asju. Ma ei ole kunagi teinud mitte ühtegi järgueksamit või -testi, me lihtsalt saime need. Nad nägid ja me olime need asjad omandanud ja nad ei pidanud vajalikuks seda kontrollida. Selles osas oli vähem sellist näpuga järje ajamist. Iga kord, kui oli aastapäeva aktus, siis tuli endale ka üllatuseks, et ma sain märgi, sest ma ise ei ole otseselt teinud midagi selleks. Erikatsemärgid näiteks, kuigi ma tean, et mul on need asjad täidetud, siis ma ise kunagi ei kirjutanud, et ma tahan seda erikatset teha. Ma lihtsalt sain mingi muusiku või laulja või esmaabi, esmaabikoolitustel ma käisin küll. Meil ei olnud väga sellist kindlat süsteemi selles osas.

Kui olulisel kohal Sinu elus Kodutütred, siis kui Sa olid ise veel noorliige?

See oli põhimõtteliselt pool. Mul oli kahte tegevust – oli muusika ja olid Kodutütred. Mu praegune tutvusringkond on ka nii, et osad on tulnud sellest ajast, kui ma olin kodutütar, ja teised on tulnud siis muusikaga. Nüüd on mul need kaks põhimõtteliselt koos, näiteks Kaitseliidu orkestrimängijad.

Mida Kodutütred Sulle eluks olulist andisid või õpetasid?

Iseseisvust, kuidas ise hakkama saada, kuidas võtta vastu otsuseid. Ma tundsin, et mul oli nii lihtne tulla kodust ära, sest ma teadsin, et ma saan hakkama. Kui ma saan metsas hakkama, miks ma ei peaks linnas saama. Enesekindlust kindlasti ja mingil määral hiljem ka juhtimisoskusi.

Kui olulised on Sinu arvates Kodutütred riigikaitse seisukohast?

Ma arvan, et see on väga oluline. Ma nägin enda rühmast ka, et need, kes said selle pisiku külge, tegelevad siiaaani sellega ühel või teisel viisil. Meie rühmast läksid kolm tüdrukut kaitsevärke, üks on praegu tegevteenija Tapal, üks on Scoutspataljonis ja üks just lõpetas ajateenistuse. Sealt kasvab seda mentaliteeti, et riigi eest tuleb seista.

Kuidas Sa jõudsid Naiskodukaitseni?

Ma teadsin, et ma tahan jätkata. Mul oli Pärnus valida, kas ma kirjutan end orkestri alla ja ma ei saa peaaegu midagi teha, olen liige ja mul on need boonused, mis sellega

tulevad või ma kirjutan end Naiskodukaitsesse või Kaitseliitu. Ma kirjutasin end Naiskodukaitsesse sellepärast, et kui sa oled Naiskodukaitses, siis sul on võimalus käia kõikidel Kaitseliidu üritustel. Kui sa tead, et sul on mingi üritus, siis sa saad minna. Kui sa oled Kaitseliidus, siis sa pead tegema läbi sõduribaaskursuse ja sa ei saa käia naiste üritustel, aga naistel on väga palju oma üritusi. Naiskodukaitses on lihtsalt nii palju võimalusi, see on päris kasulik. Seal on sellised võimalusi, mida sa ei arva, et võib tekkida läbi sellise koha. Kui ma läksin meditsiinigruppi, siis meil tuleb tihti pakkumisi, et politsei ja piirivalve või kiirabi harjutavad mingit rongiõnnetust ja sa saad minna sinna kannatanuks. Palju on igasuguseid motivatsiooniüritusi. Põhimõtteliselt iga päev tuleb kirju, et on mõni üritus ja kuskile on võimalik minna ja teha. Kui ma elaksin Pärnus, siis ma arvan, et ma tegeleksin kindlasti rohkem. Praegu on see sõiduaeg ja kooliasjad siin, mis takistavad.

Millised on Sinu ülesanded Naiskodukaitses? Millega Sa tegeled?

Ma olen Naiskodukaitse meditsiinigrupis, mis tähendab, et meil on rohkem spetsiifilist väljaõpet meditsiinalal ja meil on võimalus käia üritustel meditsiini tagamas, meil on võimalus teha koolitusi ja käia kodutütred õpetamas ja erinevatel võistlustel meditsiinipunkte tegemas. Mul otsest ametit ei ole.

Kuhu sa tahaksid naiskodukaitsjana jõuda?

Mulle väga meeldib see meditsiiniteema ja kui ma mingil hetkel jälle aega saan, ja võib-olla ennast Tartusse ümber kirjutan või jätkan Pärnus, siis ma tahaksin meditsiiniinstruktoriks saada või midagi teha sellel alal. Minu meelest on see väga kasulik. Mul oli valida ka kas ma lähen arstiks õppima ja ma leidsin, et ma ei taha õppida arstiks, sest ma leian, et ma saan meditsiini ja esmaabi praktiseerida ka läbi muude asjade, ma ei pea selleks kuus aastat õppima.

Kuivõrd oli Sinu soov riigikaitsega jätkata seotud sellega, et sa olid Kodutütarde liige?

Ma arvan, et see tuligi ilmselt sellest. Kui ma ei oleks Kodutütardesse läinud, siis ma arvan, et ma ei tegeleks praegu sellega. Kuigi meil kodus on Kaitseliit igapäevane jututeema, siis tegelikult vanemad olid selle vastu, et ma sinna läheks. Ma arvan, et see tuli ikkagi sellest, et ma Kodutütardesse läksin.

Millist kasu on Kodutütarde organisatsiooni liikmeks olemine andnud Sulle Naiskodukaitstes?

Kui ma võrdlen neid naisi, kes tulevad otse tänavalt Naiskodukaitsetesse, kuulevad, et see on põnev ja tahaks sellega tegeleda, siis neil puudub igasugune baas. Naiskodukaittsel on baasväljaõpe, mille sa pead läbima ja kui ma võtan need moodulid, siis sõduri väljaõpe oli põhimõtteliselt kõik meil kaetud Kodutütarde ajal, siis jah me ei tohtinud ainult sellisel tasemel relvi käsitseda, aga me alati leidsime võimaluse. Näiteks esmaabi ja ajalugu on kõik juba Kodutütardes käsitletud ja selles osas on palju lihtsam. Ainuke asi, mis Naiskodukaitse tegevuse alla kuulub ja millega kodutütred väga kursis ei ole, on evakueerimisõpe, kõik see Ole Valmis äpp ja koolitused, mis nad teevad.

Millised olid Sinu hirmud riigikaitsega jätkamises?

Hirme ei olnud, see oli minu jaoks elu osa juba ja ma ei arvanud, et ma saan selle poole pealt pooleli jätta. Kui ma oleks jäänud ainult orkestrisse, siis mul ei oleks kõiki neid võimalusi siia maani olemas. Praegu, kui ma tahan midagi teha või lastega kuskile minna, siis on mul kõik kontaktid ja võimalused olemas.

Praegused noored kardavad ajapuudust, füüsilist ja vaimset nõrkust, lähedastest kaugeks jäämist, huvipuudust ja ebaõnnestumist. Mida Sina oma kogemuse põhjal ütleksid, kas neil hirmudel on alust?

Ajapuuduse puhul oleneb täpselt, kuidas sa ise oma aega planeerid. Minu olukorras ma tunnen, et mul ongi praegu ainuke asi see ajapuudus. Lihtsalt see, et sa sõidad Pärnusse ja see võtab nii palju aega ära. Kui ma tahan kasvõi üheks koosolekuks minna, siis ma pean arvestama terve päevaga, kui teised sõidavad 15 minutit kohale.

Aga füüsiline ja vaimne nõrkus?

Naistel on täpselt nii, et sa valid ise, mida sa teed. Sul on nii-nii palju võimalusi, sa võid olla see inimene, kes käib suppi keetmas üritustel, või see inimene, kes müttab iga nädalavahetus metsas. Sul on kõik võimalused avatud. Ma tean tüdrukuid, kes käivadki ainult suppi keetmas ja ma tean neid, kes lähevad Kaitseliidu üritustele, teevad SBK läbi ja õpivad instruktoriks või lähevad Kaitseväe Akadeemiasse õppima. Täpselt see,

mida sa ise tunnend, et sa teha tahad. See füüsiline pool ei ole kindlasti oluline, sa ei pea käima metsas müttamas, sa võid teha lihtsalt koolitusi.

Aga näiteks lähedastest kaugeks jäämine ja huvipuudus?

Nii palju, kui ma vaadanud olen, siis üritused on nädalavahetuseti. See on täpselt see, kuidas sa ise oma aega planeerid. Minu meelest on kooskõlas, kui sa oskad oma aega planeerida, siis sa saad tegeleda perega ja sa saad tegeleda Naiskodukaitsega. Ma ei arva, et see probleem oleks. Huvipuudus... Igal tegevusel võib olla seda faasi, kus sa tunnend, et sa ei taha seda teha. Mul oli ka mingi aeg Kodutütardega see, et ma ei viitsi käia. Sellised asjad lähevad üle või siis sa lihtsalt tunnendki, et sa ei taha seda teha, aga sa ei saagi seda teada, kui sa ei proovi. Võib-olla sa pole oma niši leidnud selle asja juures.

Mis on Sinu jaoks Naiskodukaitsega tegelemises kõige raskem?

Aeg. Võimalusi on nii palju, instruktor saadab iga päev meile, sa saad teha kõike, mille peale sa võid tulla. Lihtsalt olenebki, kui palju aega sa ise selle peale kulutad. Mul võtab siin rühm ja orkester nii palju, et mul ei tule tundidest puudust. Mõni ongi selline, kes käibki see 48 tundi ühel üritusel. Mõni käib igal nädalavahetusel väljas ja ongi igal pool kohal. Seal ongi selliseid naisi, kes reaalselt ongi igal üritusel ja kui keegi küsib midagi, siis sa näed, et tema läheb või tema teeb. Täpselt see, kui palju sa ise teed ja ise tahad.

Mida Naiskodukaitse Sinu jaoks annab?

Võimalusi. Ma arvan, et kui ma rohkem ära kasutaks seda, mida nad annavad, siis oleks tulevikus palju rohkem kasu. Kui paljud saavad oma CVsse kirjutada selliseid asju, mida sa seal teha saad? Ka Kodutütardega, ma sain käia noortejuhtide koolitusel ja üldse nagu koolitustel. See tuleb kindlasti tulevikus kasuks. Kui ma oleksin tööandja ja ma näen, et inimesel on kirjas, et ta on käinud Naiskodukaitstes või Kodutütardes või teinud nendega asju, siis see oleks suur pluss. Inimene teab, kuidas oma aega planeerida ja on hästi mitmekülgne kindlasti.

Mida Sa üldiselt arvad naistest riigikaitstes? Kuivõrd oluline osa nad on?

Ma olen seda meelt, et kui inimene tunneb, et ta tahab seda teha ja see on tema jaoks õige, siis ta võiks seda teha. Ma arvan, et ma isiklikult ei läheks Kaitsevärke, sest ma saan teostada seda, mida ma tahan, ka mujal Kaitseliidus. Aga kui nad tunnevad, et nad tahavad seda teha, siis miks mitte. Mul endal ka sõbranna on tegevteenija. Ta oli kodutütrena selline, kes ei viitsinud midagi väga teha ja me lohistasime teda võistlustel finišisse. Siis, kui ta läks Kaitsevärke, me mõtlesime ka, et kuidas ta hakkama saab. Aga nüüd, kui ta ära tuli, siis ta läks tööle sinna, ju see on tema jaoks siis õige.

Milliste stereotüüpide või eelarvamustega Sa oled naisena riigikaitstes kokku puutunud?

Kui naiskodukaitsjana võtta, siis algselt oli küll see küsimus: „Kas te lähete suppi keetma?“. Nii paljud inimesed näevad naiskodukaitsjaid siis, kui nad keedavad jooksvõistlustel või laulupeol suppi. Neil tegelikult ei ole seda aimdust, kui palju realselt võimalusi ja mida realselt tehakse. Kuigi see toitlustus on suur osa, siis see ei ole see, mida seal päriselt tehakse.

Aga Kodutütardega seoses?

Kui ma väike olin, siis keegi ei teadnud, mis need on ja oligi see: „Ah, mis te ikka seal teete!“. Teadlikkus oli puudu inimestel, et mis need on. Viimasel ajal on näha, et kui keegi ütleb, et ta on kodutütar või kodutütar olnud, siis inimesed teavad, mida see endast kujutab, mitte, et nad käivad koos ja küpsetavad.

Mida Sina kui endine kodutütar arvad, mida peaks Kodutütarde organisatsioon oma tegevuses muutma, et rohkem tüdrukuid sooviks jätkata riigikaitstes?

Mis ma ka meie puhul nägin, et ei ole seda teadlikkust, millised on võimalused peale seda. Peakski rääkima-rääkima-rääkima, käima naised, kes teevad suppi, naised, kes käivad metsas, naised, kes on ajateenistuses. Võimalikult palju võiksid inimesed tutvustada seda, mida sul on võimalus edasi teha. Kui me väiksed olime, siis oligi see, et jah need naised on, aga me nägime neid ka ainult suppi keetmas. Suuremana on kindlasti teadlikkust rohkem, aga juba väiksemana võiks teada, millised on võimalused realselt edasi teha. Ma arvan, et inimestel oleks rohkem valikuid ja nad ei arvaks, et asi ongi nii ükskõigne.

Kas Sa soovid veel midagi lisada selle teema kohta?

Ma arvan, et kõik võiksid kaaluda edasi minemist. See, et sa lapsena olid, ei tähenda, et see kõik peab seal pooleli jääma. See on alles algus, peab lihtsalt uurima, mis valikud on.